

دروزر ن و خانوادو

امور زنان و خانوادو در اسناد بالادستی نظام جمهوری اسلامی ایران

در قلمرو مأموریت دفتر امور زنان و خانوادو وزارت کشور

(بخش اول)

دفتر امور زنان و خانوادو وزارت کشور

۱۳۹۵

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دکتر محمد صالح
الحائضه و ندر علی

شناسنامه گزارش :

دفتر امور زنان و خانواده وزارت کشور

عنوان : امور زنان و خانواده در اسناد بالادستی نظام جمهوری اسلامی ایران نظام جمهوری اسلامی ایران (در قلمرو مأموریت دفتر امور زنان و خانواده

وزارت کشور (بخش اول)

تاریخ تنظیم : ۱۳۹۵

تدوین : دکتر فاطمه حاجیان مقدم

با همکاری : فاطمه بی بی کبادی - مریم صالحی هیکویی

فهرست مطالب

۲	پیشگفتار.....
۲	قانون اساسی.....
۸	سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در ۱۴۰۴ هجری شمسی.....
۷	سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه، ابلاغی مقام معظم رهبری.....
۷	سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه، ابلاغی مقام معظم رهبری.....
۷	سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه ابلاغی مقام معظم رهبری.....
۸	مواد مرتبط قانون برنامه چهارم توسعه
۹	مواد مرتبط قانون برنامه پنجم توسعه
۱۴	منشور حقوق و مسئولیت‌های زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران.....
	مجموعه مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی (شورای فرهنگی زنان
۱۹	- اهداف و اصول تشکیل خانواده و سیاست‌های تحکیم و تعالی آن.....
۲۲	- سیاست‌های اشتغال زنان در جمهوری اسلامی ایران.....
۲۴	- سیاست‌های فعالیت‌های بین‌المللی زنان.....
۲۶	- سیاست‌های بهبود وضع گذران اوقات فراغت زنان و دختران.....
۲۹	- اصول و مبانی روش‌های اجرایی در مسأله گسترش فرهنگ عفاف و حجاب.....
	- سیاست‌های ارتقاء مشارکت زنان در آموزش عالی.....
	- سیاست‌ها و راهبردهای ارتقای سلامت زنان.....
	- سند مهندسی فرهنگی کشور.....
۴۴	قانون تأمین زنان و کودکانی سرپرست.....
۴۶	قانون حمایت خانواده.....
۴۷	سیاست‌های کلی جمعیت.....
۵۶	سیاست‌های خانواده.....
۵۷	قانون حمایت از مشاغل خانگی.....
۶۱	وظایف و اختیارات استانداران.....
۶۲	شرح وظایف دفتر امور زنان و خانواده وزارت کشور (دفتر امور بانوان)
۶۳	شرح وظایف دفتر امور بانوان و خانواده استانداری ها.....
۶۴	کارگروه تخصصی بانوان و خانواده (ذیل شورای برنامه ریزی و توسعه استان).....

پیشگفتار

با توجه به پیشرفت بسیار سریع علوم و تکنولوژی در جوامع و اهمیت تحقق وظایف و اهداف سازمان‌ها، اهمیت و لزوم آموزش منابع انسانی بیش از پیش ملموس می‌گردد. آموزش نیروی انسانی و ارتقاء توانایی‌های مدیران و کارشناسان چه در حوزه امور زنان و خانواده و چه در دستگاه‌ها و سازمان‌های همکار در این حوزه، می‌تواند به عنوان یکی از برنامه‌های راهبردی شناخته شود. این بدان دلیل است که از دیدگاه مقام معظم رهبری، مسائل زنان و خانواده در رأس امور است. به معنایی دیگر، رشد و یا عقب ماندگی کشور به کیفیت این دو عامل پیوند دارد. بنابراین، پرورش نیروی انسانی پرورش یافته در اداره و رسیدگی به امور زنان و خانواده را می‌توان یکی از سرمایه‌های سازمانی دانست. درعین حال باید به این امر توجه داشت که آموزش و به‌سازی منابع انسانی، موجب بینش و بصیرت عمیق‌تر، دانش و معرفت بالاتر و توانایی و مهارت بیشتر نیروی انسانی در سازمان برای اجرای وظایف و مسؤولیت‌های شغلی می‌شود و در نتیجه، نیل به هدف‌های سازمانی و نظام مدیریت منابع انسانی با کارایی و ثمربخشی بهتر و بیشتر محقق می‌گردد.

در مجموعه متون و منابع آموزشی، اسناد بالادستی نظام جمهوری اسلامی ایران در حوزه زنان و خانواده برای مدیران و کارشناسان یک منبع مرجع بوده، از این‌رو دفتر امور زنان و خانواده با عنایت به حوزه عملکردی سازمانی خود نسبت به گردآوری اسناد فرادستی مرتبط اقدام نموده است. آنچه پیش رو دارید عبارات احصاء شده از متن اصلی ۲۷ سند و قانون نظام جمهوری اسلامی در حوزه زنان و خانواده است با این امید که بتواند سهمی در ارتقای دانش نیروی انسانی ایفا نماید.

قانون اساسی :

اصول مرتبط با امور زنان و خانواده در قانون اساسی به شرح زیر است :

اصل دوم

جمهوری اسلامی، نظامی است برپایه ایمان به:

۶ کرامت و ارزش والای انسان و آزادی توأم با مسؤولیت او در برابر خدا که از راه:

الف - اجتهاد مستمر فقهای جامع الشرایط براساس کتاب و سنت معصومین س؛

ب - استفاده از علوم و فنون و تجارب پیشرفته بشری و تلاش در پیشبرد آنها؛

ج - نفی هرگونه ستمگری و ستم‌کشی و سلطه‌گری و سلطه‌پذیری؛

قسط و عدل و استقلال سیاسی و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و همبستگی ملی را تأمین می‌کند.

اصل سوم

دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است برای نیل به اهداف اصل دوم، امکانات خود را برای امور زیر به کار برد:

۱. ایجاد محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی براساس ایمان و تقوا و مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی

۲. ...

۳. آموزش و پرورش و تربیت بدنی رایگان برای همه، در تمام سطوح و تسهیل و تعمیم آموزش عالی

۴.

۵. طرد کامل استعمار و جلوگیری از نفوذ اجانب

۶. محو هرگونه استبداد و خودکامگی و انحصارطلبی

۷. تأمین آزادی‌های سیاسی و اجتماعی در حدود قانون

۸. مشارکت عامه مردم در تعیین سرنوشت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خویش

۹. رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه‌های مادی و معنوی

۱۰. ایجاد نظام اداری صحیح و حذف تشکیلات غیرضرور

۱۱. تقویت کامل بنیه دفاع ملی از طریق آموزش نظامی عمومی برای حفظ استقلال و تمامیت ارضی و نظام اسلامی کشور

۱۲. پی‌ریزی اقتصاد صحیح و عادلانه برطبق ضوابط اسلامی جهت ایجاد رفاه و رفع فقر و برطرف ساختن هر نوع محرومیت در زمینه‌های

تغذیه و مسکن و کار و بهداشت و تعمیم بیمه

۱۳. ...

۱۴. تأمین حقوق همه جانبه افراد از زن و مرد و ایجاد امنیت قضائی عادلانه برای همه و تساوی عموم در برابر قانون

۱۵. توسعه و تحکیم برادری اسلامی و تعاون عمومی بین همه مردم.

اصل بیستم

همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت و موازین اسلام برخوردارند.

اصل بیست و یکم

دولت موظف است حقوق زن را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین نماید و امور زیر را انجام دهد:

۱. ایجاد زمینه‌های مساعد برای رشد شخصیت زن و احیاء حقوق مادی و معنوی او

اصل بیست و دوم

حیثیت، جان، مال، حقوق، مسکن و شغل اشخاص از تعرض مصون است مگر در مواردی که قانون تجویز کند.

اصل بیست و سوم

تفتیش عقاید ممنوع است و هیچ کس را نمی‌توان به صرف داشتن عقیده‌ای مورد تعرض و مؤاخذه قرار داد.

اصل بیست و ششم

احزاب، جمعیت‌ها، انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمن‌های اسلامی یا اقلیت‌های دینی شناخته‌شده آزادند، مشروط به این که اصول؛ استقلال، آزادی، وحدت ملی، موازین اسلامی و اساس جمهوری اسلامی را نقض نکنند. هیچ کس را نمی‌توان از شرکت در آنها منع کرد یا به شرکت در یکی از آنها مجبور ساخت.

اصل بیست و هشتم

هر کس حق دارد شغلی را که بدان مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست، برگزیند. دولت موظف است با رعایت نیاز جامعه به مشاغل گوناگون، برای همه افراد، امکان اشتغال به کار و شرایط مساوی را برای احراز مشاغل ایجاد نماید.

اصل بیست و نهم

برخورداری از تأمین اجتماعی از نظر بازنشستگی، بیکاری، پیری، از کارافتادگی، بی‌سرپرستی، در راه ماندگی، حوادث و سوانح و نیاز به خدمات بهداشتی و درمانی و مراقبت‌های پزشکی به صورت بیمه و غیره، حقی است همگانی. دولت مکلف است طبق قوانین، از محل درآمدهای عمومی و درآمدهای حاصل از مشارکت مردم، خدمات و حمایت‌های مالی فوق را برای یک یک افراد کشور تأمین کند.

اصل سی‌ام

دولت موظف است وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه فراهم نماید و وسایل تحصیلات عالی را تا سرحد خود کفایی کشور به طور رایگان گسترش دهد.

اصل سی و یکم

داشتن مسکن متناسب با نیاز، حق هر فرد و خانواده ایرانی است. دولت موظف است با رعایت اولویت برای آنها که نیازمندترند بخصوص روستائین و کارگران، زمینه اجرای این اصل را فراهم کند.

اصل چهل و سوم

برای تأمین استقلال اقتصادی جامعه و ریشه کن کردن فقر و محرومیت و برآوردن نیازهای انسان در جریان رشد، با حفظ آزادی او، اقتصاد جمهوری اسلامی ایران بر اساس ضوابط زیر استوار می‌شود:

۱- تأمین نیازهای اساسی: مسکن، خوراک، پوشاک، بهداشت، درمان، آموزش و پرورش و امکانات لازم برای تشکیل خانواده برای همه

سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در ۱۴۰۴ هجری شمسی:

بخشی از سند چشم‌انداز که به طور مشخص موضوع خانواده را مورد تأکید قرار داده است به این قرار است:

با اتکال به قدرت لایزال الهی و در پرتو ایمان و عزم ملی و کوشش برنامه‌ریزی شده و مدبرانه جمعی و در مسیر تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی، در چشم‌انداز بیست ساله: جامعه ایرانی در افق چشم‌انداز چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت:

.....

- برخوردار از سلامت، رفاه، امنیت غذایی، تأمین اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع مناسب درآمد، نهاد مستحکم خانواده، به دور از فقر، فساد، تبعیض و بهره‌مند از محیط زیست مطلوب؛

..... -

سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه ابلاغی مقام معظم رهبری:

- تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و در صحنه‌های اجتماعی و استیفای حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه عرصه‌ها و توجه ویژه به نقش سازنده آنان.

سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه ابلاغی مقام معظم رهبری:

- تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و در صحنه‌های اجتماعی و استیفای حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه عرصه‌ها و توجه ویژه به نقش سازنده آنان.

سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه ابلاغی مقام معظم رهبری:

- تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و استیفای حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه عرصه‌ها و توجه ویژه به نقش سازنده آنان.

مواد مرتبط قانون برنامه چهارم توسعه :

تکلیف تعیین شده در ماده قانونی	ماده قانونی مرتبط
<p>دولت مکلف است به منظور پیشگیری و کاهش آسیبهای اجتماعی، نسبت به تهیه طرح جامع کنترل کاهش آسیبهای اجتماعی، با تأکید بر پیشگیری از اعتیاد به مواد مخدر، مشتمل بر محورهای ذیل اقدام نماید:</p> <p>الف - ارتقای سطح بهداشت روان، گسترش خدمات مددکاری اجتماعی، تقویت بنیان خانواده و توانمندسازی افراد و گروههای در معرض آسیب.</p> <p>ب - بسط و گسترش روحیه نشاط، شادابی، امیدواری، اعتماد اجتماعی، تعمیق ارزشهای دینی و هنجارهای اجتماعی.</p> <p>ج - شناسایی نقاط آسیب خیز و بحران زای اجتماعی در بافت شهری و حاشیه شهرها و تمرکز بخشیدن حمایتهای اجتماعی، خدمات بهداشتی - درمانی، مددکاری، مشاوره اجتماعی و حقوقی و برنامه های اشتغال حمایت شده، با اعمال راهبرد همکاری بین بخشی و سامانه مدیریت آسیبهای اجتماعی در مناطق یادشده.</p> <p>د - پیشگیری اولیه از بروز آسیبهای اجتماعی از طریق: اصلاح برنامه های درسی دوره آموزش عمومی و پیش بینی آموزشهای اجتماعی و ارتقای مهارتهای زندگی.</p> <p>ه - خدمات رسانی به موقع به افراد در معرض آسیبهای اجتماعی با مشارکت سازمانهای غیردولتی.</p> <p>و - بازتوانی آسیب دیدگان اجتماعی و فراهم نمودن زمینه بازگشت آنها به جامعه.</p> <p>ز - تهیه طرح ملی مبارزه با مواد مخدر و روانگردان براساس محورهای ذیل:.....</p>	ماده ۹۷
<p>الف - دستگاههای اجرایی موظفند درصدی از اعتبارات هزینه ای خود را برای طراحی و اجرای دوره های آموزشی ضمن خدمت کارکنان خود(خارج از نظام آموزش عالی رسمی کشور) در برنامه آموزش کارکنان دولت پیش بینی و در موارد زیر هزینه کنند:</p>	بند ۱ ماده ۵۴
<p>دولت موظف است به منظور ارتقای حقوق انسانی، استقرار زمینه های رشد و تعالی و احساس امنیت فردی و اجتماعی در جامعه نسلی فعال، مسؤولیت پذیر، ایثارگر، مؤمن، رضایت مند، برخوردار از وجدان کاری، انضباط با روحیه تعاون و سازگاری اجتماعی متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مقتدر به ایرانی بودن « منشور حقوق شهروندی » را مشتمل بر، محورهای تنظیم و به تصویب مراجع ذی ربط برساند:</p> <p>د - تأمین آزادی و امنیت لازم برای رشد تشکل های اجتماعی در زمینه صیانت از حقوق کودکان و زنان.</p>	بند د ماده ۱۰۰
<p>دولت موظف است برنامه توسعه بخش تعاونی را با رویکرد استفاده مؤثر از قابلیت های بخش تعاونی، در استقرار عدالت اجتماعی و توزیع عادلانه درآمدها، تأمین منابع لازم برای سرمایه گذاریها، از طریق تجمیع سرمایه های کوچک، اجرای بند (۲) اصل چهل و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، افزایش قدرت رقابتی و توانمندسازی بنگاههای اقتصادی متوسط و کوچک، کاهش تصدیهای دولتی، گسترش مالکیت و توسعه مشارکت عامه مردم در فعالیتهای اقتصادی مشتمل بر محورهای ذیل تهیه تقدیم مجلس شورای اسلامی نماید.</p> <p>الف - توانمندسازی جوانان، زنان، فارغ التحصیلان و سایر افراد جویای کار، در راستای برقراری تعاملات اجتماعی لازم جهت شکل گیری فعالیت واحدهای تعاونی.</p> <p>ب - ارتقای بهره وری و توسعه و بهبود مدیریت تعاونیها.</p> <p>ج - ترویج فرهنگ تعاون و اصلاح محیط حقوقی توسعه بخش و ارائه لوایح قانونی مورد نیاز.</p> <p>د - اولویت دادن به بخش تعاونی، در انتقال فعالیتها و کاهش تصدیهای بخش دولتی اقتصاد به بخش غیردولتی.</p> <p>ه - توسعه حیطه فعالیت بخش تعاونی، در چارچوب بند(۴۷) سیاستهای کلی برنامه چهارم توسعه خواهد بود.</p> <p>و - تسهیل فرآیند دستیابی تعاونیها به منابع، امکانات، فناوریهای نوین و بازارها و بهبود محیط کسب و کار.</p>	ماده ۱۰۲

تکلیف تعیین شده در ماده قانونی	ماده قانونی مرتبط
<p>ز - تسهیل ارتباطات و توسعه پیوند فنی ، اقتصادی و مالی بین تعاونیها.</p>	
<p>دولت مکلف است به منظور تعمیق ارزشها، باورها، فرهنگ معنویت و نیز حفظ هویت اسلامی - ایرانی ، اعتلای معرفت دینی و توسعه فرهنگ قرآنی ، اقدام های ذیل را انجام دهد:</p> <p>الف - بسط آگاهی ها و فضائل اخلاقی در میان اقشار مختلف مردم و زمینه سازی اقدامهای لازم برای ایجاد فضای فرهنگی سالم و شرایط مناسب برای احیای فریضه امر به معروف و نهی از منکر و اهتمام به آن.</p> <p>ب - گسترش فعالیتهای رسانه های ملی و ارتباط جمعی در جهت مقابله با تهاجم فرهنگی ، سالم سازی فضای عمومی ، اطلاع رسانی صحیح و تحقق سیاستهای کلی برنامه چهارم با فراهم آوردن زمینه های مناسب انتشار گزارش های عملکرد دستگاهها و افزایش امکان دسترسی جامعه به آموزشهای عمومی ، فنی - حرفه ای ، ترویجی و آموزشهای عالی از طریق شبکه های صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران.</p> <p>ج - حمایت از پژوهشهای راهبردی و بنیادی در زمینه اعتلای معرفت دینی و توسعه فعالیتهای قرآنی.</p> <p>د - تهیه طرح جامع ترویج و توسعه فرهنگ نماز.</p> <p>ه - تهیه طرح جامع گسترش فضاهای مذهبی و مساجد توسط سازمانهای تبلیغات اسلامی و اوقاف و امور خیریه با همکاری سازمان میراث فرهنگی تا پایان سال اول برنامه چهارم.</p> <p>و - تداوم نهضت قرآن آموزی.</p> <p>ز - تقویت سهم کتابخوانی در حوزه دین در کشور، خصوصاً مناطق محروم و طراحی کتابخانه حوزه دین در مساجد و سایر اماکن مذهبی.</p> <p>ح - تهیه طرح جامع ، با رویکرد گسترش فرهنگ وق ف و امور خیریه.</p> <p>ط - به کارگیری شیوه ها و راهکارها و ابزارهای نوین در عرصه تبلیغات دینی.</p> <p>ی - حمایت از برنامه ریزی ، نیازسنجی و ارائه آموزشهای ضروری به مبلغین دینی در جهت بهبود کیفیت تبلیغات دینی.</p> <p>ک - استمرار اجرای طرح ترویج فرهنگ ایثار و شهادت.</p> <p>ل - ساماندهی تبلیغات رسانه ای ، بهبود محتوای کتب درسی ، استقرار محیط و ساختارهای حقوقی در جهت حفظ و ارتقاء هویت اسلامی - ایرانی ، تقویت نهاد خانواده براساس تعالیم میراث معنوی جامعه ایرانی.</p> <p>م - تدوین و اجرای برنامه های آموزشی ، تبلیغی و ترویجی در کلیه سطوح اجتماعی برای آموزش ، گسترش و تعمیق فرهنگ کار و نظام اجتماعی ، شناخت ارزش زمان و رعایت آن در انجام کلیه فعالیتها.</p> <p>ن - تهیه طرح جامع مطالعه و اجرای همگرایی مذاهب ، حداکثر تا پایان سال اول برنامه چهارم برای تقویت همگرایی بیشتر میان فرقه ها و مذاهب مختلف اسلامی در کشور.</p> <p>س - توسعه مشارکت های مردمی در عرصه فرهنگ دینی ، برنامه ریزی و اقدامهای لازم برای حمایت از هیأت های مذهبی و تشکلهای دینی با رویکرد بهبود کیفیت فعالیتها و پرهیز از خرافات و انحرافات</p> <p>ع - حوزه های علمیه از تمامی تسهیلات و معافیت های که برای مراکز آموزشی و پژوهشی تعیین گردیده یا می گردد، برخوردار خواهند بود.</p> <p>ف - به منظور ارتقاء پژوهش درخصوص بنیادهای نظری ، دینی نظام و پاسخگویی به مسائل مستحدثه در جمهوری اسلامی ایران ، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم موظف است در برنامه چهارم ساماندهی مناسب را با استفاده از امکانات و ظرفیتهای علمی حوزه دین پژوهشی به انجام رساند.</p>	<p>ماده ۱۰۶</p>

تکلیف تعیین شده در ماده قانونی	ماده قانونی مرتبط
<p>دولت موظف است با هدف تقویت نقش زنان در جامعه و توسعه فرصتها و گسترش سطح مشارکت آنها در کشور، اقدامهای ذیل را معمول دارد:</p> <p>الف - تدوین ، تصویب و اجرای برنامه جامع توسعه مشارکت زنان مشتمل بر بازنگری قوانین و مقررات ، به ویژه قانون مدنی ، تقویت مهارتهای زنان متناسب با نیازهای جامعه و تحولات فناوری، شناسائی و افزایش ساختارهای سرمایه گذاری در فرصتهای اشتغالزا، توجه به ترکیب جنسیتی عرضه نیروی کار، ارتقاء کیفیت زندگی زنان و نیز افزایش باورهاى عمومى نسبت به شایستگی آنان.</p> <p>ب - تنظیم و ارائه لوایح ، مربوط به تحکیم نهاد خانواده جهت تصویب در مراجع ذی صلاح.</p> <p>ج - انجام اقدامهای لازم از جمله تهیه برنامه های پیشگیرانه و تمهیدات قانونی و حقوقی به منظور رفع خشونت علیه زنان.</p> <p>د - تقدیم لایحه حمایت از ایجاد و گسترش سازمانهای غیردولتی ، نهادهای مدنی و تشکل های زنان به مجلس شورای اسلامی .</p>	ماده ۱۱۱
<p>دولت موظف است به منظور ارتقاء امنیت عمومی و انضباط اجتماعی ، اقدامهای لازم را برای تحقق موارد ذیل به عمل آورد:</p> <p>الف - آموزش عمومی و ترویج فرهنگ قانونمداری، نظم، مدارا و زیست سالم.</p> <p>ب - توسعه خطوط مواصلاتی ، راههای مرزی و ارتقاء مرادوات و تبادل اطلاعات با کشورهای منطقه و همسایگان به منظور مهار جرائم ، قاچاق کالا و مواد مخدر، تردد غیرمجاز و خرابکاری ، در قالب توافقتنامه های دوجانبه و چندجانبه و ترتیبات امنیت جمعی.</p> <p>ج - توسعه مشارکت همه جانبه همه ایرانیان براساس حق برابر شهروندی، در نظام تصمیم سازی ، تصمیم گیری و مدیریت اجرایی کشور.</p> <p>د - تعمیق شناخت مؤلفه های قدرت ملی و ترویج روحیه دفاع از منافع ملی و مخالفت با ظلم و سلطه گری.</p> <p>ه - ایمن سازی ساختار و پراکندگی جمعیت (به ویژه در مرزهای کشور) در پرتو مؤلفه ها و ملاحظات امنیتی به منظور پرهیز از عدم تعادل جمعیت.</p> <p>و - تهیه طرح راهبردی توسعه نظم و امنیت کشور با رویکرد جامعه محوری ، مشارکت همگانی و جایگزینی ارزشها و کنترل های درونی به جای رویکرد امنیتی و ارتقاء احساس امنیت در جامعه.</p> <p>ز - مبارزه با زمینه های بروز بی هنجاری، ناسازگاری اجتماعی، خشونت سیاسی و خشونت شهری.</p> <p>ح - حفظ و ارتقاء منزلت اجتماعی گروههای مختلف مردم و پیشگیری از بحرانهای منزلتی.</p> <p>ط - تهیه سازوکارهای لازم جهت توسعه مشارکت مردمی، برای تأمین نظم و امنیت عمومی.</p> <p>ی - تهیه سازوکار تقویت نهادهای مدنی و احزاب در کشور.</p>	ماده ۱۱۹

مواد مرتبط قانون برنامه پنجم توسعه :

متن قانون	ماده قانونی مرتبط
<p>به منظور تعمیق ارزشهای اسلامی، باورهای دینی و اعتلای معرفت دینی و تقویت هنجارهای فرهنگی و اجتماعی و روحیه کار جمعی، ابتکار، ترویج فرهنگ مقاومت و ایثار، تبلیغ ارزشهای اسلامی و انقلاب اسلامی و گسترش خط و زبان فارسی، دولت مکلف است حمایت‌های لازم را از بخش غیردولتی اعم از حقیقی و حقوقی در موارد زیر به عمل آورد:</p> <p>الف - برنامه‌های اجرائی دینی، مذهبی، هنری، فرهنگی، آموزشی و علمی</p> <p>ب - طراحی، تولید، توزیع، انتشار و صدور خدمات و محصولات فرهنگی، هنری، رسانه‌ای، صنایع دستی و میراث فرهنگی</p> <p>ج - توسعه تولیدات و فعالیتهای رسانه‌ای، فرهنگی و هنری دیجیتال و نرم‌افزارهای چند رسانه‌ای و نیز حضور فعال و تأثیرگذار در فضای مجازی</p> <p>د - توسعه و راه‌اندازی مؤسسات، هیأتها و تشکلهای فرهنگی، هنری، رسانه‌ای، دینی و قرآنی</p> <p>هـ - اقدام برای حذف اسامی لاتین از سردر اماکن عمومی، شرکتها و بسته‌بندی کالاهای غیرصادراتی</p> <p>تبصره ۲- طراحی، تولید، توزیع و صدور خدمات و محصولات فرهنگی، هنری و سینمایی، رسانه‌ای، صنایع دستی که موجب ترویج فرهنگ برهنگی، بدحجابی و بی‌حجابی و ابتذال باشند، ممنوع است.</p>	<p>بندالف ماده ۳</p>
<p>دولت موظف است به منظور ساماندهی فضای رسانه ای کشور، مقابله با تهاجم فرهنگ بیگان ه و جرایم و ناهنجاری های رسانه ای، در چهارچوب سیاست و ضوابط مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی و فراهم آوردن زمینه بهره برداری حداکثری از ظرفیت رسانه ای اقدامات قانونی در موارد ذیل را انجام دهد:</p> <p>الف - تهیه و تدوین " نظام جامع رسانه ها " تا پایان سال اول برنامه با رویکرد تسهیل فعالیت های بخش غیردولتی</p> <p>ب - ارتقاء آگاهی، دانش و مهارت همگانی ، تقویت رسانه های ماهواره ای و اینترنتی همسو و مقابله با رسانه های معارض خارجی</p> <p>ج - پیشنهاد، وضع و اجرای سیاستها و مقررات مورد نیاز و ایجاد و تقویت سازوکارهای لازم برای ساماندهی، نظارت و پالایش محتوای دیداری، شنیداری و نوشتاری در فضای رسانه ای کشور اعم از رسانه های مکتوب، دیداری، شنیداری، رقومی دیجیتال مجازی و شبکه های ارتباطی غیرمکالماتی، شبکه های داده و ماهواره ای و سامانه های مخابراتی به شورای عالی انقلاب فرهنگی</p>	<p>بندب وج ماده ۱۰</p>
<p>ب - افزایش و گسترش آموزشهای همگانی و عمومی امداد و نجات در سراسر کشور.</p>	<p>بند ب ماده ۴۰</p>
<p>الف - دستگاههای اجرائی و مؤسسات عمومی غیردولتی ذی ربط که از بودجه عمومی دولت استفاده می کنند، بر اساس منشور تربیتی نسل جوان و سند ملی توسعه و ساماندهی امور جوانان مصوب دولت ضمن ایجاد « برنامه ساماندهی امور جوانان» ذیل بودجه سنواتی خود از طریق ستاد ملی و استانی ساماندهی امور جوانان اقدامات لازم را جهت اجرائی شدن این اسناد در طول سالهای برنامه به عمل آورند.</p> <p>ب - دستگاههای اجرائی و مؤسسات عمومی غیردولتی ذی ربط که از بودجه عمومی دولت استفاده می کنند، با همکاری سازمان ملی جوانان میزان تحقق شاخص های مصوب شورای عالی جوانان را در خصوص اجرائی نمودن « برنامه ساماندهی امور جوانان» مورد سنجش و پایش قرار دهند</p> <p>ج - دولت لایحه ساماندهی تکالیف دستگاههای اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری را با هدف بازنگری و شفاف سازی وظایف آنها در مواجهه با مسائل و چالشهای فراروی جوانان تهیه و در سال اول برنامه جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.</p>	<p>ماده ۴۱</p>
<p>به منظور ساماندهی و اعتبار بخشی مراکز مشاوره متناسب با فرهنگ اسلامی - ایرانی و با تأکید بر تسهیل ازدواج جوانان و تحکیم</p>	<p>ماده ۴۳</p>

ماده قانونی مرتبط	متن قانون
	بنیان خانواده، تأسیس مراکز و ارائه هرگونه خدمات مشاوره‌ای روان‌شناختی - اجتماعی نیازمند اخذ مجوز بر اساس آئین‌نامه مصوب هیأت‌وزیران است.
بند "و" ماده ۱۷۸	وزارت کشور موظف است علاوه بر اخذ و ارائه نسخه ای از بودجه و برنامه های مصوب استانی و شهرستانی به نمایندگان استان هر ساله گزارش عملکرد استانی برنامه و هر سه ماه یک بار نیز گزارش پیشرفت بودجه را در اختیار مجلس شورای اسلامی قرار دهند.
ماده ۲۰۳	در راستای تأمین امنیت پایدار مناطق مرزی و کنترل مؤثر مرزها، وزارت کشور موظف است با همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، دادگستری، اطلاعات و نیروی انتظامی و سایر وزارتخانه‌ها و سازمانهای ذی‌ربط طرح جامع امنیت پایدار مناطق مرزی را تا پایان سال اول برنامه تهیه و به تصویب شورای عالی امنیت ملی برساند به‌گونه‌ای که تا پایان برنامه طرحهای مصوب کنترل و انسداد مرزها به صورت کامل اجراء گردد. تبصره - طرح جامع شامل کنترل، مدیریت، حریم امنیتی، اقدامهای عمرانی، انسدادی، اطلاعاتی، علمی، تجهیزاتی، فرهنگی و اجتماعی، اقتصادی و تقویت مرزبانی، به کارگیری بسیج و نیروی مردمی است. هرگونه اقدام در مرزها و مناطق مرزی براساس برنامه و شاخصهای مندرج در این طرح صورت می‌پذیرد
ماده ۲۰۹	به منظور تحکیم و ارتقاء امنیت اجتماعی، اخلاقی و پیشگیری و مقابله با هرگونه ناهنجاری فرهنگی و اجتماعی و اخلاخ در امنیت عمومی؛ الف - دولت موظف است ساز و کارهای اجرائی لازم را با تأکید بر موارد زیر فراهم و اجرائی نماید: ۱- مبارزه با جریانات، گروهها و باندهای سازمان‌یافته مروج انحرافات اخلاقی، خرافه‌پرستی، ابتدال و پوچ‌گرایی ۲- ارتقاء احساس امنیت و سالم‌سازی فضای عمومی جامعه ۳- بهره‌گیری و هماهنگ‌سازی اقدامات فرهنگی، آموزشی، تربیتی، تبلیغی و رسانه‌ای برای مقابله با ناهنجاریهای فرهنگی و اجتماعی ب - کلیه دستگاههای اجرائی موظفند اقدامات لازم را برای اجرای طرح جامع فرهنگ عفاف و حجاب معمول داشته و نسبت به متناسب‌سازی محیط خدمتی با اقتضانات جامعه اسلامی اقدام نمایند. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف است بر اجرای صحیح طرح، نظارت داشته باشد.
ماده ۲۱۷	کلیه وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی موظفند برنامه‌های اجرائی و عملیاتی خود را در قالب بسته‌های اجرائی برنامه ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این قانون تهیه کنند. این بسته‌ها که پس از تصویب هیأت وزیران جهت اطلاع به مجلس شورای اسلامی ارائه می‌شود، مبنای تنظیم و تصویب بودجه سنواتی دستگاه قرار می‌گیرد. تبصره - بسته اجرائی مجموعه‌ای از چندین پروژه به هم پیوسته و یا خوشه‌ای از پروژه‌های متجانس و به هم مرتبط اولویت‌دار است که به منظور حل یک مشکل اقتصادی، اجتماعی و یا فرهنگی در چهارچوب اهداف برنامه به اجرا درمی‌آید.
ماده ۲۲۷	دولت نسبت به تهیه و تدوین « سند ملی امنیت بانوان و کودکان در روابط اجتماعی » با مشارکت و برنامه‌ریزی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، قوه قضائیه، سازمان بهزیستی کشور، شهرداری، وزارت کشور، شورای عالی استانها، مرکز امور زنان و خانواده ریاست جمهوری، وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کار و امور اجتماعی توسط دولت در طول سالهای برنامه اقدام قانونی به عمل آورد.

متن قانون	ماده قانونی مرتبط
<p>دولت با همکاری سازمانها و دستگاههای ذیربط از جمله مرکز امور زنان و خانواده با هدف تقویت نهاد خانواده و جایگاه زنان در عرصه‌های اجتماعی و استیفاء حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه زمینه‌ها با تدوین و تصویب « برنامه جامع توسعه امور زنان و خانواده» مشتمل بر محورهای تحکیم بنیان خانواده، بازنگری قوانین و مقررات مربوطه، پیشگیری از آسیبهای اجتماعی، توسعه و ساماندهی امور اقتصادی - معیشتی با اولویت ساماندهی مشاغل خانگی برای زنان سرپرست خانوار و زنان بدسرپرست، تأمین اجتماعی، اوقات فراغت، پژوهش، گسترش فرهنگ عفاف و حجاب، ارتقاء سلامت، توسعه تواناییهای سازمانهای مردم نهاد، ارتقاء توانمندیهای زنان مدیر و نخبه، توسعه تعاملات بین‌المللی، تعمیق باورهای دینی و اصلاح ساختار اداری تشکیلاتی زنان و خانواده اقدام قانونی نماید.</p>	<p>ماده ۲۳۰</p>
<p>کلیه دستگاههای اجرائی و اشخاص حقوقی ارائه دهنده خدمات عمومی موظفند از سال دوم برنامه نسبت به اجرای سام انه مدیریت اطلاعات اقدام نموده و نسبت به اجرای دستورالعملها و استانداردهای افنا از سال اول برنامه اقدام نمایند.</p>	<p>بند ب ماده ۲۳۱</p>

منشور حقوق و مسؤولیت‌های زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران:

(مصوب شورای عالی انقلاب در جلسه شماره ۵۴۶ مورخ ۸۳/۶/۳۱ و مصوب مجلس شورای اسلامی در جلسه علنی مورخ ۱۳۸۵/۱۱/۱۵)

منشور حقوق و مسؤولیت‌های زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران با الهام از شریعت جامع اسلام و نظام حقوقی آن و با تکیه بر شناخت و ایمان به خداوند متعال و با هدف تبیین نظام‌مند حقوق و مسؤولیت‌های زنان در عرصه‌های حقوق فردی، اجتماعی و خانوادگی تدوین گردیده است. این منشور اهتمام بر تبیین حقوق و تکالیف زنان در اسلام داشته و مبتنی بر قانون اساسی، اندیشه‌های والای بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران و رهبر معظم انقلاب و با بهره‌گیری از سند چشم‌انداز ۲۰ ساله و سیاست‌های کلی نظام و با لحاظ قوانین موجود و خلأها و کاستی‌های آن و به منظور تحقق عدالت و انصاف در جامعه زنان مسلمان می‌باشد. این منشور با دیدی جامع و فراگیر تنظیم گردیده لذا مشتمل بر حقوق و تکالیف مضایی، تأسیسی و حقوق حمایتی و نیز حقوق مشترک بین همه انسان‌ها است.

بخش اول: حقوق و مسؤولیت‌های فردی زنان

۱. حق برخورداری از حیات شایسته و تمامیت جسمانی و مسؤولیت محافظت از آن در مقابل هرگونه بیماری، حادثه و یا تعدی
۲. حق برخورداری از تکریم و مسؤولیت رعایت آن برای دیگران
۳. حق آزادی اندیشه و مصونیت از تعرض و عدم امنیت در داشتن اعتقاد
۴. حق و مسؤولیت فرد در برخورداری از ایمان، تقوا و حفظ آن و تکامل معنوی در عرصه باورها و رفتارها
۵. مصونیت جان، مال و حیثیت زنان و زندگی خصوصی آنان از تعرض غیرقانونی
۶. حق برخورداری از عدالت اجتماعی در اجرای قانون بدون لحاظ جنسیت
۷. حق داشتن نام، حفظ یا تغییر آن، همچنین نسب و حفظ آن
۸. حق تابعیت کشور ایران برای هر زن ایرانی و سلب تابعیت به درخواست خود او
۹. آزادی زنان پیرو مذاهب اسلامی و اقلیت‌های دینی رسمی در انجام مراسم و تعلیمات دینی و احوال شخصی بر طبق آیین خود در محدوده قانون

۱۰. آزادی زنان ایرانی در استفاده از پوشش و گویش‌های بومی و اجرای آداب و سنت‌های محلی در صورت عدم مغایرت با اخلاق حسنه
۱۱. مصونیت زنان از ضررهای مادی و معنوی با توجه اعمال حق دیگران
۱۲. حق و مسؤولیت حفظ ویژگی‌های خلقی متفاوت زنان با مردان
۱۳. حق بهره‌مندی از محیط زیست سالم و مسؤولیت محافظت از آن

بخش دوم: حقوق و مسؤولیت‌های خانوادگی زنان

فصل اول: حقوق و مسؤولیت‌های دختران در خانواده

...

- ۱۹- حق دختران بی‌سرپرست و بدسرپرست در سرپرستی توسط بستگان یا داوطلبان تکفل با رعایت مصلحت آنان و برخورداری از حمایت و نظارت حکومت

...

بخش سوم: حقوق و مسؤولیت‌های اجتماعی زنان

فصل اول: حقوق و مسؤولیت‌های سلامت جسمی و روانی زنان

...

۴۷. حق برخورداری از سلامت جسمی و روانی در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی با توجه به ویژگی‌های زنان در مراحل مختلف زندگی و مسؤولیت حفاظت از آن

۴۸. حق بهره‌مندی از بهداشت (محیط، کار و ...) و اطلاعات و آموزش‌های مورد نیاز

۴۹. حق مشارکت زنان در سیاست‌گذاری، قانونگذاری، مدیریت، اجرا و نظارت در زمینه بهداشت و درمان، بویژه در خصوص زنان

۵۰. حق بهره‌مندی از برنامه‌ها و تسهیلات بهداشتی و درمانی مناسب جهت پیشگیری از بیماری و درمان بیماری‌های جسمی و اختلالات

روانی زنان

۵۱. حق زنان در انتخاب فرد و مرکز ارائه کننده خدمت در امر سلامت، بر اساس ضوابط اسلامی و استانداردهای علمی و پزشکی و بهره‌مندی از اطلاعات مناسب و کافی برای انتخاب آگاهانه و بهینه آنان
۵۲. حق آگاهی و مشارکت زنان در تصمیم‌گیری‌های مربوط به کنترل باروری و تنظیم خانواده
۵۳. حق دسترسی فراگیر و عادلانه به امکانات ورزشی و آموزشی در زمینه تربیت بدنی و تفریحات سالم
۵۴. حق پرورش و شکوفایی استعدادهای ورزشی و حضور در میدانی ورزشی در سطح ملی و بین‌المللی متناسب با موازین اسلامی
۵۵. حق برخورداری از بهداشت باروری و بارداری، زایمان سالم، مراقبت‌های بهداشتی پس از زایمان با استفاده از زنان متخصص و پیشگیری و درمان بیماری‌های شایع زنان، بیماری‌های مقاربتی و نازایی آنان
۵۶. حق برخورداری از خدمات مشاوره‌ای و آزمایش‌های پزشکی به منظور اطمینان از سلامت کامل مرد در امر ازدواج و در حین ازدواج
۵۷. حق بهره‌مندی دختران بی‌سرپرست، زنان مطلقه، بیوه، سالخورده و خودسرپرست نیازمند از بیمه‌های عمومی، خدمات مددکاری و بیمه‌های خاص بویژه در بخش بهداشت و درمان
۵۸. حق بهره‌مندی زنان و دختران آسیب‌دیده جسمی، ذهنی، روانی و در معرض آسیب از امدادسانی و توانبخشی مناسب
۵۹. حق بهره‌مندی از تغذیه سالم خصوصاً در دوران بارداری و شیردهی و وظیفه مراقبت از کودک و تغذیه مناسب او، با اولویت استفاده از شیر مادر

فصل دوم: حقوق و مسؤولیت‌های فرهنگی و معنوی زنان

الف: فرهنگ عمومی

۶۰. حق و مسؤولیت در کسب و افزایش آگاهی نسبت به شخصیت، حقوق و نقش خویش در عرصه‌های مختلف زندگی منطبق با آیین مقدس اسلام

۶۱. حق مصونیت از تعرض گفتاری و رفتاری دیگران و مسؤولیت گفتار و رفتار خویش همراه با احترام نسبت به اعضای جامعه
۶۲. حق و مسؤولیت برخورداری از امکان عمل به احکام اسلامی در پوشش اسلامی و مسؤولیت رعایت عفاف در جامعه
۶۳. حق و مسؤولیت ارتقای بینش، منش و کنش دینی و انسانی و مصونیت از ناهنجاری‌های فرهنگی و اخلاقی و رفع آنها
۶۴. حق شرکت در اجتماعات عبادی، فرهنگی و سیاسی
۶۵. حق تولید برنامه‌ها و کالاهای فرهنگی سالم و بهره‌مندی از آنها
۶۶. حق تشکیل و اداره مراکز و سازمان‌های فرهنگی - هنری توسط زنان به منظور تربیت زنان متعهد و متخصص جهت توسعه فعالیت‌های فرهنگی آنان

۶۷. حق تبادل اطلاعات و ارتباطات فرهنگی سازنده در ابعاد ملی و بین‌المللی
۶۸. حق و مسؤولیت زنان در ترویج معارف و فرهنگ اسلام و ارائه الگوی زن مسلمان در سطح ملی و بین‌المللی
۶۹. حق و مسؤولیت زنان در ایجاد همگرایی با رویکرد اخلاقی، دینی در مسائل زنان در سطوح بین‌المللی
۷۰. حق مشارکت در سیاست‌گذاری، قانون‌گذاری، اجرا و نظارت در امور فرهنگی به‌ویژه در خصوص مسائل زنان
۷۱. حق و مسؤولیت آگاهی و کسب مهارت‌های لازم در مدیریت خانه و خانواده، تربیت و پرورش فرزند و مقابله با آسیب‌های فرهنگی و اجتماعی

۷۲. حق بهره‌مندی از نظارت مستمر بر فعالیت‌های فرهنگی مرتبط با زنان به منظور حفظ شخصیت، حرمت و کرامت انسانی زن در محصولات فرهنگی

۷۳. حق بهره‌مندی از مراکز فرهنگی ویژه بانوان با رعایت ضوابط اسلامی، با توجه به خصوصیات روحی و جسمی آنان و با اولویت مناطق محروم

۷۴. حق برخورداری زنان آسیب‌دیده و آسیب‌پذیر اجتماعی از حمایت‌های مناسب به منظور بهبود وضعیت فرهنگی خود و جامعه
۷۵. مسؤولیت زنان در محافظت از استقلال فرهنگی، هویت اسلامی - ایرانی و همبستگی ملی در فعالیت‌های فرهنگی - آموزشی

ب: آموزش

۷۶. حق سواد آموزی عمومی، ارتقای آموزشی و برخورداری از امکانات آموزش و پرورش برای زنان
۷۷. حق تحصیل در آموزش عالی تا بالاترین سطح علمی
۷۸. حق کسب مهارت‌ها و آموزش‌های تخصصی بصورت کمی و کیفی تا بالاترین سطوح
۷۹. حق برخورداری زنان و دختران مناطق محروم از حمایت‌های خاص در امر آموزش

۸۰. حق و مسؤولیت در تدوین برنامه‌های درسی و متون آموزشی
۸۱. حق و مسؤولیت در برخورداری از جایگاه شایسته و متناسب با نقش، شأن و منزلت زنان در متون درسی و آموزشی
۸۲. حق مشارکت بانوان در سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری و مدیریت‌های آموزشی، علمی و حضور فعال در مجامع فرهنگی و علمی داخلی و بین‌المللی
۸۳. حق شناسایی، حمایت و بهره‌مندی از توانمندی‌های بانوان دارای استعدادها درخشان و مسؤولیت آنها در تأمین نیازهای کشور
۸۴. حق بانوان معلول جسمی و ذهنی نسبت به برخورداری از حمایت‌های لازم در زمینه آموزش و پرورش، دستیابی به آموزش عالی و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای متناسب با استعداد و میزان معلولیت آنان
- ج: پژوهش**
۸۵. حق پژوهش، تألیف، ترجمه و انتشار کتب، مقالات در نشریات عمومی و تخصصی با رعایت صداقت، امانت و مصلحت جامعه
۸۶. حق برخورداری از حمایت‌های لازم نسبت به منابع و امکانات درخصوص تحقیق در مسائل زنان و تربیت نیروی انسانی محقق و حق آگاهی از اطلاعات و نتایج تحقیقات در زمینه‌های مختلف
۸۷. حق بهره‌مندی از حمایت در آثار علمی- پژوهشی زنان و گسترش مراکز تحقیقاتی با مدیریت زنان
۸۸. مسؤولیت زنان پژوهشگر در ارائه دیدگاه و تبیین دست‌آوردهای مثبت دینی و ملی در زمینه مسائل زنان به جهانیان
- فصل سوم: حقوق و مسؤولیت‌های اقتصادی زنان**
- الف: حقوق و مسؤولیت‌های مالی در خانواده**
- ...
۹۱. حق وقف، پذیرش وقف و رسیدگی به آن
۹۲. حق پذیرش وکالت یا وصایت در امور اقتصادی
۹۳. حق تعیین مهریه و دریافت آن از همسر و هر گونه دخل و تصرف در آن
۹۴. حق برخورداری از مستمری در صورت فوت پدر، همسر و فرزند طبق قانون یا قرارداد
۹۵. حق برخورداری وراثت قانونی از حقوق بازنشستگی زن کارمند متوفی
۹۶. حق پذیرش قیمومت مالی فرزندان و مسؤولیت رعایت حقوق اقتصادی فرزند
۹۷. حق برخورداری زنان و دختران از حمایت‌های لازم در صورت فقر، طلاق، معلولیت، بی‌سرپرستی، بدسرپرستی و ایجاد امکانات جهت توانبخشی و خودکفایی آنها
- ...
- ب: حقوق و مسؤولیت‌های اشتغال و مشارکت اقتصادی زنان**
۹۹. حق مالکیت بر اموال و دارایی شخصی و بهره‌برداری از آنها با رعایت حدود شرعی و قانونی
۱۰۰. حق زنان در انعقاد قراردادها و ایقاعات
۱۰۱. حق اشتغال بعد از رسیدن به سن قانونی کار و آزادی انتخاب شغل و به‌کارگیری سرمایه‌های فردی و مسؤولیت رعایت قوانین اسلامی در کسب درآمد و نحوه مصرف آن
۱۰۲. حق بهره‌مندی زنان از اطلاعات، آموزش‌ها و کسب مهارت‌ها و امکانات کار جهت اشتغال مناسب و حق برخورداری از حمایت در این امور برای زنان خودسرپرست (مستقل - غیروابسته) و سرپرست خانوار
۱۰۳. حق برخورداری زنان از مشاوره شغلی و کاریابی توسط بانوان
۱۰۴. حق برخورداری از مزد و مزایای برابر، در شرایط کار مساوی با مردان و سایر زنان
۱۰۵. حق بهره‌مندی از امنیت شغلی، اخلاقی و ایمنی و مسؤولیت رعایت عفاف در محیط کار
۱۰۶. حق معافیت زنان از کار اجباری، خطرناک، سخت و زیان‌آور در محیط کار
۱۰۷. حق برخورداری از تسهیلات و ضوابط و قوانین متناسب با مسؤولیت‌های خانوادگی (همسری - مادری) زنان در جذب، به‌کارگیری، ارتقاء و بازنشستگی آنان در زمان اشتغال
۱۰۸. حق برخورداری از تأمین اجتماعی و تسهیلات اقتصادی
۱۰۹. حق مشارکت زنان در سیاست‌گذاری‌های اقتصادی و ایجاد و اداره تشکل‌های اقتصادی و عضویت در آنها
۱۱۰. حق و مسؤولیت دریافت و پرداخت دیه و خسارات بر اساس قوانین و مقررات

۱۱۱. حق برخورداری از حمایت‌های قانونی مناسب و کارآمد برای ممانعت از بهره‌کشی و تجارت و جلوگیری از بکارگیری زنان و دختران در مشاغل غیرقانونی و غیر مشروع

فصل چهارم: حقوق و مسؤولیت‌های سیاسی زنان الف: حقوق و مسؤولیت‌های زنان در سیاست داخلی

۱۱۲. حق و مسؤولیت کسب آگاهی و مشارکت و نقش‌آفرینی در تعیین مقدرات اساسی کشور جهت حفظ و تحکیم نظام اسلامی
۱۱۳. حق و مسؤولیت مشارکت در امور جامعه و نظارت بر آن جهت هدایت جامعه بسوی معنویت و فضایل اخلاقی و پیراستن آن از ناهنجاری‌های اخلاقی و رفتاری
۱۱۴. حق آزادی قلم، بیان، اجتماعات با رعایت موازین
۱۱۵. حق تأسیس احزاب و دیگر تشکل‌های سیاسی و فعالیت در آنها با رعایت حفظ استقلال کشور، وحدت ملی و مصالح نظام اسلامی
۱۱۶. حق شرکت در انتخابات و انتخاب شدن در مجلس یا شوراهای مختلف، مشارکت در برنامه‌ریزی‌های دولتی و تصدی مدیریت‌های عالی با رعایت موازین

ب: حقوق و مسؤولیت‌های زنان در سیاست بین‌المللی

۱۱۷. حق و مسؤولیت آگاهی از رویدادها و مسائل سیاسی جهان، به‌ویژه جهان اسلام
۱۱۸. حق توسعه ارتباط و تبادل اطلاعات سیاسی سازنده بین بانوان ایران و جهان با رعایت مصالح ملی و ضوابط قانونی
۱۱۹. حق و مسؤولیت حضور فعال و مؤثر در مجامع اسلامی، منطقه‌ای و بین‌المللی به‌ویژه در زمینه مسائل مربوط به زنان با رعایت ضوابط قانونی

۱۲۰. مسؤولیت تلاش جهت تقویت همبستگی در میان زنان مسلمان و حمایت از حقوق زنان و کودکان محروم و مستضعف جهان
۱۲۱. حق برخورداری زنان پناهنده به جمهوری اسلامی ایران در تأمین امنیت، سلامت و امکان بازگشت آنها به وطن خود
۱۲۲. حق برخورداری اتباع زن ایرانی از حمایت‌های دولت در برابر اتباع سایر کشورها در حدود مقررات و معاهدات
۱۲۳. حق بهره‌مندی زنان ایرانی از حمایت‌های قانونی درخصوص ازدواج و تشکیل خانواده با مردان غیر ایرانی با رعایت ضوابط
- #### ج: حقوق و مسؤولیت‌های زنان در امور دفاعی - نظامی
۱۲۴. حق و مسؤولیت زنان در دفاع مشروع از دین و کشور و نیز جان، مال و ناموس خود و دیگران.
۱۲۵. حق و مسؤولیت زنان در مشارکت و تلاش برای تأمین و تحکیم صلح عادلانه جهانی
۱۲۶. حق برخورداری زنان از حمایت‌های لازم به منظور حفظ تمامیت جسمانی و جلوگیری از هتک حیثیت و ناموس زنان در دوران جنگ، اسارت و اشغال نظامی

۱۲۷. حق برخورداری از مصونیت خانه و خانواده از تهاجمات نظامی
۱۲۸. حق برخورداری خانواده‌های شهید، جانبازان، رزمندگان و آزادگان از حمایت‌های ویژه نظام اسلامی
۱۲۹. حق و مسؤولیت مادران در نگهداری، تربیت و اولویت در قیمومت فرزندان در صورت شهادت، اسارت و مفقودالایر شدن همسر
۱۳۰. حق بهره‌مندی از آموزش و تصدی مشاغل انتظامی

فصل پنجم: حقوق و مسؤولیت‌های قضایی زنان

۱۳۱. حق برخورداری زنان از آموزش‌های حقوقی
۱۳۲. حق برخورداری از تدابیر قانونی و حمایت قضایی به منظور پیشگیری از جرم، و ستم به زنان در خانواده و جامعه و رفع آن
۱۳۳. حق برخورداری از محاکم خاص خانواده در جهت حفظ اسرار، ایجاد صلح و سازش در خانواده و تسهیل در حل و فصل اختلافات
۱۳۴. حق دسترسی زنان به نیروی انتظامی و ضابطین دادگستری زن در صورت تعرض، بزه‌دیدگی، اتهام و ارتکاب جرم
۱۳۵. حق زنان در تصدی مشاغل حقوقی و قضایی مطابق قانون
۱۳۶. حق اقامه دعوا و دفاع در نزد محاکم دادگستری و سایر مراجع قانونی
۱۳۷. حق استفاده از وکیل و مشاور حقوقی در دادگاه و یا سایر مراجع قانونی
۱۳۸. حق برخورداری از حمایت‌های همه جانبه دستگاه قضایی با عوامل زمینه‌ساز جرائم علیه زنان و ارتکاب جرائم توسط زنان
۱۳۹. حق مصونیت زنان متهم از هتک حرمت، اهانت و محرومیت‌های فردی و اجتماعی فراتر از مجازات قانونی
۱۴۰. حق زنان در معافیت از مجازات در صورت وجود عوامل رافع مسؤولیت کیفری
۱۴۱. حق اعاده حیثیت زنان در اثر تقصیر، اشتباه قاضی در موضوع حکم یا در تطبیق حکم بر مورد خاص و جبران خسارت مادی و معنوی از

آنها

۱۴۲. حق برخورداری از تخفیف قانونی از نظر میزان مجازات و یا معافیت از آن و یا نحوهٔ اجراء در صورت ندامت و اثبات توبه زنان بزهکار در زمان بارداری، شیردهی و بیماری

۱۴۳. حق زنان در ملاقات والدین، فرزندان و همسر در دوران حبس طبق قوانین کشور

۱۴۴. حق زنان در برخورداری از امکانات مناسب بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و تربیتی در زندان‌ها جهت اصلاح و بازگشت به زندگی سالم اجتماعی

۱۴۵. حق دختران در برخورداری از کانون‌های اصلاح و تربیت با شرایط مناسب

۱۴۶. حق زنان در رسیدگی به شکایات از آیین‌نامه‌های دولتی، مأمورین قضایی و یا واحدهای دولتی جهت احقاق حقوق خود

۱۴۷. حق و مسؤولیت شهادت در دادگاه مطابق با موازین شرعی و قانونی

۱۴۸. حق برخورداری از حمایت‌های قضایی از سوی مدعی‌العموم علیه ولی و سرپرست قانونی فاقد صلاحیت و دیگر متجاوزان به حقوق آنان

مجموعه مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی (شورای فرهنگی اجتماعی زنان):

شورای فرهنگی اجتماعی زنان که ذیل شورای عالی انقلاب فرهنگی فعالیت می نماید علامه بر منشور حقوق و مسؤولیت‌های زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران؛ مجموعه مصوبات مهمی دارد که در ادامه مورد اشاره قرار می گیرد:

• اهداف و اصول تشکیل خانواده و سیاست‌های تحکیم و تعالی آن (مصوب ۱۳۸۴/۴/۷)

خانواده از ابتدای تاریخ تاکنون در بین تمامی جوامع بشری، به عنوان اصلی‌ترین نهاد اجتماعی؛ زیربنای جوامع و منشأ فرهنگ‌ها، تمدن‌ها و تاریخ بشر بوده است. پرداختن به این بنای مقدس و بنیادین و حمایت و هدایت آن به جایگاه واقعی و متعالی‌اش، همواره سبب اصلاح خانواده بزرگ انسانی و غفلت از آن موجب دور شدن بشر از حیات حقیقی و سقوط به ورطه هلاکت و ضلالت بوده است.

اسلام به عنوان مکتبی انسان‌ساز بیشترین عنایت را به تکریم، تنزیه و تعالی خانواده دارد و این نهاد مقدس را کانون تربیت و مهد مودت و رحمت می‌شمرد و سعادت و شقاوت جامعه انسانی را منوط به صلاح و فساد این بنا می‌داند و هدف از تشکیل خانواده را تأمین نیازهای مادی، عاطفی و معنوی انسان از جمله دستیابی به سکون و آرامش برمی‌شمارد. دستیابی به این اهداف والای مکتب اسلام و حفظ و حراست دقیق و مستمر از آن، نیازمند توجه جدی به خانواده و پیاده کردن قوانین مربوط به آن در اسلام است و ضروری است کلیه برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌ها در تمام سطوح، حق مدارانه و ملهم از نگرش توحیدی و در راستای تعالی و مصالح خانواده باشد.

شورای فرهنگی - اجتماعی زنان براساس بند سوم شرح وظائف خود مبنی بر «سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی جهت تقویت نهاد مقدس خانواده بر مبنای آسان کردن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست آن و استوار ساختن روابط خانوادگی بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی» و نیز با بهره‌گیری از قرآن و سنت، قانون اساسی و دیگر قوانین جاری در نظام اسلامی ایران و رهنمودها و فرمایشات حضرت امام خمینی (ره) و بیانات روشنگرانه مقام معظم رهبری در مورد خانواده، اقدام به تهیه سیاست‌های تشکیل، تحکیم و تعالی خانواده نموده است.

اصول و مبانی

۱. نظام زوجیت از ارکان عالم خلقت و از آیات و نشانه‌های الهی است و وحدت زن و مرد در ابعاد انسانی و اختلاف آنها در بعد بشری از شاهکارهای خلقت و موجب تداوم و تکامل حیات آنان می‌باشد؛

۲. زن و مرد بر اساس حکمت الهی با لحاظ تفاوت‌های طبیعی آنها باید از حقوق انسانی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی عادلانه برخوردار شوند؛

...

۵. اعضای خانواده به‌ویژه والدین نسبت به حفظ حرمت و صیانت خانواده از آفات و آسیب‌ها و توانا نمودن اعضا در ابعاد شناختی و رفتاری جهت هدایت آنها در مسیر الی الله و حصول به حیات طیبه مسؤول می‌باشند؛

۶. تربیت و عواطف اجتماعی به عنوان مهم‌ترین ویژگی‌های نظام انسانی از خانواده نشأت می‌گیرد و توجه به نقش محوری زن به عنوان محور عاطفه و تربیت و نقش محوری مرد در امر تربیت و تأمین معیشت و اداره زندگی، امری ضروری است.

اهداف

...

هدف سوم

ارتقای سطح فرهنگی و تربیت اعضای خانواده به منظور ایفای نقش آن در سلامت و بهبود فرهنگی جامعه

راهبردها

...

۳. توسعه تحقیقات در خصوص مسائل و مشکلات خانواده و کارکردهای آن و انعکاس یافته‌های آن به جامعه، مسؤولین و برنامه‌ریزان کشور؛

...

۵. توسعه و ترویج وجوه مثبت آداب و سنن ملی و محلی در ارتباط با خانواده به منظور ارتقاء فرهنگ خانواده و جامعه؛

...

سیاست‌های اجرایی

- آموزش زنان و مردان در خصوص اهمیت نقش آنان در تربیت فرزندان متناسب با مقتضیات زمان و مراحل مختلف رشد آنان؛
- بررسی الگوهای ارائه شده از زنان و خانواده در انواع فیلم‌های سینمایی، مطبوعات، کتب و سایر رسانه‌ها و میزان تأثیر آنها در افزایش ناهنجاری‌های فرهنگی و اخلاقی و ارائه راهکارهای مناسب جهت اصلاح گروه‌های مرجع؛

...

- تأمین امکانات لازم جهت بهره‌برداری بهینه از اوقات فراغت و ارتقاء فرهنگی اعضای خانواده؛

- کاهش تبلیغات تجاری و مصرفی رسانه‌ها به منظور جلوگیری از ترویج روحیه مصرف‌گرایی؛
- تشویق زنان به استفاده بهینه از دارایی و اندوخته شخصی در چرخه اقتصادی خانواده و کشور؛

هدف چهارم

همگرایی و هماهنگی در کلیه سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌ها در موضوع خانواده به منظور بهبود وضعیت تشکیل، تحکیم و تعالی خانواده

راهبردها

۱. اولویت دادن به خانواده به عنوان بنیادی‌ترین نهاد اجتماعی جامعه و توجه به مصالح آن در سیاست‌گذاری، قانون‌گذاری و برنامه‌ریزی‌های مرتبط و مؤثر در خانواده؛

۲. ضرورت نگاه نظام‌مند برنامه‌های توسعه کشور نسبت به تقویت نهاد خانواده و بهینه‌سازی کارکردهای آن بر اساس الگوی اسلامی؛

۳. تقویت نگاه دینی و علمی در امر برنامه‌ریزی کلان کشور با رویکرد به امور زنان و کارآمد ساختن خانواده؛

سیاست‌های اجرایی

- استفاده از سازوکار مناسب توسط دولت با هدف برنامه‌ریزی و ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های مختلف در خصوص اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های مرتبط با خانواده؛

- تعیین شاخص‌ها و ارزیابی کمی و کیفی برنامه‌های توسعه کشور و سنجش عملکرد دستگاه‌های اجرایی و پیشرفت‌ها بر اساس نگاه منسجم و استوار به خانواده متعادل و مطلوب؛

هدف پنجم

آگاهی افراد خانواده نسبت به حقوق و وظائف یکدیگر و زدودن نگرش‌های غلط جامعه

راهبردها

...

۲. توسعه آگاهی‌های عمومی نسبت به الزامات شرایط اجتماعی و نقش‌های اعضای خانواده و انعطاف آنان نسبت به انتظارات متقابل در جهت تحکیم خانواده؛

۳. ارتقاء آگاهی و اصلاح نگرش جامعه و خانواده در خصوص حقوق و مسؤلیت‌های زنان در خانواده؛

...

هدف ششم

گسترش و تعمیق ارزش‌های اصیل اسلامی در خانواده برای تربیت نسل سالم، با ایمان، مسؤول و مؤثر در رشد خود، خانواده و جامعه

راهبردها

۱. هدایت و ترغیب زوجین، جهت تقویت ایمان مذهبی و فرهنگ اسلامی، آشنایی با تکالیف و آداب قبل از بارداری، دوران بارداری و شیوه‌های صحیح تربیت فرزندان در مقاطع مختلف سنی آنان؛

...

۳. کمک به والدین جهت رشد و آماده‌سازی فرزندان خود در راستای پذیرش و ایفای مسؤلیت‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی خود؛

...

سیاست‌های اجرایی

- تبیین آثار مثبت تربیت مذهبی فرزندان در پیشبرد جامعه؛

...

- تقویت ارتباط خانواده با نهادهای آموزشی و پرورشی و ایجاد هماهنگی بیشتر در بین آنها به منظور ایفای نقش بهتر در تربیت فرزندان.

هدف هفتم

ایمن‌سازی خانواده از آسیب و بحران‌های اجتماعی و حمایت از خانواده‌های آسیب دیده

راهبردها

۱. ارتقاء آگاهی اعضای خانواده نسبت به هنجارها، ناهنجاری‌ها و آسیب‌های اجتماعی و خانوادگی به منظور برخورد صحیح با مشکلات و بحران‌های زندگی

۲. محافظت و جلوگیری از آسیب‌پذیری خانواده، از طریق مبارزه همه جانبه با ناهنجاری‌ها و آسیب‌های اجتماعی (اعتیاد، طلاق، فرار و...);

۳. اتخاذ تدابیر مناسب جهت حمایت از خانواده‌های آسیب‌دیده و کاهش ضایعات ناشی از بحران‌های خانوادگی و اجتماعی؛

...

سیاست‌های اجرایی

- آموزش‌های لازم به دختران و پسران در زمینه انتخاب همسر با در نظر گرفتن سلامت دینی، فکری، جسمی و روانی یکدیگر به منظور پیشگیری از بروز آسیب‌های اجتماعی در زندگی؛
 - بررسی علل افزایش ناهنجاری‌های فرهنگی و اخلاقی در بین اعضای خانواده و ارائه راهکارهای مناسب جهت رفع آن؛
 - آموزش اعضای خانواده در جهت حل منطقی مشکلات خود قبل از مراجعه به سازمان‌ها و مراجع قانونی؛
 - تدوین قوانین حمایتی و گسترش پوشش کامل بیمه‌های اجتماعی و اقتصادی برای مردان بیکار، زنان بیوه، سالخورده، سرپرست خانوار و کودکان بی‌سرپرست و زنان خانه‌دار؛
 - تأمین نیازهای مادی و معنوی خانواده‌های بی‌بضاعت و بی‌سرپرست به ویژه زنان سرپرست خانوار؛
 - مقابله با بزه‌کاران اجتماعی، باندهای فساد و فحشاء و متعرضان به نوامیس مردم و مروجین فرهنگ ابتذال با هدف تأمین امنیت و حفظ کيان خانواده‌ها؛
- با تصویب طرح: اهداف و اصول تشکیل خانواده و سیاست‌های تحکیم و تعالی آن در جلسه ۵۶۴ مورخ ۸۴/۴/۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی، کلیه دستگاه‌ها و سازمان‌های اجرایی ذی‌ربط موظف خواهند بود در حدود وظایف خود نسبت به تهیه آئین نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و برنامه‌های اجرایی لازم مبتنی بر طرح مذکور اقدام نموده و گزارش فعالیت‌های انجام شده را سالیانه به هیأت نظارت و بازرسی شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نمایند.

• سیاست‌های اشتغال زنان در جمهوری اسلامی ایران

(مصوب دویست و هشتاد و هشتمین جلسه شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ ۷۱/۵/۲۰)
... سیاست‌های اشتغال زنان در جمهوری اسلامی ایران بدین شرح می‌باشد:

ماده ۱- با توجه به قداست مقام مادری و تربیت نسل آینده و مدیریت خانه و با عنایت به اهمیت نقش زنان در فرآیند رشد فرهنگی و توسعه اقتصادی، باید ارزش معنوی و مادی نقش زنان در خانواده و کار آنان در خانه در نظر گرفته شود.

ماده ۲- اشتغال بانوان در مشاغل فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی و اداری از جمله شرایط و لوازم تحقق عدالت اجتماعی و تعالی جامعه است و باید به آن وقع لازم گذاشته شود.

ماده ۳- همکاری و تعاون اعضای خانواده با یکدیگر برای اداره مطلوب امور خانه و به منظور ایفای هر چه بهتر مسؤولیت‌های اجتماعی ضروری است.

ماده ۴- شرایط و محیط کار اجتماعی بانوان باید به گونه‌ای مهیا شود که زمینه رشد معنوی، علمی و حرفه‌ای آنان فراهم شود و به دیانت، شخصیت، منزلت و سلامتی فکری و روحی و جسمی آنان لطمه‌ای وارد نیاید.

ماده ۵ - با توجه به نقش زنان در پیشرفت اجتماعی و توسعه اقتصادی به عنوان نیمی از جمعیت، باید تسهیلات لازم برای اشتغال آنان از سوی دستگاه‌های اجرایی فراهم آید و برنامه‌ریزی‌های مناسب حسب اولویت صورت گیرد و به علاوه قوانین و امکانات فوق‌العاده‌ای نیز برای اشتغال زنان تاسرحد رفع نیاز در ردیف‌های الف و ب مشاغل در نظر گرفته شود و در خصوص ردیف ج، زنان نیز مانند مردان قادر باشند بدون تبعیض شغل مطلوب خود را به دست آورند:

الف: مشاغلی که پرداختن بدان از سوی زنان مطلوب شارع است مانند؛ مامایی و رشته‌هایی از پزشکی و تدریس

ب: مشاغلی که با ویژگی‌های بانوان از لحاظ روحی و جسمی متناسب است، مانند؛ علوم آزمایشگاهی، مهندسی الکترونیک، داروسازی، مددکاری، مترجمی

ج: مشاغلی که هیچ گونه مزیت و برتری در آن برای شاغلان زن و مرد وجود ندارد و یا انتخاب آن به صورت طبیعی صورت می‌گیرد و ملاک آن تخصص و تجربه است نه جنسیت (کارگری ساده در سایر رشته‌های فنی و خدماتی)

د: مشاغلی که یا به دلیل منع شرعی یا شرایط خشن کار و یا به دلیل ارزش‌های اعتقادی (فرهنگی و اجتماعی) برای بانوان نامناسب است مانند؛ قضا و آتش‌نشانی

ماده ۶ - تشویق بانوان تحصیل کرده و متخصص با تجربه به احراز سمت‌های مدیریت و مشاغل ستادی، به منظور امکان استفاده از کارایی آنها در سطوح عالی اجرایی

ماده ۷ - با توجه به اینکه نیروهای متخصص و تحصیل کرده در هر جامعه‌ای ارزشمندترین سرمایه‌های آن به شمار می‌آید و برای آموزش و تربیت علمی آنان سرمایه‌گذاری هنگفت صورت گرفته است باید:

اولاً؛ انتخاب صحیح و تحصیل در رشته‌های متناسب با اشتغال بانوان هر چه کامل‌تر امکان‌پذیر شود.

ثانیاً؛ تسهیلات لازم برای استفاده از توانایی‌های زنان کارشناس، متخصص و تحصیل‌کرده فراهم آید به گونه‌ای که اهتمام آنان به ایفای نقش خود در خانواده و شرایط زندگی، منجر به کناره‌گیری از فعالیت اجتماعی نشود.

ماده ۸ - دستگاه‌های تبلیغاتی و رسانه‌های گروهی باید بر اساس سیاست‌های مصوب در زمینه اشتغال زنان، به گونه‌ای تبلیغ کنند که به هیچ‌وجه هموارکننده پیشرفت هجوم شرق و غرب به ارزش‌های اعتقادی و اسلامی ما نباشد و در عین حال زمینه‌ساز جذب زنان در فعالیت‌های فرهنگی، اجتماعی، خدماتی و تولیدی و اصلاح بینش جامعه نسبت به اشتغال آنان و ضرورت حضور زنان و در مرحله رشد و دوران سازندگی کشور باشد.

ماده ۹ - در تعیین ارزش کار در شرایط مساوی، دست کم حقالزحمه و مزایای مساوی منظور شود.

ماده ۱۰ - با توجه به اهمیتی که نظام جمهوری اسلامی ایران به استحکام بنیان خانواده و نقش تربیتی و سازنده زنان در خانه قائل است، مقررات و تسهیلات لازم، به مناسبت "شغل مادرانه" در نظر گرفته شود، از قبیل؛ استفاده از مرخصی با حقوق، تقلیل ساعت کار، مزایای بازنشستگی با سنوات کم‌تر خدمت، امنیت شغلی، برخورداری از تأمین اجتماعی در مواقع بیکاری، بیماری، پیری یا ناتوانی از کار

ماده ۱۱ - امکانات آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و فرصت‌های شغلی مناسب، با اولویت برای قشر محروم بانوان نان‌آور خانواده خود، فراهم آید.

ماده ۱۲ - فرصت‌های شغلی مناسب برای مادران خانه‌دار در محیط خانه و در کنار فرزندان، بدون محدودیت وقت و با منظور کردن مزد در قبال کار و تسهیلات تعاونی، ایجاد شود.

ماده ۱۳ - سازمان امور اداری و استخدامی کشور و نیز وزارت کار و امور اجتماعی موظف‌اند با همکاری شورای فرهنگی و اجتماعی زنان نسبت به تهیه آیین‌نامه‌ها و بخشنامه‌های اجرایی این سیاست‌ها اقدام کنند و در تهیه و ابلاغ آیین‌نامه و بخشنامه‌های آینده خود و اصلاح مصوبات و ابلاغیه‌های قبلی مفاد این سیاست‌ها را مورد توجه قرار دهند و نتیجه را به اطلاع شورای عالی انقلاب فرهنگی برسانند.

• **سیاست‌های فعالیت‌های بین‌المللی زنان: (مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی ۱۳۸۲/۲/۱۶)**

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۱۶ مورخ ۱۳۸۲/۲/۱۶ به پیشنهاد شورای فرهنگی و اجتماعی زنان، سیاست‌های فعالیت‌های بین‌المللی زنان را به این شرح تصویب کرد:
اهداف

۱. تبیین دیدگاه اسلام در مورد جایگاه، حقوق و شخصیت زن در نظام اسلامی بر محور عدالت اجتماعی و معرفی الگوی زن مسلمان ایرانی با تکیه بر مواضع اعتقادی و فکری اسلام در سطوح مختلف منطقه‌ای و بین‌المللی

۲. رشد و ارتقای آگاهی‌های علمی و عملی زنان به منظور انجام تعامل مطلوب‌تر در عرصه‌های بین‌المللی
۳. گسترش روابط و مناسبات فرهنگی - اجتماعی و سیاسی زنان (دولتی و غیردولتی) با زنان سراسر جهان بر اساس عزت، حکمت و مصلحت
۴. ایجاد وحدت رویه و تقویت هماهنگی دستگاه‌های مؤثر در فعالیت‌های بین‌المللی زنان و بهره‌برداری مناسب از امکانات و زمینه‌های مختلف برای تقویت و توسعه فعالیت‌های بین‌المللی زنان در راستای اصول سیاست خارجی نظام جمهوری اسلامی ایران
سیاست‌های راهبردی

۱. توسعه و تقویت ارتباط و گفتگو با زنان سراسر جهان با تأکید بر زنان پیرو ادیان الهی با زمینه مشترک فکری و فرهنگی برای تصمیم‌سازی و تأثیرگذاری در مجامع بین‌المللی

۲. تأکید بر نقش و تأثیر مهم تربیتی زن در خانواده و اجتماع و تحول جوامع در طول تاریخ با اشاره به الگوهایی که در قرآن کریم مطرح شده و نمونه‌های عملی در ایران

۳. تبلیغ دست‌آوردهای جمهوری اسلامی به منظور رشد علمی و فرهنگی زنان در جامعه ایران و اهمیت نقش آنان در فعالیت‌های فرهنگی، سیاسی، خانوادگی، اجتماعی و اقتصادی

۴. اهتمام بر ارزش‌های معنوی و فرهنگ‌سازی و حفظ حرمت زن مسلمان در برنامه‌ها و فعالیت‌های بین‌المللی با تأکید بر نقش عفاف و حجاب در روابط اجتماعی زنان

۵. تقویت و ارتقای آگاهی زنان در کلیه امور بین‌المللی آنان با تأکید بر حقوق بین‌الملل و آشنایی با شرایط و فضای مناسبات و روابط در محافل بین‌المللی

۶. توسعه و تقویت مشارکت کمی و کیفی نهادهای دولتی و غیردولتی و افزایش حضور آنها در عرصه‌های بین‌المللی با در نظر گرفتن منافع و مصالح جمهوری اسلامی ایران

۷. توسعه مطالعات و تحقیقات به منظور ایجاد زمینه‌های مساعد رشد و توسعه فعالیت‌های زنان در عرصه‌های بین‌المللی و شناسایی مشکلات، نارسایی‌ها و موانع موجود

۸. اهتمام مجدانه در انعکاس فراگیر و ترویج ارزش‌های اسلامی و شؤون زن مسلمان به منظور مقابله با فرهنگ و تبلیغ بی‌بندوباری
۹. تقویت همکاری بین زنان ایران و کشورهای دیگر در حمایت و دفاع از زنان محروم و نیازمند و انجمن‌ها، تشکل‌ها و جمعیت‌های اسلامی

زنان مسلمان در دنیا
۱۰. تلاش برای ایجاد عرصه‌های جدید و مناسب به منظور به‌دست گرفتن ابتکار عمل زنان ایران در تصمیم‌سازی‌ها و تصمیم‌گیری‌های بین‌المللی

۱۱. ایجاد فرصت‌ها و امکانات لازم در زمینه‌های علمی، فرهنگی و اعتقادی به منظور حضور مؤثر در مجامع بین‌المللی

۱۲. تقویت تبادل اطلاعات فرهنگی سازنده بین زنان ایران و جهان از طریق مطبوعات و رسانه‌های گروهی

۱۳. استفاده از توانمندی‌های زنان در سطوح مختلف مدیریت امور بین‌الملل و سیاست‌های خارجی نظام اسلامی

سیاست‌های اجرایی

الف: ارتباطات

۱. ایجاد و تقویت پایگاه اطلاعاتی متمرکز و به روز در مورد مسائل زنان برای مبادله داده‌های اطلاعاتی و تحقیقاتی در سطح بین‌الملل
۲. شناسایی عرصه‌ها، موارد و مناسبت‌های مربوط به زنان در جهان از طریق توسعه فعالیت نمایندگی‌های فرهنگی و سیاسی جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور

۳. به‌کارگیری و استفاده از نیروی زنان آگاه و متعهد در نمایندگی‌ها، پی‌گیری زمینه‌ها و مناسبت‌ها و شرکت متقابل در برنامه‌های علمی - فرهنگی خاص زنان در کشورهای مختلف

۴. اعزام زنان توانمند و متخصص در اجلاس‌های بین‌المللی، سمینارها و همایش‌های موضوعات مختلف با رعایت مصالح امت اسلامی و منافع ملی جمهوری اسلامی ایران

۵. اهتمام به تشکیل و تقویت انجمن‌ها و تشکل‌های مشترک در کشورهای اسلامی و کشورهایی با بخشی از جمعیت مسلمان

۶. شناسایی و معرفی بانوان متعهد نمونه و موفق ایرانی برای حضور در عرصه‌های بین‌المللی در زمینه‌های مختلف

۷. دعوت از اساتید، کارشناسان و صاحب‌نظران کشورها در امور مربوط به زنان برای تبادل نظر و بهره‌گیری از تجربیات آنها و ایجاد شرایط بهینه برای رشد شخصیت زنان

ب: پژوهش

۱. شناسایی سازمان‌ها و مراکز تحقیقاتی بین‌المللی در زمینه‌های مختلف با موضوع زنان
۲. کسب اطلاعات و انجام مطالعات لازم در خصوص وضعیت زنان در سازمان‌های بین‌المللی، تشکل‌ها، انجمن‌ها و جمعیت‌های مربوط به زنان جهان (دولتی و غیردولتی)
۳. پیشنهاد انجام تحقیقات پیرامون وضعیت زنان در کشورهای مختلف جهان به ویژه کشورهای اسلامی در زمینه‌های مختلف اخلاقی، اقتصادی، اجتماعی و ...
۴. شناسایی و پژوهش نقش زنان برجسته در حرکت‌های اسلامی، بیداری اسلامی و نهضت‌های آزادی‌بخش
۵. کسب اطلاعات پیرامون سمینارها، مراسم، کنفرانس‌ها و گردهمایی‌های بین‌المللی زنان در عرصه‌های مختلف
۶. تدوین برنامه‌های مناسب برای بهبود روش‌ها و ایجاد شیوه‌های نوین و کارآمد فرهنگی در خصوص نحوه حضور و ارائه مواضع جمهوری اسلامی ایران و ارائه طرح‌های فرهنگی در سطح بین‌الملل
۷. بررسی تحلیلی اسناد بین‌المللی مربوط به زنان و شرایط و نتایج همکاری‌های بین‌المللی در مسائل زنان
۸. بررسی تطبیقی مقررات و حقوق فردی، خانوادگی و اجتماعی زنان در کشورها و مقایسه آن با نظام حقوقی زن در اسلام و ایران
۹. انجام پژوهش در مورد دیدگاه اسلام در مسائل زنان و همکاری پژوهشی بین کشورهای اسلامی در این زمینه به منظور شناسایی دیدگاه‌های مشترک کشورهای اسلامی در مسائل زنان

ج: پشتیبانی فرهنگی

۱. تهیه و تقویت انتشارات بین‌المللی در مورد زنان در داخل و خارج و انعکاس مستمر گزارش از فعالیت‌های زنان مسلمان در ابعاد مختلف
۲. اطلاع‌رسانی و برگزاری دوره‌های آموزشی - فرهنگی برای خانواده‌های رایزنی‌های فرهنگی، سفرا و زنان مسلمان ایرانی در خارج از کشور
۳. تهیه و تدوین گزارش‌ها و اطلاعات مورد نیاز پیرامون اجلاس‌های بین‌المللی
۴. ترجمه اسناد بین‌المللی زنان و مرتبط با زنان به منظور اطلاع‌رسانی در داخل کشور

د: تهیه آیین‌نامه، نظارت و ارزیابی

وزارت امور خارجه، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، سازمان تبلیغات اسلامی، دفتر امور مشارکت زنان نهاد ریاست جمهوری، شورای فرهنگی و اجتماعی زنان، شورای مدیریت حوزه علمیه قم در حدود وظایف خود طرف مدت شش ماه پس از ابلاغ نسبت به تهیه آیین‌نامه اجرایی این سیاست‌ها اقدام نموده و برای نظارت بر اجرا یک نسخه آن را به هیأت نظارت و بازرسی شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نمایند.

● سیاست‌های بهبود وضع گذران اوقات فراغت زنان و دختران: (مصوب جلسه ۵۱۳ شورای انقلاب فرهنگی مورخ ۸۱/۱۲/۲۰)

اهداف

۱. ایجاد هماهنگی میان کلیه دستگاه‌های سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، اجرایی و نظارتی به منظور استفاده بهینه از توان و امکانات موجود و تبادل تجربیات، اطلاعات و منابع در خصوص فراغت زنان و دختران
۲. مهارت‌بخشی و ارتقاء سطح آگاهی، خردمندی و توانمندی‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی زنان و دختران در راستای ایفای نقش اساسی آنان در عرصه‌های مختلف
۳. جهت‌دهی به برنامه‌ها و فعالیت‌های مختلف گذران اوقات فراغت زنان و دختران در راستای تأمین سلامت جسمی و بهداشت روانی، کاهش اضطراب و خستگی، کسب نشاط و شادی، شناسایی و رشد استعدادها، تقویت تمایلات دینی و اخلاقی و هویت دینی و ملی زنان
۴. توسعه، تجهیز و گسترش امکانات مراکز فرهنگی و ورزشی برای گذران اوقات فراغت بانوان با اولویت به مناطق محروم

مؤلفه ۱. برنامه و فعالیت

راهبرد ۱. ضرورت جهت دهی به برنامه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی

سیاست‌های اجرایی

- توجه به تنظیم و ارائه برنامه‌ها و تولیدات فرهنگی ویژه بانوان، متناسب با سن، سطح تحصیلات، وضعیت تأهل و وضعیت فرهنگی - اجتماعی، نیازهای روحی و روانی، مقتضیات محل زندگی، خصوصیات اقلیمی، سنت‌ها، آداب و رسوم محلی و منطقه‌ای
- تبلیغ فرهنگ بهره‌وری و استفاده بهینه و مثبت از اوقات فراغت در میان بانوان و خانواده‌های آنان از طریق ذکر فوائد آن در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی و حساسیت بخشی به خانواده‌ها
- جهت‌دهی زنان خانه‌دار در خصوص بهره‌وری بهینه از اوقات فراغت در خانه از طریق افزایش سطح آگاهی، انجام کارهای عام‌المنفعه و کسب سایر مهارت‌های فردی و اجتماعی توسط رسانه‌های مختلف و آموزش‌های غیر حضوری
- جهت‌دهی برنامه‌ها به سمت رشد روحیه خلاقیت، ابتکار، نوآوری و تقویت اعتماد به نفس و خودباوری در میان زنان و دختران
- توجه به بارورسازی اوقات فراغت متناسب با تحولات اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جامعه
- پرهیز از گرایش برنامه‌ها به سمت ابتذال، سطحی نگری، خودباختگی فرهنگی و مظاهر فسادآور غرب
- ترغیب عمومی به ویژه در زنان و خانواده‌ها نسبت به مؤانست بیشتر با طبیعت و بهره‌مندی از مواهب طبیعی و سیر و سفر
- ترغیب زنان به امر ورزش به عنوان مروجین و مشوقین ورزش در خانواده و تأثیر سلامتی و شادابی آنها در تأمین سلامت روانی، اجتماعی و فرهنگی خانواده و جامعه
- تبلیغ و ترویج فرهنگ مطالعه و استفاده مطلوب از اوقات فراغت برای تقویت قوه ادراک و تحلیل و ارتقاء سطح آگاهی‌ها
- توجه به جهت‌گیری‌های صحیح فکری، فرهنگی، اعتقادی در برنامه‌ها به منظور آشنایی زنان و خانواده‌ها با زمینه‌ها و مجاری ته‌اجم فرهنگی، تحکیم ایمان، تقویت باور دینی و رشد هویت فرهنگی و اجتماعی آنان
- تبیین، ترویج و تبلیغ فرهنگ عفاف و رعایت اصول و موازین اخلاقی و ارزشی در محیط‌های فرهنگی
- ارائه معلومات لازم برای آشنایی، پیشگیری و توانمندسازی زنان در مقابله با آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی زنان، آگاهی از مسائل بهداشت جسمی، روانی، محیطی و تغذیه صحیح زنان و کودکان، اطلاع از روش‌های تربیتی و پرورش فرزندان، فنون و مدیریت خانه و روابط خانوادگی، حقوق و تکالیف زوجین، آشنایی با قوانین کشوری، مباحث اخلاقی و دینی در قالب‌ها و شیوه‌های جذاب و نوین
- افزایش آگاهی و توان نقد و تحلیل مسائل فرهنگی - اجتماعی زنان در خصوص شخصیت‌پردازی و نقش‌های ارائه شده از زنان در رسانه‌های مکتوب و تصویری

راهبرد ۲. ضرورت تقویت و گسترش برنامه‌ها و فعالیت‌های مذهبی و اتخاذ تدابیر لازم برای جذب مخاطبین این برنامه‌ها

سیاست‌های اجرایی

ارائه اطلاعات و معلومات، متناسب با نیازهای فکری، فرهنگی و اجتماعی بانوان با رویکرد به مبانی دینی و منطبق با سیاست‌ها و قوانین نظام جمهوری اسلامی ایران

لزوم توجه به بزرگداشت مناسبت‌ها و ایام ویژه و معرفی آداب و رسوم متعارف مراسم و اعیاد مذهبی

تقویت و تعمیق محتوای معنوی برنامه‌های تفریحی، ورزشی و سرگرم کننده و فرآورده‌های فرهنگی (فیلم‌ها، نمایشگاه‌ها، مسابقات، تئاترها و...) ارائه شده در اوقات فراغت زنان و دختران

اتخاذ شیوه‌های تشویق مستقیم و غیر مستقیم زنان برای جلب مشارکت آنان و بهره‌وری از برنامه‌های مذهبی و سازنده

راهبرد ۳. توسعه تحقیقات به منظور ارتقاء کیفی و کمی برنامه‌ها و فعالیت‌های مربوط به اوقات فراغت زنان

سیاست‌های اجرایی

- انجام تحقیقات نیازسنجی از زنان و دختران به منظور موضوع‌بندی، اولویت بندی و تنظیم برنامه‌های مربوط به اوقات فراغت زنان با رعایت اصل تنوع، جذابیت، کارآمدی و جدید بودن برنامه‌ها
- تعیین اولویت‌های تحقیقاتی در خصوص نحوه تأمین اوقات فراغت و ارزیابی مستمر از برنامه‌های فرهنگی بانوان از طریق پژوهش‌های نظرسنجی و تأثیرسنجی بر زندگی فردی، اجتماعی و... زنان و دختران
- انجام پژوهش‌های تطبیقی به منظور استفاده از راهکارهای عملی و اقدامات انجام یافته پیرامون اوقات فراغت زنان و دختران در کشورهای مسلمان و غیر مسلمان
- انجام پژوهش‌های تطبیقی برای بهبود وضع‌گذران اوقات فراغت زنان در مراکز فرهنگی مختلف و تبادل اطلاعات

راهبرد ۴. ضرورت ایجاد زمینه‌های مناسب برای بهره‌وری اقتصادی از اوقات فراغت زنان و دختران

سیاست‌های اجرایی

- ترویج فرهنگ کارمحوری و استفاده عملی از دانش در زندگی فردی و اجتماعی زنان و دختران
- توجه به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و دانش‌های کاربردی
- مهارت‌بخشی لازم به زنان و دختران به منظور گسترش اشتغال مولد خانگی و کاهش معضل بیکاری
- ارزش‌گذاری و ارائه گواهینامه و مدرک معتبر رسمی به دانش‌آموزان و دانشجویان شرکت‌کننده در برنامه‌های اوقات فراغت و لحاظ نمودن آن در نظام آموزشی کشور و مراکز کاریابی

مؤلفه ۲: نیروی انسانی

راهبرد ۱. شناسایی، تربیت و بهره‌گیری از نیروهای کارآمد در عرصه فعالیت‌های فرهنگی و تقویت کادر فرهنگی مراکز مربوط

سیاست‌های اجرایی

- استفاده از زنان توانمند و متعهد (از دانش‌آموختگان حوزوی، دانشگاهی و نیروهای دستگاه‌های اجرایی) به منظور جلب مشارکت آنان در برنامه‌ریزی و اجرای اوقات فراغت بانوان
- پیش‌بینی ضوابط و شرایط خاص علمی، اخلاقی و فرهنگی ویژه مربیان، متناسب با شرایط و ویژگی‌های برنامه‌های مختلف
- لزوم استفاده از توانایی‌ها و ظرفیت‌های دختران روستایی و عشایری و استفاده از آنان برای بهینه‌سازی وضع فرهنگی - اجتماعی و اقتصادی زنان روستایی در قالب طرح‌های اوقات فراغت
- اتخاذ تدابیر لازم برای جذب و تربیت مدیران و برنامه‌ریزان فرهنگی - اجتماعی از میان بانوان متعهد و متخصص

مؤلفه ۳. مدیریت و نظارت

راهبرد ۱. ضرورت تقویت مدیریت کلان فرهنگی و اتخاذ روش‌ها و شیوه‌های کارآمد نظارتی در برنامه‌ریزی اوقات فراغت

سیاست‌های اجرایی

- تدوین شاخص‌ها و نظام ارزشیابی از عملکرد مدیران و برنامه‌های مراکز ذی‌ربط در ابعاد مختلف به منظور تکمیل و ارائه الگوهای موفق از نحوه گذران اوقات فراغت زنان
- ارتقاء سطح آگاهی‌ها و توانمندی‌های فرهنگی مدیران و مسؤولان از طریق برگزاری دوره‌های آموزش ضمن خدمت به صورت کوتاه مدت و دراز مدت
- تشویق و ترغیب مدیران خلاق، معرفی شیوه‌های موفق مدیریت و نیز معرفی مراکز نمونه در گذران اوقات فراغت
- نقد و ارزیابی مستمر برنامه‌های اوقات فراغت بانوان در مراکز ذی‌ربط به منظور بازنگری برای تعمیق محتوا و جذابیت و تقویت تمایلات دینی و اخلاقی در برنامه‌ها

راهبرد ۲. هماهنگی میان دستگاه‌ها و مراکز فرهنگی برای استفاده بهینه از امکانات، منابع و نیروی انسانی یکدیگر

سیاست‌های اجرایی

- تخصیص بودجه و منابع مالی و امکانات لازم توسط دستگاه و سازمان‌های ذی‌ربط برای تأمین اوقات فراغت بانوان و تبادل تجهیزات و امکانات بین دستگاه‌های اجرایی برای تأمین اوقات فراغت بانوان
- برنامه‌ریزی، ایجاد هماهنگی و نظارت بر اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های اوقات زنان و دختران در مرکز توسط شورای اجتماعی وزارت کشور در استان‌ها به عهده کمیته زنان و جوانان می‌باشد
- تهیه گزارش عملکرد سالانه در خصوص برنامه‌های اوقات فراغت توسط مدیران هر دستگاه و ارسال آن به کمیته زنان و جوانان در استان‌ها و انتشار آن توسط شورای اجتماعی وزارت کشور
- شناسایی مشکلات و معضلات موجود در مراکز مربوط در خصوص گذران اوقات فراغت زنان و ارائه راهکارهای مناسب برای حل آنان

مؤلفه ۴. توسعه و تجهیز و گسترش امکانات

راهبرد ۱. شناسایی و گسترش امکانات و تجهیزات فرهنگی دستگاه‌ها برای استفاده بانوان در اوقات فراغت

سیاست‌های اجرایی

- ایجاد زمینه مناسب برای مشارکت و سرمایه‌گذاری سازمان‌های دولتی، غیر دولتی و آحاد مردم برای احداث مراکز فرهنگی، هنری و ورزشی ویژه بانوان
- شناسایی و معرفی مراکز فرهنگی - اجتماعی (تخصصی و عمومی) برای اطلاع و استفاده سایر دستگاه‌ها و نهادها از امکانات و تولیدات فرهنگی موجود و اطلاع رسانی عمومی به زنان و دختران برای بهره‌مندی از این مراکز

- فراهم نمودن زمینه‌های لازم برای بهره‌مندی بانوان محروم و مستضعف از امکانات موجود فرهنگی بدون پرداخت هزینه.
- اتخاذ تدابیر مناسب برای توسعه مراکز فرهنگی و بهره‌مندی سریع، آسان و ارزان از تسهیلات فراغتی در محل زندگی بانوان و توزیع عادلانه این امکانات در استان‌های مختلف کشور
- رعایت ضوابط معماری اسلامی و ملی با توجه به خصوصیات روحی و جسمی بانوان در ساخت و تجهیز مراکز فرهنگی ویژه آنان
- ایجاد مجتمع‌های چند منظوره فرهنگی، هنری، ورزشی محفوظ و مستتر در تهران با امکانات گوناگون اعم از کتابخانه، سالن اجتماعات، سالن سینما، مهدکودک، وسایل شهرسازی، غذاخوری، محل خرید و ... به‌عنوان یک حرکت آغازین و الگویی
- اختصاص بوستان‌ها، مراکز فرهنگی و تفریحی مختص بانوان
- پیش‌بینی ضبط و تکثیر کلاس‌های آموزشی برای استفاده غیرحضوری علاقمندان

تبصره

آیین‌نامه اجرایی سیاست‌های فوق را شورای اجتماعی وزارت کشور تهیه و دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی به دستگاه‌های ذی‌ربط ابلاغ می‌کند. نظارت بر اجرای آن نیز بر عهده هیأت نظارت و بازرسی شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌باشد

• اصول و مبانی روش‌های اجرایی در مسأله گسترش فرهنگ عفاف و حجاب:

(مصوب چهارصد و سیزدهمین جلسه شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ ۱۳۷۶/۱۱/۱۴)

۱. برای آنکه روش‌های اجرایی دستگاه‌های مختلف در اهتمام به تقویت عفاف و حجاب، منطقی و جامع و هماهنگ و تابع یک سلسله اصول و مبانی باشد. به این اصول و مبانی فهرست‌وار اشاره می‌شود:
 ۱. عفاف و حجاب از نتایج و مظاهر ایمان و تقوی است. بنابراین برای تقویت آن باید در درجه اول به تحکیم ایمان و تقویت باورهای دینی افراد جامعه که در حکم روح و ریشه اخلاق و رفتار آنان است، توجه شود.
 ۲. در توسعه فرهنگ عفاف و حجاب، لازم است به تحکیم ارزش‌ها و مفاهیم اخلاقی خاصی از قبیل شرم و حیا و آزرم و غیرت که با عفاف و حجاب رابطه نزدیک و بی‌واسطه دارند و خود از ثمرات ایمان و تقوی محسوب می‌شوند و نیز به آموزش احکام شرعی مربوط به عفاف و حجاب و آموزش صحیح رفتار زن و مرد با یکدیگر در جامعه و خانواده توجه کافی مبذول شود.

۳. توضیح و تبیین دائمی فلسفه و فوائد عفاف و حجاب در زندگی فردی و اجتماعی و بیان آثار و نتایج سوءعدم رعایت عفاف و بی‌حجابی برای درک حقیقت عقلانی و منطقی عفاف و حجاب امری ضروری است.
۴. عفاف و حجاب یک امر تربیتی خانواده است و تربیت خانوادگی در تثبیت فرهنگ عفاف و حجاب در اندیشه و روح افراد، نقش اصلی و عمده را ایفا می‌کند.
۵. لازم است توجه عموم افراد، خصوصاً جوانان به نقش عفاف و حجاب در ایجاد هویت فرهنگی و ملی مستقل برای کشور و ملت و همچنین به آثار مثبت سیاسی این استقلال جلب و مقاصد دشمنان در ترویج فرهنگ برهنگی که خود یکی از راه‌های تهاجم فرهنگی است با ذکر شواهد و نمونه‌های تاریخی تشریح شود.
۶. ضروری است به ریشه‌ها و زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی ضعف عفاف و حجاب از قبیل روحیه اشرافی‌گری و تجمل‌پرستی از یک سو و فقر و استیصال مادی از سوی دیگر و نیز دشواری‌های موجود بر سر راه ازدواج شرعی و قانونی و تشکیل خانواده توجه شود و با مبارزه و مقابله با این ریشه‌ها و انگیزه‌ها موجبات ترویج و توسعه عفاف و حجاب فراهم شود.
۷. در توسعه و ترویج عفاف و حجاب باید بر فعالیت‌های فرهنگی، آموزشی و تبلیغی تأکید شده، سعی شود فضای اجتماعی و فرهنگی جامعه و محیط به نحوی ساخته شود که افراد به صورتی طبیعی در آن فضا به رعایت عفاف و حجاب رغبت نمایند و بدان عادت کنند و از کارهایی که موجب بدبینی نسبت به اسلام و نظام اسلامی گردد، پرهیز شود.
۸. در توسعه و ترویج فرهنگ عفاف و حجاب نباید تنها زنان، مخاطب قرار گیرند و نقش و مسؤلیت مردان فراموش شود بلکه باید عفاف و حجاب به عنوان امری که به هر دو جنس زن و مرد مربوط می‌شود، تلقی شود.
۹. لازم است در معرفی اسوه‌ها و الگوها در جامعه، به عفاف و حجاب به عنوان یک ارزش، عنایت کافی شود و در تبلیغات و نیز در آثار ادبی و هنری، شأن و منزلت انسانی زنان و ارزش حجاب مورد توجه قرار گیرد.
۱۰. تبلیغ عفاف و حجاب باید چنان باشد که خود موجب بدآموزی و اشاعه فحشا نشود و در این امر، می‌باید مقتضیات سنی، روحی و فرهنگی مخاطبان مورد توجه قرار گیرد.
۱۱. در توسعه فرهنگ عفاف و حجاب لازم است میان فعالیت‌های فرهنگی، ارشادی و اجرایی، همسویی و هماهنگی وجود داشته باشد و برنامه‌ها و اقدامات انجام‌شده به صورتی مستمر مورد نظارت و ارزیابی قرار گیرد.
۱۲. در تبلیغ و ترویج عفاف و حجاب باید بیشتر به جنبه‌های مثبت تکیه شود و شیوه‌ها و طرز بیان دوستانه و مؤدبانه به کار گرفته شود و واکنش نسبت به عدم رعایت عفاف و بی‌حجابی باید تابع مقررات و محدود به حدود قانون باشد و از برخوردهای خشن و اهانت‌آمیز خودداری شود.
۱۳. مدیران و مسؤولان باید از آگاهی و حساسیت لازم نسبت به مسأله عفاف و حجاب برخوردار باشند و مخصوصاً باید به آموزش صحیح مجریان تبلیغ و پاسداری از عفاف و حجاب اولویت داده شود.
۱۴. در شهرسازی و معماری باید فرهنگ عفاف و حجاب مدنظر قرار گیرد و محیط کار و نوع برنامه‌ها و استفاده از وسایل و امکانات به نحوی نباشد که خود موجب اختلاط نامناسب زن و مرد شود.
۱۵. در ترویج فرهنگ عفاف و حجاب باید به نوع کار و شرایط مقتضیات محیط زندگی و خصوصیات اقلیمی و سنت‌ها و آداب محلی و منطقه‌ای مربوط به لباس و پوشش، با رعایت اصل حکم فقهی حجاب توجه شود و ضمن قائل شدن حرمت و احترام برای چادر به‌عنوان کامل‌ترین و رایج‌ترین نوع حجاب و تشویق آن به دور از افراط و تفریط، از الزام همگان به استفاده از یک نوع، رنگ و شکل خاص خودداری شود. (مراکز اداری، آموزشی و درمانی تابع ضوابط خاص خود می‌باشند).
۱۶. به موازات اهتمام نسبت به عفاف و حجاب و تبلیغ و ترویج آن باید تدابیری اتخاذ شود تا چادر و انواع لباس‌هایی که استفاده از آنها لازمه رعایت عفاف و حجاب است به آسانی و با هزینه‌ای معقول و منطقی قابل تأمین باشد.
- این اصول در ۱۶ بند در جلسه ۴۱۳ مورخ ۱۴/۱۱/۷۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب نهایی رسید.

• سیاست های ارتقاء مشارکت زنان در آموزش عالی

(مصوب ۱۳۸۴/۷/۲۶)

زنان کشور ما نیمی از افراد جامعه را تشکیل می‌دهند و سازندگان و پرورش دهندگان نسل‌های آینده‌اند و منبع انسانی بالقوه مهمی در توسعه علمی، اجتماعی و فرهنگی کشور محسوب می‌شوند بنابراین باید در نظر گرفتن جایگاهشان در نظام اسلامی و شناخت موقعیت کنونی آنان به گونه‌ای برنامه‌ریزی شود تا امکان پرورش کامل استعدادهایشان مهیا شود و با کاهش فاصله قابلیت‌های علمی زنان و مردان، بسیاری از مشکلات فرهنگی - اجتماعی و اقتصادی را حل نمود و از طرفی تمام اعضای خانواده و اجتماع در بهره‌وری از آن سهمیم خواهند شد. خوشبختانه در پرتو پیروزی انقلاب اسلامی ایران، زمینه‌های مناسبی برای استقبال زنان به آموزش عالی فراهم شد و افق‌های تازه‌ای برای ایفای نقش مؤثرتر زنان تحصیل کرده و متخصص در عرصه‌های مختلف گشوده شد. اما علیرغم افزایش کمی و رشد آماری دانشجویان دختر در رقابت تنگاتنگ جهت ورود به دانشگاه، مشکلاتی در چشم انداز آینده آموزش عالی زنان و بهره‌گیری از توانمندیهای آنان دیده می‌شود که شورای عالی انقلاب فرهنگی بر همین اساس سیاستهای ارتقاء مشارکت زنان در آموزش عالی را به شرح ذیل تصویب نموده است:

فصل اول:

اهداف

- ۱) ارتقاء سطح فرهنگی، تعمیق باورهای دینی و رشد فرهنگ عفاف و فضائل اخلاقی و حرفه‌ای
- ۲) ایجاد فرصت و امکانات عادلانه و رفع تبعیضات ناروا در تربیت نیروی متخصص زن به منظور بهره‌گیری از تخصص آنان در توسعه و تعالی کشور
- ۳) توسعه کمی و کیفی آموزش عالی زنان در کسب مدارج بالا
- ۴) توسعه مشارکت زنان متخصص در سطح مختلف مدیریت آموزش عالی کشور
- ۵) افزایش توانمندی و کسب مهارت‌های لازم برای زنان جهت ایفای مؤثرتر مسئولیت‌های فرهنگی، خانوادگی و اجتماعی زنان

فصل دوم:

سیاست‌های مربوط به برنامه‌های آموزشی

- ۱) برنامه‌ریزی و اتخاذ تدابیر لازم جهت توسعه آموزش عالی زنان در کلیه سطوح علمی دانشگاهها و مراکز آموزش عالی
- ۲) افزایش کمی و کیفی سطح آموزش و مهارت‌های اختصاصی زنان، و تنوع بخشی به رشته‌های دانشگاهی متناسب با نقش آفرینی آنان در عرصه‌های مختلف زندگی
- ۳) اهتمام بر برنامه‌ریزی آموزشی و تدوین منابع درسی متناسب با نیازها و نقش آفرینی‌های زنان در خانواده و اجتماع
- ۴) اتخاذ تدابیر قانونی و آموزشی انعطاف پذیر و متناسب با مسئولیت‌های خانوادگی زنان (همسری و مادری)
- ۵) اتخاذ تدبیر مناسب جهت تحصیل دانشجویان دختر در دانشگاه‌های محل اقامت خود
- ۶) توسعه کمی و کیفی رشته‌های تحصیلی و منابع درسی مربوط به زنان و خانواده به منظور تبیین نظام مند مبانی اسلام در زمینه شخصیت، حقوق و مسئولیت‌های زنان و خانواده
- ۷) توسعه کمی و کیفی امکانات آموزش عالی برای دختران در نقاط محروم جهت رشد استعداد آنها و دسترسی به سطوح بالای آموزشی

فصل سوم:

سیاست‌های مربوط به پژوهش و فن آوری

- ۱) اتخاذ تدابیر مناسب جهت توسعه مشارکت اعضاء هیأت علمی و دانشجویان زن در برنامه‌های تحقیقاتی دانشگاهها و مراکز پژوهشی
- ۲) تخصیص بخشی از امکانات، اعتبارات پژوهشی، موضوعات و منابع تحقیقات به مسائل و موضوعات مورد نیاز زنان
- ۳) حمایت از محققین زن در بخش پژوهش و فن آوری و تلاش جهت رفع مشکلات آنان و بهبود زندگی مادی و معنوی آنان
- ۴) توسعه ارتباط علمی اعضاء هیأت علمی و محققین و دانشجویان تحصیلات تکمیلی زن به دانشگاهها و مجامع علمی خارج از کشور
- ۵) حمایت از تشکیل و توسعه انجمنهای علمی زنان
- ۶) تخصیص امکانات علمی و پژوهشی مناسب جهت جذب نخبگان علمی زن
- ۷) توسعه و ساماندهی واحدهای پژوهشی زنان به منظور ارتقاء وضعیت پژوهش
- ۸) توسعه مشارکت اعضاء هیأت علمی و پژوهشگر زن در فعالیتهای مربوط به پارکهای فن آوری و شهرکهای تحقیقاتی

فصل چهارم:

سیاست‌های مربوط به منابع انسانی

- ۱) برنامه‌ریزی جامع و راهبردی در خصوص تربیت زنان متخصص و مورد نیاز جامعه در راستای توسعه و تعالی کشور
- ۲) ایجاد فرصت عادلانه با تأکید بر اصل تعهد و تخصص و شایسته‌سالاری در جذب و بهره‌گیری از توانمندی‌های زنان متخصص در نظام مدیریتی به عنوان اعضاء هیأت علمی در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی
- ۳) افزایش مشارکت اعضاء هیأت علمی زن در برنامه‌ریزی آموزشی و فرهنگی
- ۴) افزایش مشارکت اعضاء هیأت علمی زن در برنامه‌ریزی آموزشی دانشگاهها
- ۵) ارتقاء سطح علمی، آموزشی، پژوهشی و مدیریتی زنان در دانشگاهها از طریق دوره‌های تخصصی، فرصت‌های مطالعاتی و ... در کوتاه مدت و درازمدت
- ۶) توسعه دانشگاهها و مراکز آموزش عالی خاص زنان

فصل پنجم:

سیاست‌های مربوط به امور فرهنگی - اجتماعی

- ۱) توسعه آگاهی‌های دینی و فرهنگی دانشجویان دختر در عقیده‌مندی و پای‌بندی به ارزش‌ها و حدود الهی و ایجاد مصونیت در برابر القای شبهات دینی در برنامه‌ریزی‌های فرهنگی
- ۲) توسعه و تقویت فرهنگ عفاف و حجاب و رعایت اصول و موازین اسلامی از طریق برنامه‌های آموزشی و فرهنگی دانشگاهها و ضرورت نظارت صحیح بر حاکمیت این موازین در فضای فرهنگی دانشگاهی
- ۳) اهتمام به معرفی اسوه‌ها و الگوهای مناسب از مفاخر زنان مسلمان در عرصه‌های گوناگون در برنامه‌های فرهنگی و متون آموزشی دانشگاهها
- ۴) تقویت هویت ملی و دینی و روحیه اعتماد به نفس و خودباوری در زنان و دختران دانشگاهی از طریق برنامه‌های فرهنگی
- ۵) توسعه و تعمیق بینش سیاسی دانشجویان بمنظور دفاع از نظام اسلامی و مقابله با تهاجم فرهنگی
- ۶) حمایت و تقویت حضور و مشارکت دختران دانشجو در فعالیتهای انجمنها و تشکلهای فرهنگی - اجتماعی دانشگاهها
- ۷) ایجاد زمینه مناسب جهت پیشگیری از بروز آسیب‌های اجتماعی دختران دانشجو با تأکید بر وضعیت دانشجویان غیربومی و تفاوت‌های فرهنگی - اقتصادی و اجتماعی آنان با سایر دانشجویان

فصل ششم:

سیاستهای مربوط به امور خدماتی و رفاهی

- ۱) توسعه خدمات مشاوره‌ای رایگان در زمینه‌های علمی، فرهنگی، ازدواج و مشکلات خانوادگی برای دانشجویان دختر (خصوصاً دانشجویان جدیدالورود به شهرهای بزرگ)
- ۲) توسعه کمی و کیفی خدمات مادی و معنوی به دانشجویان دختر نیازمند و بهبود وضعیت تحصیلی آنان
- ۳) توسعه کمی و بهبود وضعیت خوابگاههای دانشجویان دختر براساس میزان پذیرفته‌شده‌گان در دانشگاهها و افزایش مشارکت آنان در فعالیتهای فرهنگی و اجتماعی و اداره خوابگاهها
- ۴) توجه به تأمین و غنی‌سازی اوقات فراغت دانشجویان دختر و توسعه امکانات ورزشی به عنوان عامل مهم در سلامت، افزایش بهداشت روانی و روحیه نشاط و مصونیت در برابر آسیب‌های اجتماعی
- ۵) ایجاد تسهیلات، امکانات و خدمات لازم و مناسب برای دانشجویان دختر بمنظور ایفای همزمان مسئولیت همسری و مادری و آموزشی آنان (انعطاف در ساعت کار، افزایش مدت مرخصی زایمان، ساعت شیردهی، امکانات نگهداری فرزند، خدمات بیمه‌ای و...)
- ۶) حمایت از تشکیل و توسعه تشکلهای صنفی و رفاهی دانشجویان، مدیران و اساتید زن بمنظور بررسی مشکلات خود در امور اقتصادی و اجتماعی
- ۷) توسعه و تقویت منابع، تجهیزات و امکانات آموزشی و کمک آموزشی (بانک اطلاعات، کتابخانه و...) مورد نیاز دانشجویان، اساتید و مدیران زن در دانشگاهها

فصل هفتم:

سیاستهای مربوط به اشتغال زنان فارغ التحصیل

- ۱) اتخاذ تدابیر لازم جهت هدایت تحصیلی دختران در انتخاب رشته‌های تحصیلی، متناسب با مسئولیتهای خانوادگی و آینده شغلی آنان .
- ۲) بهره‌گیری مناسب و تخصصی از مشارکت کمی و کیفی زنان آموزش دیده و فارغ التحصیل به عنوان سرمایه‌های ملی در برنامه‌های توسعه در راستای بهره‌وری مناسب از نظام آموزشی کشور و ایجاد توسعه پایدار و متوازن.
- ۳) استفاده بهینه از تجارب علمی و فرهنگی زنان دانشگاهی و حوزوی در مجامع ملی و بین‌المللی.
- ۴) ایجاد هماهنگی جهت ایجاد فرصتهای شغلی بمنظور بهره‌وری نظام مند و مناسب از نظام آموزش عالی دولتی زنان با توجه به صرف منابع و جلوگیری از اتلاف آن

• سیاست‌ها و راهبردهای ارتقای سلامت زنان
(مصوب ۱۳۸۶/۸/۸)

سلامت زنان به عنوان جایگاه والای او در جوهره خلقت به ویژه در شکل‌گیری فرهنگ، تربیت، سعادت و حفظ و ارتقای سلامت خانواده و جامعه دارای نقش تعیین‌کننده است که این خود تحت تأثیر حقوق اساسی آنان در خانواده و اجتماع قرار می‌گیرد. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران با حمایت از حقوق انسانی، اجتماعی و فرهنگی همه افراد اعم از زن و مرد، سلامت افراد را یک حق اساسی دانسته و تأمین نیازهای سلامت آنها را تکلیف اصلی دولت شمرده است. منشور حقوق زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران نیز بر حق سلامت زنان در بهره‌مندی و دسترسی به خدمات، حمایت‌ها و مراقبت‌های بهداشتی درمانی مورد نیاز و با کیفیت مناسب تأکید می‌نماید. شورای عالی انقلاب فرهنگی براساس پیشنهاد شورای فرهنگی- اجتماعی زنان سیاست‌های لازم و راهبردهای اساسی برای تضمین سلامت زنان و دستیابی آنان به مراقبت‌های همه‌جانبه و مورد نیاز در دوره‌های مختلف زندگی را با تکیه بر پژوهش‌های انجام شده در ابعاد مختلف و با تأکید بر عوامل فرهنگی تأثیرگذار به شرح ذیل تصویب می‌نماید:

ماده ۱- تعاریف:

- ۱- سلامت: عبارت از رفاه کامل جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی است و تنها به نبود بیماری و معلولیت اطلاق نمی‌شود.
 - ۲- حق سلامت: حق سلامت زنان به معنای برخورداری از سلامت جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی با توجه به ویژگی‌های آنان در مراحل مختلف زندگی بوده و از جمله حقوق طبیعی و همگانی محسوب می‌شود و مسئولیت تأمین آن بر عهده دولت‌ها می‌باشد. یافته‌های علمی جدید درباره سلامت زنان و نظام‌های سلامت بر رویکردهای ادغام یافته سلامت در طی دوره‌های زندگی تأکید دارد و آن را نکته‌ای کلیدی و با اهمیت در برنامه‌های پژوهشی و برنامه‌ریزی به شمار می‌آورند. در چنین رویکردی ابعاد فیزیکی، روانی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و معنوی زندگی زنان با در نظر گرفتن نقش‌های چندگانه فردی، اجتماعی و خانوادگی آنان مد نظر قرار می‌گیرد.
 - ۳- سلامت معنوی: یکی از ابعاد سلامت که در ارتباط با زندگی و رستگاری در دنیا و پس از آن است و با احساسات عمیق و عقاید انسان به ویژه در بعد مذهبی و جدای از بخش مادی و جسمانی زندگی می‌باشد.
 - ۴- ارتقای سلامت: عبارت است از فرآیند توانمندسازی افراد جهت افزایش تسلط بر سلامت خود و بهبود آن .
 - ۵- پیشگیری از بیماری‌ها: پیشگیری از بیماری‌ها، دربرگیرنده اقداماتی است که علاوه بر جلوگیری از وقوع بیماری (نظیر کاهش عوامل خطر)، پیشرفت آن را نیز متوقف کرده و در صورت بروز، عوارض آن را کم می‌کند.
 - ۶- رفتارهای پرخطر: رفتارهایی است که موجب افزایش احتمال بروز بیماری، جراحت و یا ناتوانی در طول زندگی می‌گردد.
 - ۷- عوامل خطر: عبارت است از رفتار، ابعاد شیوه زندگی یا وضعیت اجتماعی، اقتصادی یا زیست‌شناختی که همراه با استعداد فزاینده‌ای از ابتلا به بیماری، ناخوشی یا صدمات بوده و یا به وجود آورنده و علت این حالت‌ها باشد.
 - ۸- نظام سلامت: تمام فعالیت‌هایی که هدف اصلی آنها، حفظ، ارتقاء و یا بازگرداندن سلامت است.
 - ۹- معلولیت اجتماعی: هرگونه نقص یا ناتوانی شدید در انجام فعالیت‌های اساسی و عملکرد زندگی خانوادگی و اجتماعی (تحصیل، اشتغال، معاشرت) که بر سلامت تأثیر می‌گذارد.
- ماده ۲- اهداف:

- ۱- ارتقاء و توسعه سلامت زنان در ابعاد جسمی، روانی، فرهنگی، اجتماعی و معنوی در دوره‌های مختلف زندگی و پیشگیری از بیماری‌ها و کاهش عوامل خطر سلامت زنان .
 - ۲- تقویت سیاست‌ها و برنامه‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به سمت سلامت زنان و نیازهای بهداشتی - درمانی آنان.
 - ۳- افزایش آگاهی جامعه و خانواده از دانش و نیازهای سلامت زنان و نقش آن در توسعه .
 - ۴- تقویت نقش محوری زنان در تأمین سلامت خود، خانواده و جامعه و افزایش مشارکت آنان در سطوح مختلف تصمیم‌گیری و اجرا.
 - ۵- افزایش دسترسی زنان به اطلاعات (به ویژه از طریق رسانه‌های ملی و جمعی) خدمات و مراقبت‌های سلامت واجد کیفیت و متناسب با نیازهای آنان در دوره‌های مختلف زندگی.
 - ۶- اصلاح و رفع موانع فرهنگی - اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر سلامت زنان .
- ماده ۳- سیاست‌ها:

- ۱- توجه به مسئولیت‌ها و نقش‌های متعدد فیزیولوژیک، خانوادگی و اجتماعی زنان و توجه به انسجام مراقبت‌های بهداشتی و درمانی زنان و پیشگیری از بیماری‌ها در تمامی دوره‌های زندگی.
 - ۲- توجه به ابعاد مختلف سلامت زنان از جمله جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی.
 - ۳- توجه به تأثیر شرایط فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی زندگی بر سلامت زنان .
- ماده ۴- راهبردها :
- ۱- بازنگری مستمر، ارزشیابی و نظارت بر اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های سلامت زنان، طراحی و استقرار نظام پایش و مراقبت سلامت زنان در نظام سلامت کشور.
 - ۲- تقویت همکاری‌ها و هماهنگی‌های بین بخشی در تدوین برنامه‌های مؤثر بر ارتقای سلامت زنان از طریق شورای عالی سلامت .
 - ۳- شناسایی و تلاش جهت رفع موانع فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر ارتقای سلامت زنان .
 - ۴- ارزیابی مستمر وضعیت سلامت زنان و شناسایی عوامل مؤثر بر بهبود آن و راه‌های تقویت و توسعه آنها، طراحی و استقرار نظام جامع اطلاعات سلامت زنان .
 - ۵- توسعه آگاهی زنان و خانواده‌ها از نقش و مسئولیت‌های متعدد زنان در خانواده و اجتماع و همچنین نیازهای سلامت زنان در مراحل مختلف زندگی اعم از کودکی، بلوغ، ازدواج، باروری، شیردهی، یائسگی و سالمندی.

- ۶- تدوین برنامه‌های آموزشی متناسب با نیازهای سلامت زنان و عوامل فرهنگی و اجتماعی تأثیرگذار بر آن از طریق تعامل بین بخشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با دستگاه‌های ذیربط.
- ۷- فرهنگسازی و اصلاح باورهای جامعه نسبت به جایگاه زنان در تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی و نقش آنان در سلامت خود و جامعه و افزایش مشارکت آنان در مدیریت‌های بخش سلامت زنان.
- ۸- حمایت از مشارکت سازمان‌های غیردولتی مرتبط با زنان در توسعه سلامت زنان و بهبود محیط زیست.
- ۹- افزایش دسترسی زنان به نیروهای متخصص و همگن خدمات سلامت در ابعاد کمی و کیفی متناسب با نیازهای دوره‌های مختلف زندگی آنان و رفع موانع فرهنگی، اقتصادی و فیزیکی برای دسترسی و استفاده از خدمات مورد نیاز سلامت خود.
- ۱۰- برنامه‌ریزی مناسب جهت دسترسی به خدمات و حمایت‌های ویژه مورد نیاز سلامت برای دختران و زنان آسیب‌پذیر، زنان سرپرست خانوار، خودسرپرست و دارای معلولیت‌های فیزیکی، روانی و اجتماعی توسط دستگاه‌های ذیربط از قبیل سازمان بهزیستی، کمیته امداد امام خمینی و بنیاد شهید و ایثارگران.
- ۱۱- توسعه فرهنگ ورزش در بین دختران و زنان، رفع موانع موجود و دسترسی آنان به امکانات مورد نیاز و بهینه‌سازی اوقات فراغت آنان توسط سازمان تربیت بدنی و وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.
- ۱۲- تقویت برنامه‌ها و خدمات و توسعه آگاهی دختران و زنان درخصوص پیشگیری از بیماری‌های خاص و شایع زنان، تشخیص زودرس آن، بهبود فرهنگ تغذیه، سوء مصرف مواد و مصرف دخانیات با توجه به آسیب‌پذیری شرایط فیزیولوژیک آنان در دوره‌های مختلف زندگی.
- ۱۳- رعایت اصول و ضوابط معماری اسلامی و ملی با توجه به خصوصیات روحی و جسمی بانوان در شهرسازی، ساخت و تجهیز مدارس و مراکز فرهنگی و ورزشی ویژه آنان توسط شهرداری‌ها و وزارت مسکن و شهرسازی.
- ۱۴- آموزش لازم و فعال کردن زنان جهت ارتقای آگاهی و تربیت اعضای خانواده در زمینه شیوه‌های سالم زندگی توسط رسانه‌های ملی و جمعی و وزارت آموزش و پرورش.
- ۱۵- تقویت ارتباط فعال با حوزه‌های علمیه جهت انعکاس موضوعات سلامت زنان به آنان و رفع ابهامات و شفاف‌سازی دیدگاه‌های فقهی در تأمین امنیت و حق سلامت زنان.
- ۱۶- بهبود وضعیت سلامت محیط کار و تأثیر آن بر سلامت زنان شاغل به ویژه در دوران بارداری و شیردهی توسط وزارت کار و وزارت رفاه و تأمین اجتماعی.
- ۱۷- حمایت از ترویج و تسهیل امر ازدواج و تشویق جوانان برای تشکیل خانواده پایدار بر اساس معیارهای صحیح و مناسب و رفع موانع فرهنگی و اقتصادی آن به عنوان عامل مؤثر بر سلامت.
- ۱۸- اتخاذ تدابیر لازم جهت اصلاح قوانین، مقررات و برنامه‌ها و ساختارهای حقوقی، اقتصادی و فرهنگی در راستای حمایت از زنان خانواده با تأکید بر سلامت.
- ۱۹- افزایش آگاهی‌های زوجین و آموزش‌های لازم در زمینه حقوق، تکالیف، روابط سالم زناشویی، بهداشت باروری، مهارت‌های زندگی، حسن خلق و معاشرت.
- ۲۰- اصلاح نگرش خانواده‌ها نسبت به رفع تبعیض بین کودکان خود.
- ۲۱- توانمندسازی، آموزش، افزایش آگاهی و حمایت از زنان، خانواده و جامعه در خصوص مهارت‌های لازم زندگی با توجه به آموزه‌های دینی و شرایط فرهنگی، بومی و منطقه‌ای در پیشگیری و کنترل آسیب‌های اجتماعی.
- ۲۲- شفاف‌سازی مسئولیت و تقویت نقش و عملکرد دستگاه‌ها و سازمان‌های مختلف در پیشگیری، ایمن‌سازی و کنترل آسیب‌های اجتماعی تأثیرگذار بر سلامت زنان در راستای برنامه چهارم توسعه کشور.
- ۲۳- اتخاذ تدابیر مناسب جهت پیشگیری و کاهش هر گونه ظلم و خشونت خانوادگی و اجتماعی در تهدید سلامت جسمانی و روانی زنان و حمایت از قربانیان خشونت توسط قوه قضائیه، نهادهای فرهنگی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.
- ۲۴- اتخاذ تدابیر مناسب جهت ارتقای سلامت زنان شاغل با توجه به نقش‌های خانوادگی (همسر و مادر) و اجتماعی آنان.
- ۲۵- افزایش آگاهی جامعه از نقش و تأثیر شغل خانهداری در سلامت و توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور و حمایت از آن توسط وزارت کار و امور اجتماعی و قوه قضائیه.
- ۲۶- توسعه مهارت‌ها و ظرفیت‌های شغلی و کسب درآمد برای زنان از طریق خود اشتغالی و مشاغل خانگی به ویژه در اقشار آسیب‌پذیر و نیازمند توسط وزارت کار و امور اجتماعی و وزارت رفاه و تأمین اجتماعی.

سند مهندسی فرهنگی کشور:

...

فصل سوم: چشم انداز فرهنگی

فرهنگ جامعه ایران در افق این چشم انداز، چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت:

۱. ...

۲. پیشتاز در اخلاق و رفتار حسنه؛

۲-۱. فرهنگی؛ عامل به احکام و مناسک دینی، مأنوس با قرآن کریم، برخوردار از سبک زندگی اسلامی ایرانی، عفت عمومی، امنیت اخلاقی و روانی، نمادها و آیین‌های اسلامی ایرانی؛

۲-۲. اجتماعی؛ برخوردار از مودت، اخوت، تعاون، مشارکت، مسؤولیت پذیری و سازگاری اجتماعی، نشاط و سرزندگی، صداقت، اعتماد، اطمینان و انسجام اجتماعی بالا، جمعیت متعادل و متوازن و بهره‌مند از انضباط، قانون‌گرایی و جامعه امن؛

۲-۳. سیاسی؛ برخوردار از وحدت و امنیت ملی، عدالت‌محوری، استقلال فرهنگی و آزادی مسؤولانه، مشارکت و مسؤولیت پذیری سیاسی؛

...

فصل ششم: راهبردها و اقدامات

راهبردهای کلان فرهنگی

...

۳. تبیین، تشکیل، تحکیم، تعالی و ایمن سازی خانواده؛

۴. جلوگیری از کاهش نرخ باروری کل و ارتقای آن متناسب با آموزه های اسلامی، اقتضائات راهبردی کشور، مطالعات جمعیت شناختی، آمایش و پایش مستمر جمعیتی؛

۵. طراحی و نهادینه سازی آداب و سبک زندگی اسلامی ایرانی در زمینه های فردی، خانوادگی و اجتماعی مبتنی بر تقوای الهی و با الهام از سیره معصومین (علیهم السلام)؛

۶. انسجام بخشی و تقویت مشارکت فراگیر و نظام مند نهاد خانواده، نظام تعلیم و تربیت، سازمان های اجتماعی و اداری و سایر نهادهای مرتبط در گسترش نظم و انضباط، قانون گرایی و احساس امنیت عمومی و ظرفیت سازی و فرهنگ سازی برای رفع موانع فرهنگی، ساختاری و رفتاری؛

...

راهبرد کلان ۳

تبیین، تشکیل، تحکیم، تعالی و ایمن سازی خانواده

راهبردهای ملی

...

۳. تحکیم خانواده از طریق:

...

۳-۵. ارتقای نقش همسری و مادری متناسب با حضور اجتماعی هماهنگ با شأن و منزلت زنان؛

...

۳-۹. تعلیم، تکریم و تأمین سلامت جسمی و روحی، امنیت و حقوق همه جانبه کودکان و نوجوانان؛

۴. التزام و اهتمام به حفظ و تعالی جایگاه خانواده در کلیه سیاست گذاری ها، برنامه ریزی ها و قانون گذاری ها و در تمامی نظام های آموزشی، فرهنگی، اجتماعی، حقوقی، اقتصادی و سیاسی؛

۵. ارتقاء امنیت و سلامت خانواده، پیشگیری، مقابله و درمان آسیب ها و چالش های خانوادگی و اجتماعی مبتنی بر نگرش دینی و ملی؛

۶. بازطراحی و تبیین منشور زن مسلمان و نهادینه سازی الگوی آن در ابعاد فردی، خانوادگی و اجتماعی در عرصه های مختلف جامعه؛

اقدامات ملی

۱. برنامه ریزی برای تبیین و تقویت جایگاه و نقش دین و خانواده در تکامل اجتماعی و کمال انسان

...

۲۳. توسعه و ترویج الگوهای متنوع و منعطف مشارکت فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی زنان و بازنگری سیاست ها، قوانین، برنامه ها و الگوهای اشتغال زنان با تأکید بر تأمین نیازهای جامعه و متناسب سازی آنها با نقش های اساسی مادری، همسری و خانوادگی و صیانت از منزلت و کرامت زن در چارچوب فرهنگ اسلامی ایرانی (۳-۳ و ۴)

...

۲۵. معرفی زندگی پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) ایشان و اسوه های قرآنی خانواده و تبیین نقش مؤثر ایشان در قوام و تکامل دین و جامعه در سطح ملی و بین المللی (۳-۱ و ۳-۴ و ۳-۷ و ۵)

...

۳۳. تدوین سند ملی کودک و نوجوان مبتنی بر آموزه ها و معارف اسلامی با تأکید بر: (۳-۹)

۳۴-۱. ارتقاء نظام تعلیم و تربیت رسمی و غیررسمی کودکان به منظور تربیت نسلی سالم، صالح، مؤمن، خودشکوفای و انقلابی و متناسب با نیازها، ویژگی ها و خصائص فردی کودک و تأمین مصالح عالی وی

۳۴-۲. بازنگری و بازتولید برنامه ها و محتواهای علمی آموزشی و روش های تربیتی برای درونی سازی و تعمیق تربیت اسلامی کودک

۳۴-۳. ضرورت پیش بینی تضمین های لازم ناظر بر حقوق کودکان

۳۴-۴. توسعه فضاهای فرهنگی و اجتماعی خاص کودکان و بهره برداری از توان تأثیرگذاران در مورد کودکان

۳۴-۵. تأمین عدالت آموزشی و توجه به مقتضیات سنی کودکان در آموزش

۳۴-۶. شناخت همه جانبه چالش ها و آسیب های فرهنگی، اجتماعی، حقوقی، تربیتی و آموزشی کودکان و تحلیل مستمر آن

۳۵. استانداردهای فضای بازی ورزش و تفریح و آموزش کودکان از نظر بهداشتی محیطی و احیای بازی‌های سنتی و بومی مناسب و ترویج آن و پرهیز از تهیه و ساخت و ورود اسباب بازی‌های مغایر با هدف تربیت دینی کودکان (۳-۹)

۳۶. توسعه مطالعات و پژوهش‌های کاربردی و توسعه‌ای در مراکز علمی و پژوهشی و تقویت مشارکت کمی و کیفی نهادها و تشکلهای دولتی و غیردولتی کودکان برای بهبود شرایط کودکان در کشور (۳-۹)

۳۷. توسعه شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی ویژه کودک و ارائه محتوای آموزشی و تربیتی برای کودکان، والدین و مربیان آنها (۳-۹)

۳۸. ایجاد احساس مسؤلیت و حساسیت نسبت به مسأله کودک‌آزاری و گزارش آن توسط مردم و به ویژه مطلعین محلی (۳-۹)

۳۹. بازنگری در قوانین و مقررات مرتبط با موضوع کودک، متناسب با آموزه‌های دین اسلام و مصالح تربیتی کودکان (۳-۹)

۴۰. رعایت موازین، احکام و ارزش‌های اصیل اسلامی ایرانی در معماری خانه و مجتمع‌های مسکونی، شهرسازی و اماکن عمومی به منظور حفظ امنیت اخلاقی و حریم خانه و خانواده و پیش‌بینی الزامات اجرایی آن (۳-۴ و ۵)

...

۴۳. برنامه ریزی برای حفظ حریم امن خانه و خانواده، تأمین امنیت و سلامت مادی و معنوی آن و مقابله با تهدیدات و خطرات جنگ نرم، تهاجم و ابتذال فرهنگی و جلوگیری از واردات، تولید و توزیع کالاها و محصولات ضد فرهنگی (۴)

...

۴۶. متناسب‌سازی و لحاظ وظایف و نقش‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی زنان در سیاست‌ها، برنامه‌ها و اقدامات دستگاه‌ها (۶)

۴۷. نقد فعال، مستمر و مؤثر موقعیت و وضعیت زنان و خانواده در غرب و جریان‌های فمینیستی، انحرافی و ارتجاعی و پاسخ‌گویی به شبهات مربوط در سطح ملی و فراملی (۶)

۴۸. حمایت مادی و معنوی از طرح‌ها و برنامه‌ها با محوریت توسعه مطالبه‌گری نسبت به نظام حقوق فطری زنان مبتنی بر آموزه‌های دینی در سطح جهانی و پاسخ‌گویی به شبهات مربوط (۶)

۴۹. آسیب‌شناسی و مقابله همه‌جانبه مؤثر با استفاده ابزاری و نامناسب از زنان در عرصه‌های مختلف جامعه و حفظ کرامت و ارزش‌های ذاتی زنان (۶)

۵۰. شناسایی و رفع خلأها و آسیب‌های تربیتی، اخلاقی و قانونی و اصلاح آداب و رسوم و سنت‌های عرفی برای آموزش، استیفای حقوق شرعی زنان و تأمین نیازهای مادی و معنوی ایشان (۶)

۵۱. معرفی و ترویج الگوهای زنان برتر قرآنی و تاریخی جهان اسلام و معاصر سازی آنها و اعمال سیاست‌های تشویقی مناسب در این زمینه (۶)

۵۲. تولید و عرضه آثار و محصولات علمی و فرهنگی تبیین‌کننده نقش زنان در حرکت انقلابی و جهادی در عرصه‌های مختلف و معرفی الگوهای زن مبارز مسلمان در زمینه‌های مربوط (۶)

۵۳. ارتقاء و متناسب‌سازی نظام تعلیم و تربیت کشور در جهت تربیت بانوان بر اساس سند تحول بنیادین نظام آموزش و پرورش (۶)

نظام برنامه ریزی، اجرا و نظارت

۱. ستاد ملی زن و خانواده موظف است با همکاری و مشارکت نهادها و دستگاه‌های ذی‌ربط، برنامه اجرایی این مصوبه را همراه با تقسیم کار ملی در مدت سه ماه تصویب و برای اجرا، ابلاغ نماید و ضمن پیگیری‌های لازم، گزارش عملکرد آن را سالانه به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه کند.

۲. طرح‌های تفصیلی مورد نیاز با هماهنگی ستاد ملی زن و خانواده توسط دستگاه‌های مسؤول تهیه و پس از تصویب در ستاد مذکور، به اجرا گذاشته می‌شود.

۳. دستگاه‌ها موظفند اعتبارات مورد نیاز اجرای این مصوبه را با هماهنگی ستاد ملی زن و خانواده و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور در برنامه سالیانه خود منظور نمایند.

۴. نظارت، رصد و پایش مستمر وضعیت خانواده و ارزیابی کمی و کیفی عملکرد دستگاه‌های اجرایی بر اساس شاخص‌های نقشه مهندسی فرهنگی بر عهده شورای عالی انقلاب فرهنگی است.

راهبرد کلان ۴

جلوگیری از کاهش نرخ باروری کل و ارتقای آن متناسب با آموزه‌های اسلامی، اقتضات راهبردی کشور، مطالعات جمعیت‌شناختی و آمایش و پایش مستمر جمعیتی

راهبردهای ملی

۳. تدوین الگوی سبک زندگی و ترویج آن به ویژه فعالیت های اجتماعی، آموزشی و اشتغال زنان متناسب با معیارهای اسلامی و هماهنگ با مصالح خانواده به منظور ایفای هر چه کامل تر نقش مادری و همسری؛
۴. ایجاد و استقرار نظام مدیریت فرابخشی و جامع جمعیت کشور؛

اقدامات ملی

۱۰. تدوین و اجرای الگوها و برنامه های حضور اجتماعی مطلوب و تنوع بخشی به مشاغل زنان متناسب با مسؤولیت های خانوادگی (همسری و مادری). (۳)

۱۳. بازنگری و وضع قوانین و مقررات حمایتی و تشویقی فرزندآوری به صورت پلکانی با رعایت سه معیار سن ازدواج، فاصله موالید و تعداد فرزندان از طریق پیش بینی الزاماتی همچون: (۲، ۳ و ۶)
- ۱۳-۱. پوشش بیمه اجباری درمان رایگان مادر و کودک از ابتدای بارداری تا پایان دو سالگی کودک برای کسانی که فاقد پوشش بیمه درمانی می باشند؛

- ۱۳-۲. اختصاص سبد تغذیه رایگان ماهانه به صورت بن کالا شامل؛ پروتئین، لبنیات، برنج و حبوبات به میزان یک تا دو میلیون ریال به مادران باردار و دارای فرزند زیر ۲ سال حداقل برای ۳ دهک درآمدی پایین و نیازمندان بر اساس ارزش ریالی سال ۱۳۹۰ به عنوان سال پایه؛
- تبصره ۱:** اقلام سبد تغذیه رایگان توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعیین می شود.

- ۱۳-۳. اختصاص بسته بهداشتی درمانی رایگان شامل؛ مکمل های غذایی، دارو، آزمایش های دوره ای و موردی و معاینه های ماهیانه به مادران باردار و دارای فرزند زیر ۲ سال برای حداقل ۳ دهک درآمدی پایین و نیازمندان؛

تبصره ۲: اقلام بسته بهداشتی درمانی رایگان توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعیین می گردد.

- ۱۳-۴. پوشش کامل بیمه ای برای درمان ناباروری های اولیه و ثانویه؛

- ۱۳-۵. افزایش مدت مرخصی استعلاجی زایمان به ۹ ماه و مرخصی بدون حقوق به ۲۱ ماه و جمعا به مدت ۳۰ ماه به ازای هر فرزند و در مجموع ۱۰ سال به صورت شناور با حفظ شغل برای کلیه شاغلان بخش دولتی و غیردولتی؛

تبصره ۳: مرخصی استعلاجی و بدون حقوق، قابل بازخرید نمی باشد و حداکثر تا ۶ سالگی کودک قابل استفاده است.

- ۱۳-۶. اختصاص مرخصی استحقاقی ۲ هفته ای تولد فرزند به پدر؛

تبصره ۴: این مرخصی قابل بازخرید نمی باشد.

- ۱۳-۷. اجرای کامل طرح آتیه فرزندان با مبنا قرار گرفتن ارزش ریالی سال ۱۳۸۹ به عنوان سال پایه.

- ۱۳-۸. پرداخت هدیه تولد فرزند به مادر به صورت سکه بهار آزادی طبق جدول زیر:

سن پدر و مادر	فرزند اول	فرزند دوم	فرزند سوم	فرزند چهارم
زیر ۲۵ سال	نیم سکه	یک سکه	۱/۵ سکه	-
۲۵-۲۹ سال	-	نیم سکه	یک سکه	۱/۵ سکه
۳۰-۳۹ سال	-	-	نیم سکه	یک سکه

- ۱۳-۹. افزایش سنوات تحصیلی دانشجویان مادر به ازای هر فرزند تا ۴ نیم سال و کاهش سقف واحدهای درسی در هر نیم سال تا سقف ۸ واحد؛

۱۳-۱۰. متناسب سازی نظام آموزشی کشور با ملاحظات جنسیتی و سیاست های جمعیتی در ساختار، محتوا و طول مدت تحصیل؛

- ۱۳-۱۱. مراکز آموزش عالی موظفند در توزیع و تخصیص وام دانشجویی، وام ودیعه مسکن و همچنین تخصیص خوابگاه های دانشجویی، دانشجویان متأهل دارای فرزند را در اولویت قرار دهند.

- ۱۳-۱۲. دانشجویان مادر دارای فرزند زیر ۳ سال می توانند تا ۵۰ درصد واحدهای درسی نظری دوره تحصیلی خود را به صورت نیمه حضوری یا مجازی بگذرانند.

تبصره ۵: دستورالعمل اجرایی مربوط توسط وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و ابلاغ خواهد شد.

۱۳-۱۳. فراهم آوردن امکان حضور منعطف و کاهش ساعات کار موظف، ایجاد امتیازات خاص و تسهیلات لازم در طرح دورکاری و نیمه حضوری و سایر شیوه‌های مناسب اشتغال برای زنان باردار و مادران دارای فرزند زیر ۵ سال؛
۱۳-۱۴. حق عائله‌مندی در کلیه قوانین و مقررات استخدامی به دو برابر افزایش می‌یابد.
۱۳-۱۵. پرداخت پاداش اولاد به صورت ماهانه و به صورت پلکانی در کلیه قوانین و مقررات؛
۱۳-۱۶. اعطای مشوق‌های مالیاتی به خانواده، متناسب با تغییرات در بعد خانوار از طریق تغییر در واحد مالیاتی از فرد به خانواده؛
۱۳-۱۷. حمایت از طراحی، ساخت و واگذاری مسکن‌های چند نسلی به خانواده‌های گسترده؛
۱۳-۱۸. احتساب خانه‌داری به عنوان شغل و کمک به بیمه بازنشستگی زنان متأهل خانه‌دار با پرداخت بخشی از حق بیمه توسط دولت متناسب با درآمد خانواده؛

۱۳-۱۹. مادران شاغل دارای ۳ فرزند و بیشتر می‌توانند با داشتن هر میزان سابقه کار، علاوه بر میزان سنوات خود به ازای هر فرزند با یک سال افزایش سنوات بازنشسته شوند؛

۱۳-۲۰. مادران شاغل می‌توانند با هر میزان سابقه کار با همان میزان سنوات بازنشسته شوند؛
۱۳-۲۱. پرداخت وام قرض الحسنه «فرزند» به مبلغ یکصد میلیون ریال به خانواده‌ها برای فرزندان سوم تا پنجم با بازپرداخت ۱۰ ساله و بدون الزام به سپرده‌گذاری توسط بانک‌های عامل بر مبنای نرخ پایه سال ۱۳۹۱؛

تبصره ۶: این تسهیلات به خانواده‌هایی که سن مادر حداکثر ۳۹ سال باشد، اختصاص می‌یابد.
۱۳-۲۲. کاهش مدت خدمت سربازی متناسب با سن ازدواج و تعداد فرزندان و افزایش حقوق و تسهیلات آنها با رعایت ضوابط و مقررات مورد عمل ستاد کل نیروهای مسلح؛

۱۴. ارتقاء آمادگی‌های جسمی و روحی جوانان برای تربیت نسل و بارداری از طریق: (۲)
۱۴-۱. درج عنوان و سرفصل‌های مربوط به آماده‌سازی دختران و پسران از نظر سلامت جسمی و روحی و روانی برای عهده‌داری مسؤلیت اداره خانواده و پرورش فرزندان در متون آموزشی مقاطع مختلف تحصیلی توسط وزارت آموزش و پرورش؛

...

راهبرد کلان ۵

طراحی و نهادینه‌سازی آداب و سبک زندگی اسلامی ایرانی در زمینه‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی مبتنی بر تقوای الهی و با الهام از سیره معصومین (علیهم السلام)

راهبردهای ملی

۱. طراحی و نهادینه‌سازی الگوی ارتباطات و تعاملات اجتماعی در فضای واقعی، مجازی و کالبدی فرهنگی و اجتماعی در چارچوب آموزه‌های اسلامی؛

...

۳. تبیین و نهادینه‌سازی فرهنگ و الگوی تغذیه سالم در چارچوب نظام جامع سلامت مبتنی بر آموزه‌های اسلامی؛
۴. تبیین و نهادینه‌سازی فرهنگ عفاف، پوشش و حجاب اسلامی در مناسبات و ارتباطات اجتماعی؛
۵. هدایت، غنی‌سازی و ایجاد تعادل در اوقات زندگی در زمینه خودسازی و عبادت، کار و تلاش، ورزش و تفریحات سالم در سطوح فردی، خانوادگی و اجتماعی؛

۶. تبیین و ترویج الگوی ورزش و تفریحات سالم بر اساس تعالیم اسلام؛

۷. طراحی و نهادینه‌سازی الگوی معماری و شهرسازی اسلامی ایرانی؛

...

اقدامات ملی

۱. تدوین و اجرای برنامه جامع سبک زندگی اسلامی ایرانی (۵، ۶، ۴، ۳، ۲، ۱)
۲. طراحی و پیاده‌سازی الگوی تعاملات اجتماعی مبتنی بر فرهنگ اسلامی- ایرانی با تأکید بر خودباوری، جمع‌گرایی نهادی، نشاط، امیدواری، آینده‌نگری و خطرپذیری (۱)

...

۴. طراحی و اجرای برنامه انجام عبادات جمعی و تعامل محلی با محوریت مساجد و تقویت و گسترش ارتباطات خویشاوندی و حمایت از صلح ارحام (۱)

۵. ضابطه‌مند نمودن و رعایت حریم‌ها و حدود شرعی در تعاملات کاری و ارتباطات مجازی (۱)

...

۱۲. تدوین و اجرای برنامه جامع آموزش و ترویج الگوی غذا و تغذیه اسلامی ایرانی و تبیین نقش اغذیه حلال در سلامت افراد و معرفی اغذیه حرام و ناسالم و جلوگیری از تولید، توزیع و مصرف آنها (۳)
۱۳. پیش بینی ضمانت‌های لازم برای هماهنگ‌سازی و اجرای مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی و سایر قوانین و مقررات مربوط در زمینه گسترش فرهنگ عفاف و حجاب و بازنگری و به روز رسانی آن (۴)
۱۴. تدوین و اجرای سند مد و لباس و ترویج پوشش منطبق با آموزه های اسلامی و ملی و حمایت از تولید و توزیع آن و مقابله هوشمند با واردات، تولید و توزیع پوشاک و لباس‌های مبتذل و غیراسلامی (۴)
۱۵. بازنگری و اصلاح نظام آموزشی و تعلیم و تربیت با رویکرد تثبیت عفاف و حجاب و حذف نمادهای فرهنگی منحط غربی و زدودن مظاهر خودباختگی در مقابل فرهنگ بیگانه (۴)
۱۶. رعایت هماهنگ و هدفمند اصل عفاف و حجاب در کلیه سیاست‌گذاری‌ها و مدیریت عمومی جامعه و بازنگری در سیاست‌های مغایر آن به‌ویژه سیاست‌های آموزشی، تجاری، اقتصادی، تبلیغی و رسانه‌ای (۴)
۱۷. طراحی ضوابط و استانداردهای ملی اصلاح و ارتقاء سلامت محیط‌های گوناگون اجتماعی اعم از دولتی و خصوصی از قبیل محیط‌های آموزشی، رسانه‌ای، تجاری و اقتصادی، کسب و کار، ورزشی و تفریحی به منظور تسهیل رعایت عفاف و حجاب (۴)
۱۸. مدیریت و برنامه‌ریزی راهبردی مهدکودک‌ها و تمرکز اداره آنها در بخش دولتی و عمومی با توجه به نقش تعیین کننده آنها در فرهنگ-پذیری کودکان (۴)
۱۹. تدوین و اجرای برنامه جامع غنی سازی اوقات فراغت و تفریحات سالم در ابعاد فردی، خانوادگی و اجتماعی در سنین مختلف و ارائه الگوی مناسب بر اساس آموزه های اسلامی ایرانی و حمایت از توسعه و گسترش هدفمند نهادها و مؤسسات فعال این حوزه (۵)
۲۰. تدوین و اجرای برنامه جامع ورزش همگانی، قهرمانی و بومی و توجه به کارکردهای ورزش در ابعاد مختلف با تأکید بر اخلاق و آموزه های اسلامی و متناسب سازی زیرساخت‌ها و امکانات ورزشی هماهنگ با نیازهای زنان و مردان در مناطق شهری و روستایی (۶)
۲۱. تهیه و تصویب سند جامع الگوی اسلامی ایرانی شهرسازی و مسکن با تأکید بر:
- ۲۱-۱. تهیه و تصویب سند حوزه معماری و تهیه سند جامع ارتقاء کیفی سیما و منظر شهری برای شهرهای دارای طرح جامع (۷)
- ۲۱-۲. حمایت از ساخت و ساز هماهنگ با اقلیم و الگوهای سنتی معماری اسلامی ایرانی و احتراز از معرفی و ترویج فضاهای زیستی بیگانه و متضاد با فرهنگ ملی (۷)
- ۲۱-۳. بررسی و تصویب طرح‌های بناهای عمومی و دولتی مهم و تأثیرگذار در سیمای شهری و روستایی از لحاظ معماری و طراحی شهری (۷)
- ۲۱-۴. تهیه الگوهای معماری مسکن معاصر بر اساس آموزه‌های معماری اسلامی ایرانی (۷)

...

راهبرد کلان ۶

- انسجام بخشی و تقویت مشارکت فراگیر و نظام مند نهاد خانواده، نظام تعلیم و تربیت، سازمان‌های اجتماعی و اداری و سایر نهادهای مرتبط در گسترش نظم و انضباط، قانون‌گرایی و احساس امنیت عمومی و ظرفیت‌سازی و فرهنگ‌سازی برای رفع موانع فرهنگی، ساختاری و رفتاری
- راهبردهای ملی**
۱. فراهم آوردن زمینه‌های اجرای صحیح، دقیق، عادلانه، مؤثر و پیوسته قوانین و مقررات؛
۲. ارتقاء احساس امنیت عمومی و اجتماعی کشور با مشارکت دستگاه‌های ذی‌ربط و نهادهای اجتماعی؛
۳. رصد تغییر و تحولات فرهنگی و اجتماعی مؤثر بر امنیت فردی و اجتماعی و اتخاذ رویکرد پیشگیرانه از وقوع جرم و بروز آسیب‌های اجتماعی؛
۴. زمینه‌سازی تحقق نظارت عمومی و مطالبه اجتماعی برای اجرای قانون و برخورد با متخلفان در کلیه سطوح؛
۵. نهادینه‌سازی ارتباط و تعامل مؤثر خانواده، مسجد، مدرسه، محله با پلیس و بسیج در مقوله نظم و امنیت اجتماعی؛
۶. آموزش قانون‌گرایی، نظم و انضباط و رفتارهای اجتماعی متعالی متناسب با سبک زندگی اسلامی ایرانی در همه برنامه‌های آموزشی و همچنین برنامه‌های صدا و سیما؛

۷. کاهش تقاضا به مواد مخدر، روانگردان‌ها، دخانیات، نوشیدنی‌ها و اغذیه حرام با تکیه بر اقدامات فرهنگی و ایجابی حمایتی به‌ویژه برای خانواده‌های در معرض آسیب و آسیب‌دیده؛

اقدامات ملی

۱. طراحی و اجرای برنامه بلندمدت ارتقاء آگاهی، آموزش و درونی‌سازی تعهد و احترام به قانون در بین مسؤولان و مردم و بهره‌گیری از نمادهای مختلف ملی و محلی و الگوهای رفتاری قانون‌گرایانه گروه‌های مرجع در ترویج قانون‌گرایی (۱، ۳ و ۴)
۲. برنامه‌ریزی برای بهره‌گیری از ابزارهای فرهنگی، آموزشی و رسانه‌ها برای پیشگیری و مقابله با ناهنجاری‌های فرهنگی و اجتماعی (۱)
۳. برنامه‌ریزی برای تنقیح و شفاف‌سازی قوانین و مقررات حاکم بر فعالیت‌های مختلف کشور (۱ و ۳)
۴. گسترش نظام‌مند و هدفمند سازمان‌های مردم‌نهاد برای تقویت فرهنگ پیشگیری از جرم و بروز آسیب‌های اجتماعی با تأکید بر دستگاه‌های فرهنگ‌ساز کشور همچون صدا و سیما، آموزش و پرورش و دانشگاه‌ها و حوزه‌های علمیه و سایر رسانه‌های گروهی (۱، ۳ و ۶)
۵. برنامه‌ریزی برای آموزش قوانین و مقررات و حقوق و تکالیف عمومی و اجتماعی در حوزه‌ها و سطوح مختلف (۱ و ۶)
۶. طراحی، برنامه‌ریزی و اجرای مدیریت هوشمند آسیب‌های اجتماعی با رویکرد فرهنگی (۱، ۲ و ۶)

...

۸. تقویت و حمایت از خدمات راهنمایی و مشاوره‌ای و مددکاری اجتماعی در سطح جامعه با رویکرد پیشگیری و کاهش جرم و توسعه بهداشت روانی و سلامت معنوی مبتنی بر آموزه‌های اسلامی (۱ و ۲)
۹. برنامه‌ریزی برای پیوند بین اخلاق اجتماعی و قانون و تأکید بر احترام به قانون به عنوان وظیفه‌ای دینی، اخلاقی و اجتماعی در تمام برنامه‌های آموزشی و ترویجی نهادهای فرهنگی و آموزشی (۱ و ۲)
۱۰. اجرای برنامه‌های فراگیر آموزشی و بازآموزی و توسعه قابلیت‌ها و توانمندی‌های فرهنگی و تخصصی نهادهای ذی‌ربط متناسب با چالش‌ها و نیازهای فزاینده کشور (۱ و ۲)
۱۱. طراحی و اجرای برنامه جامع مقابله قانونی و نظام‌مند با تظاهر به نقض قوانین الهی و اجتماعی در همه عرصه‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی (۱ و ۳ و ۴)
۱۲. تدوین و اجرای سند فرهنگی امنیت عمومی و اجتماعی کشور با تأکید بر: (۲ و ۳)
- ۱-۱۲. تقویت و ارتقاء ادراک و احساس امنیت در جامعه؛
- ۲-۱۲. طراحی و استقرار نظام مدیریت هوشمند امنیت عمومی و اجتماعی کشور؛
- ۳-۱۲. ایجاد سازوکارهای درمان و بازپروری آسیب‌دیدگان اجتماعی و فرهنگی؛
۱۳. طراحی و استقرار نظام نظارت عمومی و مطالبه اجتماعی در چارچوب امر به معروف و نهی از منکر برای اجرای قانون و برخورد با متخلفان حدود و احکام شرعی و قانونی (۳)
۱۴. برنامه‌ریزی برای اعمال رویکرد پیشگیرانه در طراحی و فرایند تصویب قوانین و مقررات (۴)
۱۵. طراحی و استقرار نظام تعامل و همکاری خانواده، مسجد، مدرسه، بسیج و پلیس برای ایجاد نظم و امنیت اجتماعی و محله سالم (۴ و ۵)
۱۶. تدوین و اعمال استانداردهای رفتاری در زمینه اجرای احکام و حدود الهی، قانون‌گرایی، نظم و انضباط و رفتارهای اجتماعی مطلوب از طریق برنامه‌های آموزشی، رسانه‌ای و فرهنگی و اجتماعی (۶)

...

۱۸. برنامه‌ریزی برای ارتقاء مهارت و توانمندسازی خانواده‌های در معرض آسیب و یا آسیب‌دیده در حوزه اعتیاد به مواد مخدر، روانگردان‌ها، دخانیات، نوشیدنی‌ها و اغذیه حرام و گسترش اقدامات پیشگیرانه و درمانی با بهره‌گیری از آموزه‌های دینی و فرهنگی (۷)

قانون تأمین زنان و کودکان بی سرپرست:

ماده ۱- به پیروی از تعالیم عالیه اسلام در جهت حفظ شوون و حقوق اجتماعی زن و کودک بی سرپرست و زدودن آثار فقر از جامعه اسلامی و به منظور اجرای قسمتی از اصل بیست و یکم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، زنان و کودکان بی سرپرستی که تحت پوشش قوانین حمایتی دیگری نیستند از حمایت‌های مقرر در این قانون بهره‌مند خواهند شد.

ماده ۲- مضمولان این قانون عبارتند از:

۱. زنان بیوه - بیوه به زنی اطلاق می‌شود که به عقد ازدواج (دائم یا منقطع) درآمده و سپس به یکی از دلایل طلاق، فوت شوهر، فسخ عقد، صدور حکم موت فرضی، بذل مدت و یا انقضای مدت در نکاح منقطع، شوهر خود را از دست داده باشند.
 ۲. زنان پیر و سالخورده - زنان بی سرپرست و مسنی هستند که قادر به تأمین معاش خود نباشند.
 ۳. سایر زنان و دختران بی سرپرست - به زنان و دخترانی اطلاق می‌شود که بنا به عللی از قبیل: مفقودالاثر شدن یا از کارافتادگی سرپرست، به طور دائم یا موقت بدون سرپرست (نان آور) می‌مانند.
 ۴. کودکان بی سرپرست - به کودکانی اطلاق می‌شود که بنا به هر علت و به طور دائم یا موقت، سرپرست خود را از دست داده باشند.
- تبصره ۱ -** پسران موضوع بند ۴ این ماده تا رسیدن به حداقل سن قانونی (مندرج در قانون کار) و دختران تا زمانی که ازدواج نمایند مشمول این قانون باقی خواهند ماند مگر این که تحت سرپرستی قرار گیرند یا به نحوی تمکن مالی بیابند.
- تبصره ۲ -** پسرای که ادامه تحصیل دهند به شرط وجود اعتبار تا پایان تحصیل مشمول مفاد این قانون می‌باشند.
- ماده ۳ -** زنان و کودکان بی سرپرست که به هر نحو از مستمری‌های بازنشستگی، از کارافتادگی و بازمندگان بهره‌مند می‌شوند و یا از تمکن مالی برخوردار باشند از شمول مقررات این قانون خارج هستند.
- ماده ۴-** حمایت‌های موضوع این قانون عبارتند از:
- ۱- حمایت‌های مالی شامل تهیه وسایل و امکانات خودکفایی یا مقرری نقدی و غیر نقدی به صورت نوبتی یا مستمر.

۲- حمایت‌های فرهنگی، اجتماعی شامل ارائه خدماتی نظیر خدمات آموزشی (تحصیلی)، تربیتی، کاریابی، آموزش حرفه و فن جهت ایجاد اشتغال، خدمات مشاوره‌ای و مددکاری جهت رفع مسائل و مشکلات زندگی مشمولان و به وجود آوردن زمینه ازدواج و تشکیل خانواده.

۳- نگاه‌داری روزانه یا شبانه‌روزی کودکان و زنان سالمند بی‌سرپرست در واحدهای بهزیستی یا واگذاری سرپرستی و نگاه‌داری این‌گونه کودکان و زنان به افراد واجد شرایط.

تبصره- کلیه مشمولان واجد شرایط که از سلامتی جسمی و روانی برخوردارند به تشخیص مددکاران ذی‌ربط، جهت شرکت در دوره‌های آموزش حرفه‌ای و کاریابی معرفی می‌شوند.

ماده ۵- میزان و مدت پرداخت مقرری ماهیانه طبق آیین‌نامه‌ای تعیین می‌گردد که بنا به پیشنهاد سازمان بهزیستی کشور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره- پرداخت مقرری نقدی و غیر نقدی تا احراز موارد مندرج در ماده (۶) این قانون ادامه خواهد یافت.

ماده ۶- در موارد زیر مقرری مشمولان قطع خواهد شد:

۱- در صورت ازدواج، رجوع یا تحت تکفل قرار گرفتن

۲- یافتن تمکن مالی

۳- خودداری از شرکت در دوره‌های آموزشی (تحصیلی) و آموزش بدون عذر موجه

۴- امتناع از قبول شغل مناسب پیشنهادی

تبصره- در صورت محکومیت کیفری که منجر به بازداشت و زندان شود، مقرری مربوط در مدت محکومیت قطع خواهد شد.

ماده ۷- هر کس بر اساس اسناد و گواهی‌ها خلاف یا با توسل به عناوین تقلبی از مزایای مقرر در این قانون به نفع خود استفاده نماید به رد عین یا معادل کمک‌های نقدی و غیر نقدی دریافتی و نیز تا دو برابر آن جریمه محکوم می‌شود و چنانچه موجبات استفاده اشخاص ثالث را من غیر حق فراهم نماید به جزای نقدی تا سه برابر مزبور محکوم خواهد شد.

تبصره ۱- کلیه خسارات و وجوه حاصله از جرائم نقدی مقرر در این قانون جزء درآمد اختصاصی سازمان بهزیستی و در یک ردیف درآمد و هزینه مستقل همه‌ساله در قانون بودجه منظور و طبق آیین‌نامه‌ای که به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید، هزینه می‌گردد.

تبصره ۲: سازمان بهزیستی می‌تواند از هدایا و کمک‌های اشخاص حقیقی و حقوقی در جهت اجرای این قانون استفاده نماید.

ماده ۸- چنانچه مشمولان این قانون، اشتغال، ازدواج یا رجوع خود را مکتوم داشته و مقرری دریافت دارند، برابر ماده ۷ این قانون مورد پیگرد قرار خواهد گرفت.

ماده ۹- سازمان بهزیستی کشور مجری این قانون خواهد بود و موظف است آیین‌نامه‌های اجرایی مربوط را ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ قانون با هماهنگی کلیه نهادها و دستگاه‌های ذی‌ربط تهیه و جهت تصویب به هیأت وزیران تقدیم نماید.

تبصره: اجرای این قانون مانع از انجام وظایف قانونی و موارد پیش‌بینی شده در اساسنامه کمیته امداد امام خمینی (ره) نمی‌باشد و کمیته مزبور در چارچوب وظایف قانونی خویش کماکان نسبت به ارائه خدمات مربوط ادامه خواهد داد.

ماده ۱۰- کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌های دولتی و وابسته به دولت، مؤسسات عمومی و سازمان‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام می‌باشد، موظفند همکاری‌های لازم را در زمینه اجرای این قانون با سازمان بهزیستی کشور معمول دارند.

قانون فوق مشتمل بر ده ماده و هشت تبصره در جلسه روز یکشنبه بیست و چهارم آبان‌ماه یک هزار و سیصد و هفتاد و یک مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۱.۸.۲۷ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

قانون حمایت خانواده

فصل اول - دادگاه خانواده

ماده ۱- به منظور رسیدگی به امور و دعاوی خانوادگی، قوه قضائیه موظف است ظرف سه سال از تاریخ تصویب این قانون در کلیه حوزه های قضائی شهرستان به تعداد کافی شعبه دادگاه خانواده تشکیل دهد. تشکیل این دادگاه در حوزه های قضائی بخش به تناسب امکانات به تشخیص رئیس قوه قضائیه موکول است.

تبصره ۱- از زمان اجرای این قانون در حوزه قضائی شهرستانهایی که دادگاه خانواده تشکیل نشده است تا زمان تشکیل آن، دادگاه عمومی حقوقی مستقر در آن حوزه با رعایت تشریفات مربوط و مقررات این قانون به امور و دعاوی خانوادگی رسیدگی می کند.

تبصره ۲- در حوزه قضائی بخشهایی که دادگاه خانواده تشکیل نشده است، دادگاه مستقر در آن حوزه با رعایت تشریفات مربوط و مقررات این قانون به کلیه امور و دعاوی خانوادگی رسیدگی می کند، مگر دعاوی راجع به اصل نکاح و انحلال آن که در دادگاه خانواده نزدیکترین حوزه قضائی رسیدگی می شود.

ماده ۲- دادگاه خانواده با حضور رئیس یا دادرس علی البدل و قاضی مشاور زن تشکیل می گردد. قاضی مشاور باید ظرف سه روز از ختم دادرسی به طور مکتوب و مستدل در مورد موضوع دعوی اظهارنظر و مراتب را در پرونده درج کند. قاضی انشاء کننده رأی باید در دادنامه به نظر قاضی مشاور اشاره و چنانچه با نظر وی مخالف باشد با ذکر دلیل نظریه وی را رد کند.

تبصره - قوه قضائیه موظف است حداکثر ظرف پنج سال به تأمین قاضی مشاور زن برای کلیه دادگاههای خانواده اقدام کند و در این مدت می تواند از قاضی مشاور مرد که واجد شرایط تصدی دادگاه خانواده باشد استفاده کند.

ماده ۳- قضات دادگاه خانواده باید متأهل و دارای حداقل چهار سال سابقه خدمت قضائی باشند.

ماده ۴- رسیدگی به امور و دعاوی زیر در صلاحیت دادگاه خانواده است:

۱- نامزدی و خسارات ناشی از برهم زدن آن

۲- نکاح دائم، موقت و اذن در نکاح

۳- شروط ضمن عقد نکاح

۴- ازدواج مجدد

۵- جهیزیه

۶- مهریه

۷- نفقه زوجه و اجرت المثل ایام زوجیت

۸- تمکین و نشوز

۹- طلاق، رجوع، فسخ و انفساخ نکاح، بذل مدت و انقضای آن

۱۰- حضانت و ملاقات طفل

۱۱- نسب

۱۲- رشد، حجر و رفع آن

۱۳- ولایت قهری، قیمومت، امور مربوط به ناظر و امین اموال محجوران و وصایت در امور مربوط به آنان

۱۴- نفقه اقارب

۱۵- امور راجع به غایب مفقود الاثر

۱۶- سرپرستی کودکان بی سرپرست

۱۷- اهدای جنین

۱۸- تغییر جنسیت

تبصره - به دعای اشخاص موضوع اصول دوازدهم (۱۲) و سیزدهم (۱۳) قانون اساسی حسب مورد طبق قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیرشیعه در محاکم مصوب ۳۱/۴/۱۳۱۲ و قانون رسیدگی به دعاوی مطروحه راجع به احوال شخصیه و تعلیمات دینی ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی مصوب ۳/۴/۱۳۷۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیدگی می شود.

تصمیمات مراجع عالی اقلیت‌های دینی مذکور در امور حسبی و احوال شخصیه آنان از جمله نکاح و طلاق، معتبر و توسط محاکم قضائی بدون رعایت تشریفات، تنفیذ و اجراء می گردد.

ماده ۵ - در صورت عدم تمکن مالی هریک از اصحاب دعوی دادگاه می تواند پس از احراز مراتب و با توجه به اوضاع و احوال، وی را از پرداخت هزینه دادرسی، حق الزحمه کارشناسی، حق الزحمه داور و سایر هزینه ها معاف یا پرداخت آنها را به زمان اجرای حکم موکول کند. همچنین در صورت اقتضاء ضرورت یا وجود الزام قانونی دایر بر داشتن وکیل، دادگاه حسب مورد رأساً یا به درخواست فرد فاقد تمکن مالی وکیل معاضدتی تعیین می کند. تبصره - افراد تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و مددجویان سازمان بهزیستی کشور از پرداخت هزینه دادرسی معاف می باشند.

ماده ۶ - مادر یا هر شخصی که حضانت طفل یا نگهداری شخص محجور را به اقتضاء ضرورت برعهده دارد، حق اقامه دعوی برای مطالبه نفقه طفل یا محجور را نیز دارد. در این صورت، دادگاه باید در ابتداء ادعای ضرورت را بررسی کند.

ماده ۷- دادگاه می تواند پیش از اتخاذ تصمیم در مورد اصل دعوی به درخواست یکی از طرفین در امری از قبیل حضانت، نگهداری و ملاقات طفل و نفقه زن و محجور که تعیین تکلیف آنها فوریت دارد بدون اخذ تأمین، دستور موقت صادر کند. این دستور بدون نیاز به تأیید رئیس حوزه قضائی قابل اجراء است. چنانچه دادگاه ظرف شش ماه راجع به اصل دعوی اتخاذ تصمیم نکند، دستور صادرشده ملغی محسوب و از آن رفع اثر می شود، مگر آنکه دادگاه مطابق این ماده دوباره دستور موقت صادر کند.

ماده ۸ - رسیدگی در دادگاه خانواده با تقدیم دادخواست و بدون رعایت سایر تشریفات آیین دادرسی مدنی انجام می شود.

تبصره - هرگاه خواهان خوانده را مجهول المکان معرفی کند، باید آخرین اقامتگاه او را به دادگاه اعلام کند. دادگاه به طرق مقتضی در این باره تحقیق و تصمیم گیری می کند.

ماده ۹- تشریفات و نحوه ابلاغ در دادگاه خانواده تابع مقررات قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی است، لکن چنانچه طرفین دعوی طرق دیگری از قبیل پست، نامبر، پیام تلفنی و پست الکترونیک را برای این منظور به دادگاه اعلام کنند، دادگاه می تواند ابلاغ را به آن طریق انجام دهد. در هر صورت، احراز صحت ابلاغ با دادگاه است.

ماده ۱۰- دادگاه می تواند برای فراهم کردن فرصت صلح و سازش جلسه دادرسی را به درخواست زوجین یا یکی از آنان حداکثر برای دو بار به تأخیر اندازد.

ماده ۱۱- در دعوی مالی موضوع این قانون، محکوم له پس از صدور حکم قطعی و تا پیش از شروع اجرای آن نیز می تواند از دادگاهی که حکم نخستین را صادر کرده است، تأمین محکوم به را درخواست کند.

ماده ۱۲- در دعوی و امور خانوادگی مربوط به زوجین، زوجه می تواند در دادگاه محل اقامت خوانده یا محل سکونت خود اقامه دعوی کند مگر در موردی که خواسته، مطالبه مهریه غیرمنقول باشد.

ماده ۱۳- هرگاه زوجین دعوی موضوع صلاحیت دادگاه خانواده را علیه یکدیگر در حوزه های قضائی متعدد مطرح کرده باشند، دادگاهی که دادخواست مقدم به آن داده شده است صلاحیت رسیدگی را دارد. چنانچه دو یا چند دادخواست در یک روز تسلیم شده باشد، دادگاهی که صلاحیت رسیدگی به دعوی زوجه را دارد به کلیه دعوی رسیدگی می کند.

ماده ۱۴- هرگاه یکی از زوجین مقیم خارج از کشور باشد، دادگاه محل اقامت طرفی که در ایران اقامت دارد برای رسیدگی صالح است. اگر زوجین مقیم خارج از کشور باشند ولی یکی از آنان در ایران سکونت موقت داشته باشد، دادگاه محل سکونت فرد ساکن در ایران و اگر هر دو در ایران سکونت موقت داشته باشند، دادگاه محل سکونت موقت زوجه برای رسیدگی صالح است. هرگاه هیچ یک از زوجین در ایران سکونت نداشته باشند، دادگاه شهرستان تهران صلاحیت رسیدگی را دارد، مگر آنکه زوجین برای اقامه دعوی در محل دیگر توافق کنند.

ماده ۱۵- هرگاه ایرانیان مقیم خارج از کشور امور و دعوی خانوادگی خود را در محاکم و مراجع صلاحیتدار محل اقامت خویش مطرح کنند، احکام این محاکم یا مراجع در ایران اجراء نمی شود مگر آنکه دادگاه صلاحیتدار ایرانی این احکام را بررسی و حکم تنفیذی صادر کند.

تبصره - ثبت طلاق ایرانیان مقیم خارج از کشور در کنسولگری های جمهوری اسلامی ایران به درخواست کتبی زوجین یا زوج با ارائه گواهی اجرای صیغه طلاق توسط اشخاص صلاحیتدار که با پیشنهاد وزارت امور خارجه و تصویب رئیس قوه قضائیه به کنسولگری ها معرفی می شوند امکان پذیر است. ثبت طلاق رجعی منوط به انقضای عده است.

در طلاق بائن نیز زوجه می تواند طلاق خود را با درخواست کتبی و ارائه گواهی اجرای صیغه طلاق توسط اشخاص صلاحیتدار فوق در کنسولگری ثبت نماید.

در مواردی که طلاق به درخواست زوج ثبت می گردد، زوجه می تواند با رعایت این قانون برای مطالبه حقوق قانونی خود به دادگاههای ایران مراجعه نماید.

فصل دوم - مراکز مشاوره خانوادگی

ماده ۱۶- به منظور تحکیم مبانی خانواده و جلوگیری از افزایش اختلافات خانوادگی و طلاق و سعی در ایجاد صلح و سازش، قوه قضائیه موظف است ظرف سه سال از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون مراکز مشاوره خانواده را در کنار دادگاههای خانواده ایجاد کند.

تبصره - در مناطقی که مراکز مشاوره خانواده وابسته به سازمان بهزیستی وجود دارد دادگاهها می توانند از ظرفیت این مراکز نیز استفاده کنند.

ماده ۱۷- اعضای مراکز مشاوره خانواده از کارشناسان رشته های مختلف مانند مطالعات خانواده، مشاوره، روان پزشکی، روان شناسی، مددکاری اجتماعی، حقوق و فقه و مبانی حقوق اسلامی انتخاب می شوند و حداقل نصف اعضای هر مرکز باید از بانوان متأهل واجد شرایط باشند. تعداد اعضاء، نحوه انتخاب، گزینش، آموزش و نحوه رسیدگی به تخلفات اعضای مراکز مشاوره خانواده، شیوه انجام وظایف و تعداد این مراکز و نیز تعرفه خدمات مشاوره ای و نحوه پرداخت آن به موجب آیین نامه ای است که ظرف شش ماه پس از لازم الاجراء شدن این قانون به وسیله وزیر دادگستری تهیه می شود و به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد.

ماده ۱۸- در حوزه های قضائی که مراکز مشاوره خانواده ایجاد شده است، دادگاه خانواده می تواند در صورت لزوم با مشخص کردن موضوع اختلاف و تعیین مهلت، نظر این مراکز را در مورد امور و دعوی خانوادگی خواستار شود.

ماده ۱۹- مراکز مشاوره خانواده ضمن ارائه خدمات مشاوره ای به زوجین، خواسته های دادگاه را در مهلت مقرر اجراء و در موارد مربوط سعی در ایجاد سازش می کنند. مراکز مذکور در صورت حصول سازش به تنظیم سازش نامه مبادرت و در غیر این صورت نظر کارشناسی خود در مورد علل و دلایل عدم سازش را به طور مکتوب و مستدل به دادگاه اعلام می کنند.

تبصره - دادگاه با ملاحظه نظریه کارشناسی مراکز مشاوره خانواده به تشخیص خود مبادرت به صدور رأی می کند.

فصل سوم - ازدواج

ماده ۲۰- ثبت نکاح دائم، فسخ و انفساخ آن، طلاق، رجوع و اعلام بطلان نکاح یا طلاق الزامی است.

ماده ۲۱- نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران در جهت محوریت و استواری روابط خانوادگی، نکاح دائم را که مبانی تشکیل خانواده است مورد حمایت قرار می دهد. نکاح موقت نیز تابع موازین شرعی و مقررات قانون مدنی است و ثبت آن در موارد زیر الزامی است:

۱- باردارشدن زوجه

۲- توافق طرفین

۳- شرط ضمن عقد

تبصره - ثبت وقایع موضوع این ماده و ماده (۲۰) این قانون در دفاتر اسناد رسمی ازدواج یا ازدواج و طلاق مطابق آیین نامه ای است که ظرف یک سال با پیشنهاد وزیر دادگستری به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد و تا تصویب آیین نامه مذکور، نظام نامه های موضوع ماده (۱) اصلاحی قانون

راجع به ازدواج مصوب ۲۹/۲/۱۳۱۶ کماکان به قوت خود باقی است.

ماده ۲۲- هرگاه مهریه در زمان وقوع عقد تا یکصد و ده سکه تمام بهار آزادی یا معادل آن باشد، وصول آن مشمول مقررات ماده (۲) قانون اجرای محکومیت‌های مالی است. چنانچه مهریه، بیشتر از این میزان باشد در خصوص مازاد، فقط ملائت زوج ملاک پرداخت است. رعایت مقررات مربوط به محاسبه مهریه به نرخ روز کماکان الزامی است.

ماده ۲۳- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است ظرف یک ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون بیماری‌هایی را که باید طرفین پیش از ازدواج علیه آنها واکسینه شوند و نیز بیماری‌های واگیردار و خطرناک برای زوجین و فرزندان ناشی از ازدواج را معین و اعلام کند. دفاتر رسمی ازدواج باید پیش از ثبت نکاح گواهی صادر شده از سوی پزشکان و مراکز مورد تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی دال بر عدم اعتیاد به مواد مخدر و عدم ابتلاء به بیماری‌های موضوع این ماده و یا واکسینه شدن طرفین نسبت به بیماری‌های مذکور را از آنان مطالبه و بایگانی کنند. تبصره - چنانچه گواهی صادر شده بر وجود اعتیاد و یا بیماری دلالت کند، ثبت نکاح در صورت اطلاع طرفین بلامانع است. در مورد بیماری‌های مسری و خطرناک که نام آنها به وسیله وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعیین و اعلام می‌شود، طرفین جهت مراقبت و نظارت به مراکز تعیین شده معرفی می‌شوند. در مواردی که بیماری خطرناک زوجین به تشخیص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی منجر به خسارت به جنین باشد، مراقبت و نظارت باید شامل منع تولید نسل نیز باشد.

فصل چهارم - طلاق

ماده ۲۴- ثبت طلاق و سایر موارد انحلال نکاح و نیز اعلام بطلان نکاح یا طلاق در دفاتر رسمی ازدواج و طلاق حسب مورد پس از صدور گواهی عدم امکان سازش یا حکم مربوط از سوی دادگاه مجاز است.

ماده ۲۵- در صورتی که زوجین متقاضی طلاق توافقی باشند، دادگاه باید موضوع را به مرکز مشاوره خانواده ارجاع دهد. در این موارد طرفین می‌توانند تقاضای طلاق توافقی را از ابتداء در مراکز مذکور مطرح کنند.

در صورت عدم انصراف متقاضی از طلاق، مرکز مشاوره خانواده موضوع را با مشخص کردن موارد توافق جهت اتخاذ تصمیم نهایی به دادگاه منعکس می‌کند.

ماده ۲۶- در صورتی که طلاق، توافقی یا به درخواست زوج باشد، دادگاه به صدور گواهی عدم امکان سازش اقدام و اگر به درخواست زوجه باشد، حسب مورد، مطابق قانون به صدور حکم الزام زوج به طلاق یا احراز شرایط اعمال وکالت در طلاق مبادرت می‌کند.

ماده ۲۷- در کلیه موارد درخواست طلاق، به جز طلاق توافقی، دادگاه باید به منظور ایجاد صلح و سازش موضوع را به داور ارجاع کند. دادگاه در این موارد باید با توجه به نظر داوران رأی صادر و چنانچه آن را نپذیرد، نظریه داوران را با ذکر دلیل رد کند.

ماده ۲۸- پس از صدور قرار ارجاع امر به داور، هریک از زوجین مکلفند ظرف یک هفته از تاریخ ابلاغ یک نفر از اقارب متأهل خود را که حداقل سی سال داشته و آشنا به مسائل شرعی و خانوادگی و اجتماعی باشد به عنوان داور به دادگاه معرفی کنند.

تبصره ۱- محارم زوجه که همسرشان فوت کرده یا از هم جدا شده باشند، در صورت وجود سایر شرایط مذکور در این ماده به عنوان داور پذیرفته می‌شوند.

تبصره ۲- در صورت نبود فرد واجد شرایط در بین اقارب یا عدم دسترسی به ایشان یا استنکاف آنان از پذیرش داور، هریک از زوجین می‌توانند داور خود را از بین افراد واجد صلاحیت دیگر تعیین و معرفی کنند. در صورت امتناع زوجین از معرفی داور یا عدم توانایی آنان دادگاه، خود یا به درخواست هریک از طرفین به تعیین داور مبادرت می‌کند.

ماده ۲۹- دادگاه ضمن رأی خود با توجه به شروط ضمن عقد و مندرجات سند ازدواج، تکلیف جهیزیه، مهریه و نفقه زوجه، اطفال و حمل را معین و همچنین اجرت‌المثل ایام زوجیت طرفین مطابق تبصره ماده (۳۳۶) قانون مدنی تعیین و در مورد چگونگی حضانت و نگهداری اطفال و نحوه پرداخت هزینه‌های حضانت و نگهداری تصمیم مقتضی اتخاذ می‌کند. همچنین دادگاه باید با توجه به وابستگی عاطفی و مصلحت طفل، ترتیب، زمان و مکان ملاقات وی با پدر و مادر و سایر بستگان را تعیین کند. ثبت طلاق موکول به تأدیه حقوق مالی زوجه است. طلاق در صورت رضایت زوجه یا صدور حکم قطعی دایر بر اعسار زوج یا تقسیط محکوم به نیز ثبت می‌شود. در هر حال، هرگاه زن بدون دریافت حقوق مذکور به ثبت طلاق رضایت دهد می‌تواند پس از ثبت طلاق برای دریافت این حقوق از طریق اجرای احکام دادگستری مطابق مقررات مربوط اقدام کند.

ماده ۳۰- در مواردی که زوجه در دادگاه ثابت کند به امر زوج یا اذن وی از مال خود برای مخارج متعارف زندگی مشترک که برعهده زوج است هزینه کرده و زوج نتواند قصد تبرع زوجه را اثبات کند، می‌تواند معادل آن را از وی دریافت نماید.

ماده ۳۱- ارائه گواهی پزشک ذی صلاح در مورد وجود جنین یا عدم آن برای ثبت طلاق الزامی است، مگر آنکه زوجین بر وجود جنین اتفاق نظر داشته باشند.

ماده ۳۲- در مورد حکم طلاق، اجرای صیغه و ثبت آن حسب مورد منوط به انقضای مهلت فرجام خواهی یا ابلاغ رأی فرجامی است.

ماده ۳۳- مدت اعتبار حکم طلاق شش ماه پس از تاریخ ابلاغ رأی فرجامی یا انقضای مهلت فرجام خواهی است. هرگاه حکم طلاق از سوی زوج به دفتر رسمی ازدواج و طلاق تسلیم شود، در صورتی که زوج ظرف یک هفته از تاریخ ابلاغ مراتب در دفترخانه حاضر نشود، سردفتر به زوجین ابلاغ می کند برای اجرای صیغه طلاق و ثبت آن در دفترخانه حاضر شوند. در صورت عدم حضور زوج و عدم اعلام عذر از سوی وی یا امتناع او از اجرای صیغه، صیغه طلاق جاری و ثبت می شود و مراتب به زوج ابلاغ می گردد. در صورت اعلام عذر از سوی زوج، یک نوبت دیگر به ترتیب مذکور از طرفین دعوت به عمل می آید.

تبصره - دادگاه صادرکننده حکم طلاق باید در رأی صادرشده بر نمایندگی سردفتر در اجرای صیغه طلاق در صورت امتناع زوج تصریح کند. ماده ۳۴- مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش برای تسلیم به دفتر رسمی ازدواج و طلاق سه ماه پس از تاریخ ابلاغ رأی قطعی یا قطعی شدن رأی است. چنانچه گواهی مذکور ظرف این مهلت تسلیم نشود یا طرفی که آن را به دفترخانه رسمی طلاق تسلیم کرده است ظرف سه ماه از تاریخ تسلیم در دفترخانه حاضر نشود یا مدارک لازم را ارائه نکند، گواهی صادرشده از درجه اعتبار ساقط است.

تبصره - هرگاه گواهی عدم امکان سازش صادرشده بر اساس توافق زوجین به حکم قانون از درجه اعتبار ساقط شود کلیه توافقاتی که گواهی مذکور بر مبنای آن صادر شده است ملغی می گردد.

ماده ۳۵- هرگاه زوج در مهلت مقرر به دفتر رسمی ازدواج و طلاق مراجعه و گواهی عدم امکان سازش را تسلیم کند، در صورتی که زوج ظرف یک هفته در دفترخانه حاضر نشود سردفتر به زوجین اخطار می کند برای اجرای صیغه طلاق و ثبت آن در دفترخانه حاضر شوند. در صورت عدم حضور زوج صیغه طلاق جاری و پس از ثبت به وسیله دفترخانه مراتب به اطلاع زوج می رسد.

تبصره - فاصله بین ابلاغ اخطاریه و جلسه اجرای صیغه در این ماده و ماده (۳۴) این قانون نباید از یک هفته کمتر باشد. در مواردی که زوج یا زوجة مجهول مکان باشند، دعوت از شخص مجهول مکان از طریق نشر آگهی در جراید کثیر الانتشار یا هزینه درخواست کننده به وسیله دفترخانه به عمل می آید.

ماده ۳۶- هرگاه گواهی عدم امکان سازش بنا بر توافق زوجین صادر شده باشد، در صورتی که زوج بنا بر اعلام دادگاه صادرکننده رأی و یا به موجب سند رسمی در اجرای صیغه طلاق وکالت بلاعزل داشته باشد، عدم حضور زوج، مانع اجرای صیغه طلاق و ثبت آن نیست.

ماده ۳۷- اجرای صیغه طلاق با رعایت جهات شرعی در دفترخانه یا در محل دیگر و با حضور سردفتر انجام می گیرد.

ماده ۳۸- در طلاق رجعی، صیغه طلاق مطابق مقررات مربوط جاری و مراتب صورتجلسه می شود ولی ثبت طلاق منوط به ارائه گواهی کتبی حداقل دو شاهد مبنی بر سکونت زوجة مطلقه در منزل مشترک تا پایان عده است، مگر این که زن رضایت به ثبت داشته باشد. در صورت تحقق رجوع، صورتجلسه طلاق ابطال و در صورت عدم رجوع صورتجلسه تکمیل و طلاق ثبت می شود. صورتجلسه تکمیل شده به امضای سردفتر، زوجین یا نمایندگان آنان و دو شاهد طلاق می رسد. در صورت درخواست زوجة، گواهی اجرای صیغه طلاق و عدم رجوع زوج به وی اعطاء می شود. در هر حال در صورت انقضای مدت عده و عدم احراز رجوع، طلاق ثبت می شود.

ماده ۳۹- در کلیه موارد، قطعی و قابل اجراء بودن گواهی عدم امکان سازش یا حکم طلاق باید از سوی دادگاه صادرکننده رأی نخستین گواهی و همزمان به دفتر رسمی ازدواج و طلاق ارائه شود.

فصل پنجم - حضانت و نگهداری اطفال و نفقه

ماده ۴۰- هرکس از اجرای حکم دادگاه در مورد حضانت طفل استنکاف کند یا مانع اجرای آن شود یا از استرداد طفل امتناع ورزد، حسب تقاضای ذی نفع و به دستور دادگاه صادرکننده رأی نخستین تا زمان اجرای حکم بازداشت می شود.

ماده ۴۱- هرگاه دادگاه تشخیص دهد توافقات راجع به ملاقات، حضانت، نگهداری و سایر امور مربوط به طفل برخلاف مصلحت او است یا در صورتی که مسؤول حضانت از انجام تکالیف مقرر خودداری کند و یا مانع ملاقات طفل تحت حضانت با اشخاص ذی حق شود، می تواند در خصوص اموری از قبیل واگذاری امر حضانت به دیگری یا تعیین شخص ناظر با پیش بینی حدود نظارت وی با رعایت مصلحت طفل تصمیم مقتضی اتخاذ کند.

تبصره - قوه قضائیه مکلف است برای نحوه ملاقات والدین با طفل ساز و کار مناسب با مصالح خانواده و کودک را فراهم نماید.

آیین نامه اجرائی این ماده ظرف شش ماه توسط وزارت دادگستری تهیه می شود و به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد.

ماده ۴۲- صغیر و مجنون را نمی توان بدون رضایت ولی، قیم، مادر یا شخصی که حضانت و نگهداری آنان به او واگذار شده است از محل اقامت مقرر بین طرفین یا محل اقامت قبل از وقوع طلاق به محل دیگر یا خارج از کشور فرستاد، مگر اینکه دادگاه آن را به مصلحت صغیر و مجنون بداند و با در نظر گرفتن حق ملاقات اشخاص ذی حق این امر را اجازه دهد. دادگاه در صورت موافقت با خارج کردن صغیر و مجنون از کشور، بنابر درخواست ذی نفع، برای تضمین بازگرداندن صغیر و مجنون تأمین مناسبی اخذ می کند.

ماده ۴۳- حضانت فرزندی که پدرشان فوت شده با مادر آنها است مگر آنکه دادگاه به تقاضای ولی قهری یا دادستان، اعطای حضانت به مادر را خلاف مصلحت فرزند تشخیص دهد.

ماده ۴۴- در صورتی که دستگاههای اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۸/۷/۱۳۸۶، ملزم به تسلیم یا تملیک اموالی به صغیر یا سایر محجوران باشند، این اموال با تشخیص دادستان در حدود تأمین هزینه های متعارف زندگی باید در اختیار شخصی قرار گیرد که حضانت و نگهداری محجور را عهده دار است، مگر آنکه دادگاه به نحو دیگری مقرر کند.

ماده ۴۵- رعایت غبطه و مصلحت کودکان و نوجوانان در کلیه تصمیمات دادگاهها و مقامات اجرائی الزامی است.

ماده ۴۶- حضور کودکان زیر پانزده سال در جلسات رسیدگی به دعوی خانوادگی جز در موارد ضروری که دادگاه تجویز می کند ممنوع است.

ماده ۴۷- دادگاه در صورت درخواست زن یا سایر اشخاص واجب النفق، میزان و ترتیب پرداخت نفقه آنان را تعیین می کند تبصره - در مورد این ماده و سایر مواردی که به موجب حکم دادگاه باید و جوهی به طور مستمر از محکوم علیه وصول شود یک بار تقاضای صدور اجرائیه کافی است و عملیات اجرائی مادام که دستور دیگری از دادگاه صادر نشده باشد ادامه می یابد.

فصل ششم - حقوق وظیفه و مستمری

ماده ۴۸- میزان حقوق وظیفه یا مستمری زوجه دائم متوفی و فرزندان و سایر وراث قانونی وی و نحوه تقسیم آن در تمام صندوقهای بازنشستگی اعم از کشوری، لشکری، تأمین اجتماعی و سایر صندوقهای خاص به ترتیب زیر است:

۱- زوجه دائم متوفی از حقوق وظیفه یا مستمری وی برخوردار می گردد و ازدواج وی مانع دریافت حقوق مذکور نیست و در صورت فوت شوهر بعدی و تعلق حقوق به زوجه در اثر آن، بیشترین مستمری ملاک عمل است.

تبصره - اگر متوفی چند زوجه دائم داشته باشد حقوق وظیفه یا مستمری به تساوی بین آنان و سایر وراث قانونی تقسیم می شود.

۲- دریافت حقوق بازنشستگی یا از کارافتادگی، مستمری از کارافتادگی یا بازنشستگی حسب مورد توسط زوجه متوفی مانع از دریافت حقوق وظیفه یا مستمری متوفی نیست.

۳- فرزندان اناث در صورت نداشتن شغل یا شوهر و فرزندان ذکور تا سن بیست سالگی و بعد از آن منحصراً در صورتی که معلول از کار افتاده نیازمند باشند یا اشتغال به تحصیلات دانشگاهی داشته باشند حسب مورد از کمک هزینه اولاد، بیمه و مستمری بازماندگان یا حقوق وظیفه والدین خود برخوردار می گردند.

۴- حقوق وظیفه یا مستمری زوجه دائم و فرزندان و سایر وراث قانونی کلیه کارکنان شاغل و بازنشسته مطابق ماده (۸۷) قانون استخدام کشوری مصوب ۳۱/۳/۱۳۴۵ و اصلاحات بعدی آن و با لحاظ ماده (۸۶) همان قانون و اصلاحیه های بعدی آن، تقسیم و پرداخت می گردد. تبصره - مقررات این ماده در مورد افرادی که قبل از اجراء شدن این قانون فوت شده اند نیز لازم الاجراء است.

فصل هفتم - مقررات کیفری

ماده ۴۹- چنانچه مردی بدون ثبت در دفاتر رسمی به ازدواج دائم، طلاق یا فسخ نکاح اقدام یا پس از رجوع تا یک ماه از ثبت آن خودداری یا در مواردی که ثبت نکاح موقت الزامی است از ثبت آن امتناع کند، ضمن الزام به ثبت واقعه به پرداخت جزای نقدی درجه پنج و یا حبس تعزیری درجه هفت محکوم می شود. این مجازات در مورد مردی که از ثبت انفساخ نکاح و اعلام بطلان نکاح یا طلاق استتکاف کند نیز مقرر است.

ماده ۵۰- هرگاه مردی برخلاف مقررات ماده (۱۰۴۱) قانون مدنی ازدواج کند، به حبس تعزیری درجه شش محکوم می شود. هرگاه ازدواج مذکور به مواضع منتهی به نقص عضو یا مرض دائم زن منجر گردد، زوج علاوه بر پرداخت دیه به حبس تعزیری درجه پنج و اگر به مواضع منتهی به فوت زن منجر شود، زوج علاوه بر پرداخت دیه به حبس تعزیری درجه چهار محکوم می شود.

تبصره - هرگاه ولی قهری، مادر، سرپرست قانونی یا مسؤول نگهداری و مراقبت و تربیت زوجه در ارتکاب جرم موضوع این ماده تأثیر مستقیم داشته باشند به حبس تعزیری درجه شش محکوم می شوند. این حکم در مورد عاقد نیز مقرر است.

ماده ۵۱- هر فرد خارجی که بدون اخذ اجازه مذکور در ماده (۱۰۶۰) قانون مدنی و یا بر خلاف سایر مقررات قانونی با زن ایرانی ازدواج کند به حبس تعزیری درجه پنج محکوم می شود.

ماده ۵۲- هرکس در دادگاه زوجیت را انکار کند و سپس ثابت شود این انکار بی اساس بوده است یا برخلاف واقع با طرح شکایت کیفری یا دعوی حقوقی مدعی زوجیت با دیگری شود به حبس تعزیری درجه شش و یا جزای نقدی درجه شش محکوم می شود.

این حکم در مورد قائم مقام قانونی اشخاص مذکور نیز که با وجود علم به زوجیت، آن را در دادگاه انکار کند یا علی رغم علم به عدم زوجیت با طرح شکایت کیفری یا دعوی حقوقی مدعی زوجیت گردد، جاری است.

ماده ۵۳- هرکس با داشتن استطاعت مالی، نفقه زن خود را در صورت تمکین او ندهد یا از تأدیه نفقه سایر اشخاص واجب النفق امتناع کند به حبس تعزیری درجه شش محکوم می شود. تعقیب کیفری منوط به شکایت شاکی خصوصی است و در صورت گذشت وی از شکایت در هر زمان تعقیب جزائی یا اجرای مجازات موقوف می شود.

تبصره - امتناع از پرداخت نفقه زوجه ای که به موجب قانون مجاز به عدم تمکین است و نیز نفقه فرزندان ناشی از تلقیح مصنوعی یا کودکان تحت سرپرستی مشمول مقررات این ماده است.

ماده ۵۴ - هرگاه مسؤول حضانت از انجام تکالیف مقرر خودداری کند یا مانع ملاقات طفل با اشخاص ذی حق شود، برای بار اول به پرداخت جزای نقدی درجه هشت و در صورت تکرار به حداکثر مجازات مذکور محکوم می شود.

ماده ۵۵ - هر پزشکی که عمداً بر خلاف واقع گواهی موضوع مواد (۲۳) و (۳۱) این قانون را صادر یا با سوء نیت از دادن گواهی مذکور خودداری کند، بار اول به محرومیت درجه شش موضوع قانون مجازات اسلامی از اشتغال به طبابت و بار دوم و بالاتر به حداکثر مجازات مذکور محکوم می شود.

ماده ۵۶ - هر سردفتر رسمی که بدون اخذ گواهی موضوع مواد (۲۳) و (۳۱) این قانون یا بدون اخذ اجازه نامه مذکور در ماده (۱۰۶۰) قانون مدنی یا حکم صادرشده در مورد تجویز ازدواج مجدد یا برخلاف مقررات ماده (۱۰۴۱) قانون مدنی به ثبت ازدواج اقدام کند یا بدون حکم دادگاه یا گواهی عدم امکان سازش یا گواهی موضوع ماده (۴۰) این قانون یا حکم تنفیذ راجع به احکام خارجی به ثبت هریک از موجبات انحلال نکاح یا اعلام بطلان نکاح یا طلاق مبادرت کند، به محرومیت درجه چهار موضوع قانون مجازات اسلامی از اشتغال به سردفتری محکوم می شود.

ماده ۵۷ - آیین نامه اجرائی این قانون بنا بر پیشنهاد وزیر دادگستری به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد.

ماده ۵۸ - از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون، قوانین زیر نسخ می گردد:

- ۱- قانون راجع به ازدواج مصوب ۲۳/۵/۱۳۱۰
- ۲- قانون راجع به انکار زوجیت مصوب ۲۰/۲/۱۳۱۱
- ۳- قانون اصلاح مواد (۱) و (۳) قانون ازدواج مصوب ۲۹/۲/۱۳۱۶
- ۴- قانون لزوم ارائه گواهینامه پزشک قبل از وقوع ازدواج مصوب ۱۳/۹/۱۳۱۷
- ۵- قانون اعطاء حضانت فرزندان صغیر یا محجور به مادران آنها مصوب ۵/۱۳۶۴/۶
- ۶- قانون مربوط به حق حضانت مصوب ۲۲/۴/۱۳۶۵
- ۷- قانون الزام تزریق واکسن ضدکزاز برای بانوان قبل از ازدواج مصوب ۲۳/۱/۱۳۶۷
- ۸- قانون اصلاح مقررات مربوط به طلاق مصوب ۲۱/۱۲/۱۳۷۱ به جز بند (ب) تبصره (۶) آن و نیز قانون تفسیر تبصره های «۳» و «۶» قانون مذکور مصوب ۳/۶/۱۳۷۳
- ۹- مواد (۶۴۲)، (۶۴۵) و (۶۴۶) قانون مجازات اسلامی مصوب ۲/۳/۱۳۷۵
- ۱۰- قانون اختصاص تعدادی از دادگاههای موجود به دادگاههای موضوع اصل بیست و یکم (۲۱) قانون اساسی مصوب ۸/۵/۱۳۷۶
- ۱۱- قانون تعیین مدت اعتبار گواهی عدم امکان سازش مصوب ۱۱/۸/۱۳۷۶

قانون فوق مشتمل بر پنجاه و هشت ماده در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ اول اسفندماه یکهزار و سیصد و نود و یک مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۹/۱۲/۱۳۹۱ به تأیید شورای نگهبان رسید.

رئیس مجلس شورای اسلامی - علی لاریجانی

سیاست‌های کلی جمعیت

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی در اجرای بند یک اصل ۱۱۰ قانون اساسی سیاست‌های جمعیت را که پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام تعیین شده است، ابلاغ کردند

سیاست‌های کلی جمعیت

- ۱- ارتقاء پویایی، بالندگی و جوانی جمعیت با افزایش نرخ باروری به بیش از سطح جانشینی.
- ۲- رفع موانع ازدواج، تسهیل و ترویج تشکیل خانواده و افزایش فرزند، کاهش سن ازدواج و حمایت از زوج‌های جوان و توانمندسازی آنان در تأمین هزینه‌های زندگی و تربیت نسل صالح و کارآمد.
- ۳- اختصاص تسهیلات مناسب برای مادران بویژه در دوره بارداری و شیردهی و پوشش بیمه‌ای هزینه‌های زایمان و درمان ناباروری مردان و زنان و تقویت نهادها و مؤسسات حمایتی ذی‌ربط.
- ۴- تحکیم بنیان و پایداری خانواده با اصلاح و تکمیل آموزش‌های عمومی در باره اصالت کانون خانواده و فرزند پروری و با تأکید بر آموزش مهارت‌های زندگی و ارتباطی و ارائه خدمات مشاوره‌ای بر مبنای فرهنگ و ارزش‌های اسلامی- ایرانی و توسعه و تقویت نظام تأمین اجتماعی، خدمات بهداشتی و درمانی و مراقبت‌های پزشکی در جهت سلامت باروری و فرزندآوری.
- ۵- ترویج و نهادینه‌سازی سبک زندگی اسلامی- ایرانی و مقابله با ابعاد نامطلوب سبک زندگی غربی.

- ۶- ارتقاء امید به زندگی، تأمین سلامت و تغذیه سالم جمعیت و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی، بویژه اعتیاد، سوانح، آلودگی‌های زیست محیطی و بیماری‌ها.
- ۷- فرهنگ سازی برای احترام و تکریم سالمندان و ایجاد شرایط لازم برای تأمین سلامت و نگهداری آنان در خانواده و پیش‌بینی ساز و کار لازم برای بهره‌مندی از تجارب و توانمندی‌های سالمندان در عرصه‌های مناسب.
- ۸- توانمندسازی جمعیت در سن کار با فرهنگ سازی و اصلاح، تقویت و سازگار کردن نظامات تربیتی و آموزش‌های عمومی، کارآفرینی، فنی - حرفه‌ای و تخصصی با نیازهای جامعه و استعدادها و علایق آنان در جهت ایجاد اشتغال مؤثر و مولد.
- ۹- باز توزیع فضایی و جغرافیایی جمعیت، متناسب با ظرفیت زیستی با تأکید بر تأمین آب با هدف توزیع متعادل و کاهش فشار جمعیتی.
- ۱۰- حفظ و جذب جمعیت در روستاها و مناطق مرزی و کم تراکم و ایجاد مراکز جدید جمعیتی بویژه در جزایر و سواحل خلیج فارس و دریای عمان از طریق توسعه شبکه‌های زیربنایی، حمایت و تشویق سرمایه‌گذاری و ایجاد فضای کسب و کار با درآمد کافی.
- ۱۱- مدیریت مهاجرت به داخل و خارج هماهنگ با سیاست‌های کلی جمعیت با تدوین و اجرای ساز و کارهای مناسب.
- ۱۲- تشویق ایرانیان خارج از کشور برای حضور و سرمایه گذاری، و بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و توانایی‌های آنان.
- ۱۳- تقویت مؤلفه‌های هویت‌بخش ملی (ایرانی، اسلامی، انقلابی) و ارتقاء وفاق و همگرایی اجتماعی در پهنه سرزمینی بویژه در میان مرزنشینان؛ و ایرانیان خارج از کشور.
- ۱۴- رصد مستمر سیاست‌های جمعیتی در ابعاد کمی و کیفی با ایجاد ساز و کار مناسب و تدوین شاخص‌های بومی توسعه انسانی و انجام پژوهش‌های جمعیتی و توسعه انسانی.

سیاست های کلی خانواده

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در اجرای بند یک اصل ۱۱۰ قانون اساسی سیاست‌های کلی «خانواده» را که پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب شده است، ابلاغ کردند.

متن سیاست‌های کلی خانواده که به رؤسای قوای سه‌گانه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام ابلاغ شده، به این شرح است:

بسم‌الله‌الرحمن‌الرحیم

سیاست‌های کلی خانواده

خانواده واحد بنیادی و سنگ بنای جامعه اسلامی و کانون رشد و تعالی انسان و پشتوانه سلامت و بالندگی و اقتدار و اعتدالی معنوی کشور و نظام است و سمت‌وسوی حرکت نظام باید معطوف باشد به:

۱. ایجاد جامعه‌ای خانواده‌محور و تقویت و تحکیم خانواده و کارکردهای اصلی آن بر پایه الگوی اسلامی خانواده به‌عنوان مرکز نشو و نما و تربیت اسلامی فرزند و کانون آرامش‌بخش.

➤ محور قرار گرفتن خانواده در قوانین و مقررات، برنامه‌ها، سیاست‌های اجرایی و تمام نظامات آموزشی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی به‌ویژه نظام مسکن و شهرسازی.

➤ برجسته کردن کارکردهای ارتباط خانواده و مسجد برای حفظ و ارتقاء هویت اسلامی و ملی و صیانت از خانواده و جامعه.

➤ ایجاد نهضت فراگیر ملی برای ترویج و تسهیل ازدواج موفق و آسان برای همه دختران و پسران و افراد در سنین مناسب ازدواج و تشکیل خانواده و نفی تجرد در جامعه با وضع سیاست‌های اجرایی و قوانین و مقررات تشویقی و حمایتی و فرهنگ‌سازی و ارزش‌گذاری به تشکیل خانواده متعالی بر اساس سنت الهی.

۵. تحکیم خانواده و ارتقاء سرمایه اجتماعی آن بر پایه رضایت و انصاف، خدمت و احترام و مودت و رحمت با تأکید بر:

-به‌کارگیری یکپارچه ظرفیت‌های آموزشی، تربیتی و رسانه‌ای کشور در جهت تحکیم بنیان خانواده و روابط خانوادگی.

-فرهنگ‌سازی و تقویت تعاملات اخلاقی.

-مقابله مؤثر با جنگ نرم دشمنان برای فروپاشی و انحراف روابط خانوادگی و رفع موانع و زدودن آسیب‌ها و چالش‌های تحکیم خانواده.

- ممنوعیت نشر برنامه‌های محل ارزش‌های خانواده.
- ایجاد فرصت برای حضور مفید و مؤثر اعضای خانواده در کنار یکدیگر و استفاده مؤثر خانواده از اوقات فراغت به صورت جمعی.
۶. ارائه و ترسیم الگوی اسلامی خانواده و تقویت و ترویج سبک زندگی اسلامی-ایرانی با:
- ترویج ارزش‌های متعالی و سنت‌های پسندیده در ازدواج و خانواده.
- پررنگ کردن ارزش‌های اخلاقی و زدودن پیرایه‌های باطل از آن.
- مبارزه با اشرافیت و تجمل‌گرایی و مظاهر فرهنگ غرب.
- اصلاح رفتار گروه‌های مرجع و برجسته‌سازی رفتارهای شایسته آنها و جلوگیری از شکل‌گیری گروه‌های مرجع ناسالم.
۷. بازنگری، اصلاح و تکمیل نظام حقوقی و روبه‌های قضایی در حوزه خانواده متناسب با نیازها و مقتضیات جدید و حل و فصل دعاوی در مراحل اولیه توسط حکمیت و تأمین عدالت و امنیت در تمامی مراحل انتظامی، دادرسی و اجرای احکام در دعاوی خانواده با هدف تثبیت و تحکیم خانواده.
۸. ایجاد فضای سالم و رعایت روابط اسلامی زن و مرد در جامعه.
۹. ارتقاء معیشت و اقتصاد خانواده‌ها با توانمندسازی آنان برای کاهش دغدغه‌های آینده آنها درباره اشتغال، ازدواج و مسکن.
- ساماندهی نظام مشاوره‌ای و آموزش قبل، حین و پس از تشکیل خانواده و تسهیل دسترسی به آن بر اساس مبانی اسلامی-ایرانی در جهت استحکام خانواده.
۱۱. تقویت و تشویق خانواده در جهت جلب مشارکت خانواده برای پیشبرد اهداف و برنامه‌های کشور در همه عرصه‌های فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و دفاعی.
۱۲. حمایت از عزت و کرامت همسری، نقش مادری و خانه‌داری زنان و نقش پدری و اقتصادی مردان و مسؤولیت تربیتی و معنوی زنان و مردان و توانمندسازی اعضای خانواده در مسؤولیت‌پذیری، تعاملات خانوادگی و ایفاء نقش و رسالت خود.
۱۳. پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی و عوامل تزلزل نهاد خانواده به‌ویژه موضوع طلاق و جبران آسیب‌های ناشی از آن با شناسایی مستمر عوامل طلاق و فروپاشی خانواده و فرهنگ‌سازی کراهت طلاق.
۱۴. حمایت حقوقی، اقتصادی و فرهنگی از خانواده‌های با سرپرستی زنان و تشویق و تسهیل ازدواج آنان.
۱۵. اتخاذ روش‌های حمایتی و تشویقی مناسب برای تکریم سالمندان در خانواده و تقویت مراقبت‌های جسمی و روحی و عاطفی از آنان.
۱۶. ایجاد سازوکارهای لازم برای ارتقاء سلامت همه‌جانبه خانواده‌ها به‌ویژه سلامت باروری و افزایش فرزندآوری در جهت برخورداری از جامعه جوان، سالم، پویا و بالنده.

قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی

قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی که در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ بیست و دوم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و نه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۹/۲/۲۹ به تأیید شورای نگهبان رسیده و طی نامه شماره ۳۰۶/۱۳۳۶۷ مورخ ۱۳۸۹/۳/۸ مجلس شورای اسلامی واصل گردیده است، به شرح زیر پیوست جهت اجراء ابلاغ گردیداست

قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی

ماده ۱- دولت موظف است به استناد اصول بیست و هشتم (۲۸) و چهل و سوم (۴۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و با توجه به سند چشم‌انداز بیست ساله، مشاغل خانگی را مطابق این قانون ساماندهی و حمایت نماید به نحوی که زمینه ایجاد اشتغال برای این گونه متقاضیان فراهم گردد .

ماده ۲- منظور از مشاغل یا کسب و کار خانگی، آن دسته از فعالیتهایی است که با تصویب ستاد موضوع ماده (۳)، توسط عضو یا اعضاء خانواده در فضای مسکونی در قالب یک طرح کسب و کار بدون مزاحمت و ایجاد اختلال در آرامش واحدهای مسکونی همجوار شکل می‌گیرد و منجر به تولید خدمت و یا کالای قابل عرضه به بازار خارج از محیط مسکونی می‌گردد .

شاغلین کسب و کار مذکور برای کسب منافع به صورتهای ذیل فعالیت می‌نمایند :

- 1- انجام فعالیت به صورت کارمزدی برای کارفرمای خارج از محیط مسکونی .
- 2- انجام فعالیت مستقل اعم از تأمین مواد اولیه تا عرضه محصول به خارج از محیط مسکونی .
- 3- انجام فعالیت به صورت تعاونی، اتحادیه و یا مشارکت با بنگاه‌های بالادستی تأمین‌کننده مواد اولیه و عرضه محصول آنان در بازار، ترجیحاً به صورت کسب و کار خوشه‌ای .

ماده ۳- به منظور حمایت و گسترش مشاغل خانگی، ستاد ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی که از این پس «ستاد» نامیده می‌شود با ترکیب زیر تشکیل می‌شود :

- 1- وزیر کار و امور اجتماعی به عنوان رئیس .
 - 2- وزیر صنایع و معادن یا نماینده تام‌الاختیار وی .
 - 3- وزیر جهاد کشاورزی یا نماینده تام‌الاختیار وی .
 - 4- وزیر بازرگانی یا نماینده تام‌الاختیار وی
 - 5- وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات یا نماینده تام‌الاختیار وی
 - 6- وزیر رفاه و تأمین اجتماعی یا نماینده تام‌الاختیار وی
 - 7- وزیر تعاون یا نماینده تام‌الاختیار وی
 - 8- وزیر امور اقتصادی و دارایی یا نماینده تام‌الاختیار وی
 - 9- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا نماینده تام‌الاختیار وی
 - 10- رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران یا نماینده تام‌الاختیار وی
 - 11- فرمانده نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران یا یکی از معاونان وی
 - 12- رئیس شورای عالی استانها یا نماینده شورای مذکور
 - 13- سرپرست کمیته امداد امام خمینی (ره)
 - 14- رئیس سازمان بهزیستی کشور
 - 15- رئیس سازمان تأمین اجتماعی
 - 16- دو نفر از نمایندگان عضو کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر
 - 17- رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران
 - 18- رئیس اتاق تعاون
 - 19- رئیس شورای مجامع صنفی کشور
 - 20- مدیرعامل صندوق مهر امام رضا (ع)
- تبصره ۱- مصوبه ستاد با تأیید اکثریت وزراء عضو، توسط وزیر کار و امور اجتماعی ابلاغ می‌گردد .

تبصره ۲- کارگروه اشتغال و سرمایه‌گذاری، با عضویت نمایندگان دستگاه‌های استانی مزبور که در هر استان به ریاست استاندار تشکیل می‌گردد موظف به اجراء مصوبات ستاد و نظارت بر حسن اجراء این قانون در سطح استان می‌باشد.
ماده ۴- وظایف و اختیارات ستاد :

- 1- تعیین سیاست‌های اجرائی مشاغل خانگی .
- 2- تعیین راهکارهای پیوند کسب و کار خانگی با بازار سرمایه بیرونی اعم از داخلی و بین‌المللی .
- 3- ایجاد هماهنگی در دستورالعمل‌های حمایتی و نظارتی دستگاه‌های اجرائی ذی‌ربط در مورد مشاغل و کسب و کار خانگی .
- 4- ارزیابی مستمر نقش اجتماعی و اقتصادی مشاغل خانگی در توسعه ملی .
- 5- بررسی راهکارهای حمایتی مالی و تسهیلاتی از مشاغل خانگی .
- 6- بررسی پیشنهاد‌های دستگاه‌های اجرائی و کارگروه‌های استانی جهت اتخاذ تصمیمات مقتضی .
- 7- ارزیابی عملکرد دستگاه‌های ذی‌ربط در اجراء مصوبات قانونی و مقررات حمایتی از مشاغل و کسب و کار خانگی .
- 8- تهیه دستورالعمل صدور مجوز مشاغل خانگی .

تبصره - مصوبات ستاد در محدوده اختیارات مذکور برای کلیه دستگاه‌های اجرائی لازم‌الاجراء می‌باشد .

ماده ۵- وزارت کار و امور اجتماعی موظف است ساز و کار مناسب را برای ایجاد ساختار دبیرخانه دائمی ستاد با امکانات موجود و تعیین کارشناسان ذی‌ربط از بین کارشناسان خود در واحدهای تابعه با هماهنگی معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی ریاست جمهوری، فراهم نماید .

تبصره - کلیه دستگاه‌های اجرائی ذی‌ربط نیز موظف به تعیین واحدهای اداری مشخص در صف و ستاد برای رسیدگی به امور صاحبان کسب و کار و مشاغل خانگی در چهارچوب پست‌های مصوب از بین کارشناسان موجود خود با هماهنگی معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی ریاست جمهوری می‌باشند .

ماده ۶- کلیه دستگاه‌های عضو ستاد موظفند راهکارهای حمایتی، نظارتی و تسهیل‌کننده ایجاد و توسعه مشاغل خانگی مجاز را در قالب دستورالعمل، حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون تدوین و جهت تصویب به ستاد ارائه نمایند .

ماده ۷- صدور مجوز مشاغل و کسب و کارهای خانگی در چهارچوب ضوابط ابلاغی ستاد توسط وزارت کار و امور اجتماعی یا واحدهای تابعه صورت می‌پذیرد و صاحبان مشاغل مزبور از مزایای ذیل برخوردار می‌شوند :

- 1- استفاده از بازار محلی شهرداری جهت عرضه محصولات خانگی .
- 2- عضویت در شرکت سهامی عام خوشه‌ای تخصصی کسب و کار خانگی .
- 3- معافیت از عوارض اداری و تجاری تعیینی و مصوب شوراهای اسلامی شهرها و روستاها .
- 4- عدم نیاز به تغییر کاربری مسکونی .
- 5- دولت می‌تواند بنا به پیشنهاد ستاد نسبت به تعیین ضوابط حمایتی در زمینه‌های مالیات، تأمین وام قرض‌الحسنه اشتغال، حق بیمه

خویش‌فرما، تعرفه مصرف آب، برق و سوخت مصرفی، ظرف سه ماه از تصویب این قانون، اقدام و اعتبار موردنیاز را در بودجه سنواتی محاسبه و لحاظ نماید .

۶- استفاده از تسهیلات بانکی به ویژه قرض‌الحسنه بانکها و صندوق مهر امام رضا (ع)

تبصره - بانک مرکزی موظف است با هماهنگی وزارت کار و امور اجتماعی، نحوه توزیع منابع قرض‌الحسنه برای مشاغل و کسب و کار خانگی را با توجه به اولویت و اهمیت انواع مشاغل خانگی و سهم هر استان تعیین و در ابتدای هر سال به بانکها و مؤسسات اعتباری ابلاغ نماید .

ماده ۸- وزارت کار و امور اجتماعی موظف است ضمن شناسایی مشاغل و کسب و کار خانگی با کمک دستگاه‌های ذی‌ربط، فهرست مشاغل مجاز خانگی را همه‌ساله به تصویب ستاد برساند .

ماده ۹- صاحبان امتیاز مشاغل و کسب و کار خانگی موظف به رعایت ضوابط و دستورالعمل‌های موضوع مبحث دوم فصل چهارم قانون کار می‌باشند. مالکان، صاحبان کسب و کار خانگی و کارفرمایان موظف به همکاری با بازرسان موضوع قانون کار خواهند بود .

تبصره - صاحب مجوز به منزله کارفرما تلقی می‌گردد و کارگاه‌های خانوادگی مذکور در ماده (۱۸۸) قانون، مشمول مبحث دوم فصل چهارم قانون کار می‌شوند .

ماده ۱۰- وزارت کار و امور اجتماعی موظف است با هماهنگی سایر دستگاه‌های مسؤول، آموزش‌های مهارتی و فنی مورد نیاز صاحبان کسب و کار خانگی را به تناسب بازار کار، معین و به تصویب ستاد برساند .

ماده ۱۱- کلیه شهرداریها موظفند به تناسب تعداد و تنوع کسب و کار خانگی، مکانهای مناسبی را (بازار محلی موقت) برای عرضه محصولات صاحبان مشاغل مذکور، به صورت دوره‌ای در روزهای مشخص هفته، تأمین نمایند .

ماده ۱۲- سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران موظف است در جهت توسعه فرهنگ مشاغل خانگی و انسجام‌بخشی به مشاغل مذکور با امکانات موجود، با مشارکت وزارت کار و امور اجتماعی به صورت مستمر در ساعات معین به تولید برنامه‌های آموزشی و ترویجی اقدام نماید .

قانون فوق مشتمل بر دوازده ماده و شش تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ بیست و دوم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و نه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۹/۲/۲۹ به تأیید شورای نگهبان رسید .
رئیس مجلس شورای اسلامی - علی لاریجانی

وظایف و اختیارات استانداران و فرمانداران

(مصوب شورای عالی اداری ۱۳۷۷)

.....

69- ایجاد زمینه مناسب جهت رشد و ارتقاء فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی بانوان و ایجاد هماهنگی بین دستگاههای ذیربط و نظارت بر فعالیت آنها.

.....

ماده 14: کلیه وظایف و اختیاراتی که بر عهده استانداران محول گردیده است فرمانداران نیز همان وظایف و اختیارات را (به استثنای اختیار مطرح در بند 25 ماده 1 این مصوبه) در شهرستان محل مأموریت خود را دارا هستند.

شرح وظایف دفتر امور زنان و خانواده وزارت کشور (دفتر امور بانوان)

- انجام مطالعات و تحقیقات لازم در خصوص وضعیت، مسائل و مشکلات زنان در ابعاد زندگی فردی، خانوادگی، اجتماعی و سمت دهی آنان به سوی سیاست های کلان جمهوری اسلامی ایران.
- مطالعه و بررسی پیرامون شیوه های افزایش سطح آگاهی و دانش عمومی زنان سراسر کشور با توجه به خصوصیات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی حاکم بر مناطق.
- مطالعه و بررسی قوانین و مقررات مربوط به زنان به منظور یافتن راه حل های مناسب برای رفع تنگنایهای اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی زنان.
- برقراری ارتباط مستمر با وزارتخانه ها، سازمان ها و نهادهای ذیربط در امور بانوان به منظور تبادل نظر و آگاهی از طرح ها و برنامه ها و ایجاد هماهنگی در جهت رفع مسائل و مشکلات زنان کشور.
- مطالعه و بررسی شیوه های سازماندهی زنان جهت مشارکت در فعالیتهای فرهنگی، اجتماعی و سیاسی و ارائه طرح ها و پیشنهادهای لازم به کمیسیون های امور بانوان.
- ابلاغ سیاست های کلی نظام و خط مشی فعالیت ها و بخشنامه ها و دستورالعمل های وزارتتی و مصوبات سایر مراجع ذیصلاح در امور بانوان به کمیسیون های امور بانوان و پیگیری و نظارت بر اجرای آنها
- تعیین ضوابط و معیارهای لازم به منظور اعمال نظارت و ایجاد هماهنگی در فعالیت های کمیسیون های امور بانوان سراسر کشور و ارزیابی عملکرد آنان و جمع بندی و ارائه آن به مراجع ذیربط
- بررسی و برآورد اعتبارهای مورد نیاز کمیسیون های امور بانوان سراسر کشور و همکاری با واحد مربوطه در جهت تخصیص اعتبارها به کمیسیون های امور بانوان
- شناسایی نحوه تخصیص اعتبارات برای مسائل مربوط به زنان از تبصره های قانون بودجه و اعلام آنها به کمیسیون امور بانوان

- نظارت بر امر تشکیل و نحوه فعالیت کانون های فرهنگی - اجتماعی بانوان به منظور توسعه مشارکت زنان در عرصه های مختلف در سراسر کشور

- فراهم آوردن موجبات اجرای وظایف وزارت کشور در ارتباط با مسائل بانوان سراسر کشور از طریق استانداران و فرمانداران - ارتباط مستمر با نمایندگان مجلس شورای اسلامی به منظور تبادل نظر و ایجاد هماهنگی در رابطه با طرح ها و لوایح پیشنهادی جهت تسریع در تصویب آنها.

- مطالعه و شناخت امکانات و تسهیلات مختلف فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی در سراسر کشور و برنامه ریزی جهت استفاده و بهره برداری از امکانات مذکور

- برنامه ریزی مناسب به منظور فراهم آوردن زمینه های لازم برای بالابردن سطح کارآفرینی و دانش و تخصص زنان شاغل در وزارت کشور و واحدهای تابعه.

- ارائه پیشنهاد بازنگری شرح وظایف کمیسیون های امور بانوان و عنداللزوم تدوین دستورالعمل های مورد نیاز کمیسیون ها، کانون ها و کمیته های تخصصی با رعایت قوانین و مقررات مربوطه.

شرح وظایف دفتر امور بانوان و خانواده استانداری ها

- انجام مطالعات و تحقیقات لازم در خصوص وضعیت مسائل و مشکلات امور خانواده و بانوان در ابعاد زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی و جهت دهی آنان به سوی سیاست های کلان جمهوری اسلامی ایران.

- ارتباط مستمر با دفتر امور بانوان حوزه وزارت کشور و اجرای خط مشی ها، سیاستها و دستورالعملهای ابلاغی و ارائه گزارشهای لازم در چارچوب وظایف محوله.

- مطالعه و شناخت امکانات و تسهیلات مختلف فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی استان و برنامه ریزی جهت استفاده و بهره برداری امکانات مذکور.

- مطالعه و بررسی قوانین و مقررات مربوط به زنان به منظور یافتن راه حل های مناسب برای رفع تنگناهای اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی زنان.

- مطالعه، بررسی و برنامه ریزی مناسب در جهت فراهم آوردن زمینه های لازم برای آموزش و بالا بردن سطح کارایی و دانش عمومی خانواده ها و بانوان با توجه به مطالعه و بررسی و تدوین شیوه های سازماندهی خانواده ها و بانوان جهت مشارکت در فعالیت های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی و تعقیب آنها.

- برقراری ارتباط مستمر با دستگاه های اجرائی و سازمان ها و نهادهای ذیربط استان در امور بانوان به منظور تبادل نظر و آگاهی از طرح ها و برنامه ها و ایجاد هماهنگی در جهت رفع مسائل و مشکلات زنان در استان.

- پیگیری در زمینه نیازهای اعتباری برای اجرای طرح ها و برنامه های مربوط به امور خانواده و زنان در استان با همکاری دستگاه های ذیربط.

- فراهم آوردن موجبات اجرای وظایف وزارت کشور در ارتباط با مسائل خانواده و بانوان سراسر کشور از طریق استانداران و فرمانداران و سایر دستگاه های ذیربط استان.

- تعیین مسائل و مشکلات اجرایی برنامه های اجتماعی و رفاهی خانواده ها و بانوان و پیگیری از طریق مسئولین ذیربط تا رفع مشکلات.

- نظارت و پیگیری در زمینه تشکیل و تاسیس نحوه فعالیت کانون های فرهنگی اجتماعی خانواده و بانوان به منظور توسعه مشارکت زنان در عرصه های مختلف.

کارگروه تخصصی بانوان و خانواده (ذیل شورای برنامه ریزی و توسعه استان)

(با استناد به تصویبنامه هیأت وزیران - مصوبه ۴۶۵۹۸/ت/۴۷۲۲۱ هـ مورخ ۱۳۹۱/۰۳/۹)

ماده ۲۴- اعضای کارگروه تخصصی بانوان و خانواده به شرح زیر تعیین می شوند:

- الف - معاون سیاسی و امنیتی استاندار (رئیس).
- ب - مشاور استاندار در امور بانوان (دبیر).
- ج - نماینده تام الاختیار معاونت برنامه ریزی استانداری.
- د - مدیر کل دفتر آمار و اطلاعات استانداری.
- هـ - مدیر کل امور اجتماعی و شوراهای استانداری.
- و - رئیس واحد استانی وزارت آموزش و پرورش استان.
- ز - مدیر کل صدا و سیما مرکز استان.
- ح - رئیس واحد استانی وزارت اطلاعات.
- ط - رئیس کل دادگستری استان.
- ی - رئیس واحد استانی وزارت ورزش و جوانان.
- ک - فرمانده ناحیه انتظامی استان.
- ل - رئیس واحد استانی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی.
- م - سه نفر از رؤسای دانشگاههای استان به پیشنهاد کارگروه و تأیید استاندار.
- ن - رئیس واحد استانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- س - رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان.
- ع - رئیس واحد استانی بنیاد شهید و امور ایثارگران.
- ف - مدیر کل کمیته امداد امام خمینی (ره) استان.
- ص - یکی از فرمانداران به انتخاب استاندار.
- ق - رئیس سازمان تبلیغات اسلامی استان.

ر - فرمانده منطقه مقاومت بسیج استان .

ش - رییس سازمان بهزیستی استان .

ت - مدیرکل ثبت احوال استان .

ث - نماینده سایر دستگاههای اجرایی استان حسب مورد با حق رأی با تشخیص رییس کارگروه .

خ - مدیرکل زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی استان . (بدون حق رأی)

ذ - یکی از اعضای شورای اسلامی استان به انتخاب شورای یادشده . (بدون حق رأی)

ض - دو نفر از صاحب نظران و یا اعضاء هیئت علمی دانشگاهها و مؤسسات آموزشی مرتبط با امور اجتماعی به پیشنهاد کارگروه و تأیید استاندار .
(بدون حق رأی)

ماده ۲۵- وظایف کارگروه تخصصی بانوان و خانواده، بررسی و ارایه پیشنهاد در موارد زیر تعیین می شود:

الف - بررسی و تلفیق برنامه های بلندمدت و میان مدت و کوتاه مدت مرتبط با امور بانوان و خانواده در چارچوب برنامه های توسعه کشور و طرحهای آمایش، توسعه و عمران استان .

ب - تدوین اولویتهای پژوهشی مرتبط با امور بانوان و خانواده و ارایه پیشنهاد به دبیرخانه شورا .

ج - ارزیابی و نظارت و عملکرد دستگاههای اجرایی مرتبط با امور بانوان و خانواده در استان .

د - شناسایی مسایل، مشکلات و نیازهای بانوان و خانواده استان در کلیه ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، آموزشی و بهداشتی .

ه - هماهنگی جهت فراهم نمودن زمینه های لازم در رفع مشکلات بانوان و خانواده و کاهش نابرابری های جنسیتی در استان .

و - برنامه ریزی برای تقویت مشارکت همه جانبه بانوان و خانواده در استان .

ز - ایجاد هماهنگی در سیاستها و خط مشی های اجرایی جهت پیشبرد اهداف مرتبط با امور بانوان و خانواده در استان .